

ISSN 2586-825X

ศึกษาศาสตร์สาร

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2563

CMU
Journal of Education

<http://journal.edu.cmu.ac.th>

Editor Talk

บทบรรณาธิการ

สวัสดิ์ท่านผู้อ่านวารสาร ศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2563) ของปีที่ 4 ซึ่งเป็นฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2563 สำหรับฉบับนี้ยังคงมีผู้ที่สนใจจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ จำนวนมากเสนอบทความวิชาการและบทความวิจัย เพื่อขอรับการพิจารณาตีพิมพ์และเผยแพร่ในวารสาร ศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทั้งนี้ ผู้จัดทำได้จัดทำวารสารทั้งในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์และรูปเล่มโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดพื้นที่ซึ่งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เผยแพร่ผลงานวิจัย นวัตกรรม และองค์ความรู้ใหม่อันเป็นความก้าวหน้าทางวิชาการด้านศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ในยุคสมัยแห่งการปฏิรูปการเรียนรู้ของนักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาอย่างกว้างขวางและมีมาตรฐานในระดับชาติ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เขียนบทความส่งบทความวิชาการและบทความวิจัยทางด้านการศึกษาเพื่อพิจารณาในการตีพิมพ์ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากนี้คณะผู้จัดทำวารสารยังสมนาคุณสำหรับผู้เขียนบทความในวารสารโดยการส่งฉบับรูปเล่มไปยังผู้เขียนโดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ อีกเช่นเคย ตลอดระยะเวลาในการจัดทำวารสารศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รวม 4 ปี ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำวารสารทุกคนที่สามารถนำพาวารสารไปสู่ ระบบ ThaiJo ฐาน 2 (2562-2565) วารสารศึกษาศาสตรสาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฉบับนี้ มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนบทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร โดยเพิ่มจำนวนบทความที่เผยแพร่เป็น 10 บทความต่อฉบับ เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนและความต้องการในการเผยแพร่บทความวิจัยของนักวิจัย

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับสาระต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษา เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านการศึกษาของประเทศชาติสืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กริธา แก้วคง
บรรณาธิการวารสาร

CMU Journal of Education

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กริธา แก้วคง

รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลพร ธนสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ฤตินันท์ สมุทรทัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพัต อัสภาภรณ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เขียนงาม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไรวรรณ หาญวงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุนทรี คนเที่ยง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิดา จำรัส	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจนสมุทร แสงพันธ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำผึ้ง อินทะเนตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณิเทพ ปิตุภูมิภาค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณัท โสวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษรี เฟ่งเล็งดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิเทพ ปิตุภูมิภาค	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด โชติวชิรา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.นันท์นภัส แสงฮอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.นัฐจิรา บุศย์ดี	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.พรทิพย์ โรจน์ศิริพิศาล	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สฎาภา ลดาชาติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สุนีย์ เงินยวง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.ชินวัฒน์ ไช้เกตุ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.วชิรศรณ์ แสงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สุนันชัย ออนตะไคร้	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.สิระ สมนาม	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.พิมพ์พฐ์ สุตานันท์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
อาจารย์ ดร.พรสุตา อินทร์सान	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง
 อาจารย์ ดร.กุลธิดา นกุลธรรม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทศธริน วรรณเกตุศิริ
 รองศาสตราจารย์ ดร.ภาคภูมิ รัตนโรจนานกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ
 อาจารย์ ดร.สรिता เจือศรีกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิกร สีแล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลือชา ลดาชาติ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์
 อาจารย์ ดร.โชคศิลป์ ธนเอื้อง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุระ วุฒิพรหม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สืบบุตร
 อาจารย์ ดร.ศักดิ์ดา น้อยนาง
 อาจารย์ ดร.พงศธร มหาวิจิตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมาภรณ์ พิมพ์ทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระวรรณ เกษสิงห์
 รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิเทพ ปิติพรเทพิน
 รองศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ฝ้ายคำตา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลสิรินทร์ อภิรัตน์วรเดช

 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ร่มพยอม วิชัยดิษฐ์
 อาจารย์ ดร.เกียรติศักดิ์ ชัยยามะ
 อาจารย์ ดร.จิรัฐกาล พงศ์ภาคเอียร
 รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์ พุกเจริญ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วรชัยยุทธ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิชัย วิชัยดิษฐ์
 อาจารย์ ดร.แสงกฤษ กลั่นบุศย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พะวงษ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิดา รักกะเปา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิงหา ประสิทธิ์พงษ์
 อาจารย์ ดร.ไชยพงษ์ เรืองสุวรรณ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร วัจนะ
 รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย
 อาจารย์ ดร.สุพัตรา สกุลศรีประเสริฐ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สถาบันการพลศึกษา
 มหาวิทยาลัยพะเยา
 มหาวิทยาลัยพะเยา
 มหาวิทยาลัยพะเยา
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
 เจ้าพระยา
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
 โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
 มหาวิทยาลัยมหิดล
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 มหาวิทยาลัยทักษิณ
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 มหาวิทยาลัยนเรศวร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาโรช สอาดเอี่ยม
อาจารย์ ดร. เยาวทิวา นามคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษ์ อุดมรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสนันท์ หัตถศักดิ์
อาจารย์ ดร.ศักดิ์ดา น้อยนาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะธิดา ปัญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ
รองศาสตราจารย์ ดร.ฤตินันท์ สมุหทัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์
อาจารย์ ดร.สิระ สมนาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์
อาจารย์ ดร.พิมพ์พธู สุตานันท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสนันท์ หัตถศักดิ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทักษ์ อุดมรัตน์
อาจารย์ ดร. เยาวทิวา นามคุณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิเทพ ปิตุภูมิनाค
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศักดิ์ พุ่มอินทร์
อาจารย์ ดร.ศักดิ์ดา น้อยนาง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด โชติวชิรา
อาจารย์ ดร.พรสุดา อินทร์सान
อาจารย์ ดร.สุบัน พรเวียง
รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยนเรศวร

CMU Journal of Education

คณะผู้จัดทำ

นางชัชวารี หมอยา
นางสาววณิชยา สุขอัสตะ
นางสาวพรชิต เสนะสุทธิพันธุ์
นายสมบูรณ์ หมื่นศรีธิ
นายอานนท์ ชันติ
นายฉันทวรักษ์ สุวคนธ์

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารศึกษาศาสตร์ หน่วยบริหารงานวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 239 ถ.ห้วยแก้ว ต.สุเทพ
อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ 053-941213
อีเมลล์ cmujournaledu@gmail.com

กำหนดออก - ช่วงเวลาตีพิมพ์

วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม - สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน - ธันวาคม

สารบัญ | Content

เรื่อง	หน้า
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย Factors Affecting the Success of Internal Quality Assurance Administration of Educational Institutions under Vocational Education in Chiang Rai ยุทธนา อินต๊ะวงศ์ และ โสภา อำนวยรัตน์.....	1
การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) An Evaluation of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University Curriculum: International Education Program. (Secondary) ณัฐวรรณ เถลิ้มสุข.....	16
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ ทางความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 The Development of Instructional Model Based on SQ4R Teaching Method and Semantic Mapping on Enhancing Analytical Reading Ability on Literature for Grade 7 Students นิภาพร พุใจ และ น้ำทิพย์ งามอาภาวิชย์.....	31
ผลการพัฒนาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย The Results of the engagement in English learning activities through vocabulary games of matthayom 1 students at Rittiyawannalai School ชานนท์ ภาคกีนนร ศศิพร พงศ์เพลินพิศ และ สุชีรา มะหิเมือง.....	45

รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

Academic Administration Model towards School Excellence under

The Secondary Educational Service Area Office 1

สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์ ณรงค์ พิมสาร และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต.....56

การศึกษาระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียน

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดเชียงใหม่

A Study of Stress Level and Coping Strategies of High School Students

Chiang Mai Province

นางลักษณ์ เขียนงาม.....71

การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดัลโครซ สำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล

The Efficiency of Instructional Package Based On Dalcroze's

Approach for Prathomsuksa 3 Students, Voramongkol School

ณัฐพงศ์ กาญจนเรืองรัตน์ พิมลมาศ พร้อมสุขกุล และ ชาลิณี สุริยนเปล่งแสง.....86

การพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้าง

ทักษะการสื่อสารและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

Development of Mathematical Activities Based on Gamification to Enhance

Communication Skills and Learning Motivation for Mathayom 3 Students

มนิธรา ชื่นชมพุด พงศธร มหาวิจิตร และวิภารัตน์ แสงจันทร์.....98

การวิเคราะห์รูปแบบการศึกษาวรรณกรรมคำวของล้านนา

Analysis of Khao, Lanna Literature Studies

ณัฐพงษ์ ปัญจบุรี และ กังวล คัชขิมา.....111

ความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา

Challenges of Education Management in the Disruptive Change Era of
School Administrators.

ชัชชญา พิระธรนิศร์.....126

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

Factors Affecting the Success of Internal Quality Assurance Administration of Educational Institutions under Vocational Education in Chiang Rai

ยุทธนา อินทะวงศ์^{1*} และ โสภา อำนวยรัตน์²
Yutthana Inthawong^{1*} and Sopa Umnuayrat²

¹ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, yutthana.lptt@gmail.com
(School of Education, University of Phayao)

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, u_sopa@yahoo.com
(School of Education, University of Phayao)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 2) ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 4) สร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 260 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น กำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละสถานศึกษา และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.957 สถิติในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.59) 2) ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.55) 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (X_{10}), ปัจจัยด้านบุคลากร (X_5), ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X_9) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณในการทำนายเท่ากับ 0.843 สามารถพยากรณ์ความสำเร็จได้ร้อยละ 71.12 และค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์เท่ากับ 0.299 ดังสมการพยากรณ์ต่อไปนี้ สมการรูปคะแนนดิบ $Y' = 1.140 + .309X_{10} + .213X_5 + .117X_1 + .106X_9$ และสมการรูปคะแนนมาตรฐาน $Z'_y = .373Z_{X_{10}} + .275Z_{X_5} + .150Z_{X_1} + .142Z_{X_9}$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล ความสำเร็จในการบริหาร งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to study the level of the factors of the success in the internal quality assurance in the Vocational Education Institutions, 2) to study the level of success in of the internal quality assurance in the Vocational Education Institutions, 3) to study the relationship between the factors affect the success and the internal quality assurance administration of the Vocational Education Institutions, 4) to design the equations for predicting the success in the internal quality assurance administration of the Vocational Education Institutions. The 260 samples selected by using finished table (programmed table) of Krejcie and Morgan to find the Stratified Random Sampling and proportion of sample from each educational institute and then do the specific sampling. The tools used in this research are 5 level of questionnaire. The index of conformance is between 0.67 and 1.00 and the confidence is 0.957. The statistic of data analysis consists of frequency distribution, percentage, average (mean), standard deviation, Pearson's coefficient analysis and the analysis step by step of multiple regression to design the predicted equation.

The results of research finds that 1) the factors of the success in the internal quality assurance in the Vocational Education Institutions is in good level ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.59), 2) the level of success in of the internal quality assurance in the Vocational Education Institutions is in good level ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.55), 3) the positive relationship between the factors affect the success and the internal quality assurance administration of the Vocational Education Institutions is at .01, 4) 4 factors are able to predict the success of the Vocational Education Institutions are a factor of communication (X_{10}), factor of educational staff (X_5), factor of leadership of educational administrator (director) (X_1) and the factor of cooperation of staff in vocational institutes (X_9) shows the statistic at .01. The correlation coefficient is equal to 0.843. This is able to predict the success at 71.12% and the standard deviation of the prediction is 0.299. The predict equations are as follow: The Unstandardized Score form (equation) is $Y' = 1.140 + .309X_{10} + .213X_5 + .117X_1 + .106X_9$ and the Standard Score form (equation) is $Z'_y = .373Z_{X_{10}} + .275Z_{X_5} + .150Z_{X_1} + .142Z_{X_9}$

KEYWORDS: Factors, Success of Administration, Internal Quality Assurance of Educational Institutions

**Corresponding author, E-mail: yutthana.lptt@gmail.com โทร. 088-525-2369*

Received: 2 February 2020 / Revised: 23 May 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) อยู่ในหัววงเวลาของการปฏิรูปประเทศเพื่อแก้ปัญหาพื้นฐานหลายด้านที่สั่งสมมานานท่ามกลางสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การแข่งขันด้านเศรษฐกิจจะเข้มข้นมากขึ้นสังคมโลกจะมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันมากขึ้นเป็นสภาพไร้พรมแดน การพัฒนาเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และจะกระทบชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม และการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ขณะที่ประเทศไทยมีข้อจำกัดของปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์เกือบทุกด้าน และจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่ชัดเจนขึ้น ท่ามกลางปัญหาท้าทายหลากหลายที่เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับการพัฒนานั้น ประเทศต้องเร่งพัฒนา

ปัจจัยพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์ในทุกด้าน ได้แก่ การเพิ่มการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการเร่งยกระดับทักษะฝีมือแรงงานกลุ่มที่กำลังจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน และกลุ่มที่อยู่ในตลาดแรงงานในปัจจุบันให้สอดคล้องกับสาขาการผลิตและบริการเป้าหมาย และการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี รวมถึงการพัฒนาคนในภาพรวมให้เป็นคนที่สมบูรณ์ในทุกช่วงวัยที่สามารถบริหารจัดการการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสภาพแวดล้อมการดำเนินชีวิตได้ดี โดยเฉพาอย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์จากการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวางรากฐานการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างเป็นระบบ โดยจำเป็นต้องมุ่งเน้นการพัฒนา และยกระดับคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัย ให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดีเก่ง และมีคุณภาพพร้อมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปข้างหน้าได้อย่างเต็มศักยภาพการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับทุกประเภท จัดให้มีมาตรฐานขั้นต่ำของโรงเรียนในทุกระดับ จัดโครงสร้างการจัดการการศึกษาเพื่อสร้างความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ และให้เอื้อต่อการเข้าถึงการศึกษาอย่างเสมอภาคทั่วถึง และใช้ทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับสถาบันการศึกษาในสาขาที่มีความเชี่ยวชาญสู่ความเป็นเลิศ ปฏิรูปการคลังด้านการศึกษาเพื่อเพิ่มคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโดยการจัดสรรงบประมาณตรงสู่ผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากภาคเอกชนในการจัดการศึกษา พัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาโดยแยกออกจากระบบการประเมิน และการรับรองคุณภาพที่เน้นผลลัพธ์ที่ตัวผู้เรียน รวมทั้งมีการปฏิรูประบบการสอบที่นำไปสู่การวัดผลในเชิงทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 มากกว่าการวัดระดับความรู้ตลอดจนมีการวิจัย และใช้เทคโนโลยีในการสร้าง และจัดการความรู้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ (นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 59, 2560)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 มาตรา 6 ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภทการศึกษา ซึ่งได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพศึกษามีฐานะเป็นองค์กรมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน มาตรา 50 ให้สถานศึกษาให้ความร่วมมือในการจัดเตรียมเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่มีข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตลอดจนให้บุคลากร คณะกรรมการของสถานศึกษารวมทั้งผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่พิจารณาเห็นว่าเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาตามคำร้องขอของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ

การศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ที่ทำการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษานั้นมาตรา 51 ในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาจัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด หากมิได้ดำเนินการดังกล่าวให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษารายงานต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา หรือคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพื่อดำเนินการให้มีการปรับปรุงแก้ไข (ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2556)

จากความสำคัญดังกล่าวที่มีความเชื่อมโยงกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 กำหนดให้สถานศึกษาแต่ละแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ และประเภทการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะนโยบาย แผนพัฒนามาตรฐาน และหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ จึงได้จัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องประกอบด้วย เจตนารมณ์ และสาระสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา หน้าที่และความรับผิดชอบในการประกันคุณภาพการศึกษาในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานที่กำกับดูแล และสถานศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

จังหวัดเชียงรายมีการจัดการศึกษาในทุกระดับ แต่การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพ หรือมีทักษะในการปฏิบัติงานนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพสอดคล้องกับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ในการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพ เพื่อผลิตและพัฒนาากำลังคนในระดับฝีมือ (ปวช.) ระดับเทคนิค (ปวส.) ระดับเทคโนโลยี (ปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ) และการฝึกอบรมวิชาชีพ (ระยะสั้นและระยะยาว) ที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปรัชญาการอาชีวศึกษากรอบมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการอาชีวศึกษาในแต่ละระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560) และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) จึงต้องตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ อาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย (อศจ.เชียงราย) ประกอบด้วยสถานศึกษาภาครัฐ จำนวน 8 แห่ง จากข้อมูลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในจำนวนนี้มีสถานศึกษาที่ได้รับการประเมินภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554-2558) พบว่า ข้อมูลการประเมินคุณภาพภายในของแต่ละสถานศึกษามีความแตกต่างกัน โดยมีผลการประเมินคุณภาพตั้งแต่ระดับ พอใช้ ดี และดีมาก จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีความแตกต่างกัน ซึ่งในทางปฏิบัติระดับคุณภาพของสถานศึกษาควรมีคุณภาพเหมือนกัน ดังนั้นระดับคุณภาพเหล่านี้จึงอาจส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2554) การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายหลายด้านทั้งภายในสถานศึกษา และภายนอกสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ยังต้องมีปัจจัยด้านต่าง ๆ

มาช่วยสนับสนุนในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ทั้ง 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม และด้านปัจจัยพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

ด้วยความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย เพื่อนำไปเป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการกิจการบริหารสถานศึกษา นำไปสู่การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 10 ปัจจัย

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน
3. ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างองค์กร
4. ปัจจัยด้านงบประมาณ
5. ปัจจัยด้านบุคลากร
6. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร
7. ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยี
8. ปัจจัยด้านการจูงใจ
9. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม
10. ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร

ตัวแปรตาม

ความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา 5 ด้าน

1. ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา
2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา
4. ด้านการมีส่วนร่วม
5. ด้านปัจจัยพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย จำนวน 8 สถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 29 คน ครูผู้สอน จำนวน 517 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 225 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 771 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ทั้ง 8 สถานศึกษา กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970) เทียบขนาดของประชากรที่ 800 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 260 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วนำมา กำหนดสัดส่วนตามขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละสถานศึกษา และทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย	ขนาดกลุ่ม ตัวอย่าง	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	บุคลากร ทางการศึกษา
1. วิทยาลัยเทคนิคเชียงราย	66	2	47	17
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย	58	2	39	17
3. วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย	28	1	20	7
4. วิทยาลัยการอาชีพเชียงราย	23	1	14	7
5. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า	22	1	17	4
6. วิทยาลัยการอาชีพเวียงเชียงรุ้ง	12	1	7	4
7. วิทยาลัยการอาชีพเทิง	26	2	15	9
8. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเชียงราย	25	1	14	10
รวมทั้งสิ้น	260	10	174	76

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการปฏิบัติหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 10 ปัจจัย จำนวน 60 ข้อ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ธ (Likert)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัด อาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 23 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ธ (Likert)

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความสำเร็จของ สถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
2. ศึกษาหลักเกณฑ์และแนวทางการสร้างเครื่องมือ โดยยึดกรอบแนวคิดให้ครอบคลุมปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้อง ด้านเนื้อหา โครงสร้าง และภาษา ให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC: Index of Item Objective Congruence) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปไว้ใช้โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 และแก้ไขปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
4. ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.957 และจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยนำส่งที่งานสารบรรณในแต่ละวิทยาลัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งทางไปรษณีย์ และนำส่งด้วยตัวเอง ให้กับงานสารบรรณของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ทั้ง 8 แห่ง โดยมีการนัดหมายกำหนดการเก็บรวบรวมใช้ระยะเวลา 15-20 วัน ผู้ตอบแบบสอบถามนำส่งแบบสอบถามที่งานสารบรรณในสถานศึกษาที่สังกัดอยู่ และในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่ คือ วิทยาลัยการอาชีพเทิง ทางผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยจะสามารถให้ข้อมูล หรือตอบแบบสอบถามนี้ได้ เพื่อที่จะไม่เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนกับทีมผู้วิจัยที่ทำงานอยู่ ณ สถานศึกษาแห่งนี้
3. ผู้วิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามโดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองที่งานสารบรรณในแต่ละวิทยาลัยหลังจากระยะเวลาผ่านไป 15-20 วัน ซึ่งสามารถติดตามเก็บแบบสอบถามจนครบ จำนวนทั้งสิ้น 260 ฉบับ แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ จำนวน 260 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient) และแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์

5. ข้อเสนอแนะการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเรียงความถี่จากมากไปหาน้อย

ผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน		n = 260		ระดับปัจจัย
ประกันคุณภาพภายใน		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.02	0.71	มาก
2	ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน	4.01	0.67	มาก
3	ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร	4.02	0.63	มาก
4	ด้านงบประมาณ	3.95	0.70	มาก
5	ด้านบุคลากร	4.00	0.71	มาก
6	ด้านวัฒนธรรมองค์กร	4.07	0.66	มาก
7	ด้านการใช้เทคโนโลยี	3.96	0.65	มาก
8	ด้านการจูงใจ	3.91	0.69	มาก
9	ด้านการมีส่วนร่วม	3.94	0.74	มาก
10	ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.02	0.67	มาก
รวม		3.99	0.59	มาก

จากตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.66), ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.63) และปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยน้อยสุด 3 ลำดับ ดังนี้ ปัจจัยด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.70), ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.74) และปัจจัยด้านการจูงใจ ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.69)

2. ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา		n = 260		ระดับความสำเร็จ
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.20	0.58	มาก
2	ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.11	0.65	มาก
3	ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา	4.14	0.65	มาก
4	ด้านการมีส่วนร่วม	4.14	0.64	มาก
5	ด้านปัจจัยพื้นฐาน	4.01	0.70	มาก
รวม		4.12	0.55	มาก

จากตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.58), ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.64), ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.65), ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.65) และ ด้านปัจจัยพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.70)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย (X)	ความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย (Y)
1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1)	.712**
2. ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน (X_2)	.640**
3. ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร (X_3)	.716**
4. ด้านงบประมาณ (X_4)	.654**
5. ด้านบุคลากร (X_5)	.753**
6. ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_6)	.702**
7. ด้านการใช้เทคโนโลยี (X_7)	.672**
8. ด้านการจูงใจ (X_8)	.749**
9. ด้านการมีส่วนร่วม (X_9)	.727**
10. ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_{10})	.788**

หมายเหตุ: ** $P < .01$

จากตาราง 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ทุกด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1), ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน (X_2), ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร (X_3), ด้านงบประมาณ (X_4), ด้านบุคลากร (X_5), ด้านวัฒนธรรมองค์กร (X_6), ด้านการใช้เทคโนโลยี (X_7), ด้านการจูงใจ (X_8), ด้านการมีส่วนร่วม (X_9) และ ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_{10}) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ตาราง 5 แสดงค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย

ตัวแปรพยากรณ์	B	β	SE.B	t	P
ด้านการติดต่อสื่อสาร (X_{10})	.309	.373	.050	6.242**	.000
ด้านบุคลากร (X_5)	.213	.275	.043	4.927**	.000
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1)	.117	.150	.042	2.790**	.006
ด้านการมีส่วนร่วม (X_9)	.106	.142	.043	2.490**	.013
ค่าคงที่	1.140		.121	9.425**	.000
R = .843 R ² = .711 R ² _{adj} = .707 S.E.est. = .299					

หมายเหตุ: ** P < .01

จากตาราง 5 แสดงค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ปัจจัยด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัวแปร กับตัวแปรความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีค่าเท่ากับ .843 ค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์เท่ากับ .299 และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์รวมทั้งค่าคงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร (X_{10}), ปัจจัยด้านบุคลากร (X_5), ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X_9) สามารถพยากรณ์ความสำเร็จได้ร้อยละ 71.12 และเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ สมการรูปละเอียด $Y' = 1.140 + .309X_{10} + .213X_5 + .117X_1 + .106X_9$ สมการรูปละเอียดมาตรฐาน $Z'_y = .373Z_{X_{10}} + .275Z_{X_5} + .150Z_{X_1} + .142Z_{X_9}$

5. ข้อเสนอแนะการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยี มีผู้ให้ข้อเสนอแนะการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสู่ความสำเร็จของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีความถี่รวมสูงสุด โดยมีข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด ได้แก่ ควรแก้ไขปัญหาเรื่องอินเทอร์เน็ตให้ใช้ได้ทั่วถึง และข้อที่มีความถี่น้อยที่สุด ได้แก่ ส่งเสริมอบรมการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ด้าน IT และพัฒนานวัตกรรมใหม่มุ่งสู่ Thailand 4.0

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ปัจจัยด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยี ปัจจัยด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการจูงใจ

2. ผลการศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านปัจจัยพื้นฐาน

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ทุกด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการจูงใจ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรความสำเร็จเท่ากับ .843 ค่าคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์เท่ากับ .299 และพบว่าค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์รวมทั้งค่าคงที่ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย สามารถพยากรณ์ความสำเร็จได้ร้อยละ 71.12 และเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ สมการรูปคะแนนดิบ $Y' = 1.140 + .309X_{10} + .213X_5 + .117X_1 + .106X_9$ สมการรูปคะแนนมาตรฐาน $Z'_Y = .373Z_{X_{10}} + .275Z_{X_5} + .150Z_{X_1} + .142Z_{X_9}$

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์ ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า วัฒนธรรมองค์กรในแต่ละสถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีลักษณะการปฏิบัติงานของ ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ ตลอดจนถึงบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษามีความตระหนักในการรับผิดชอบร่วมกัน วัฒนธรรมการทำงานในองค์กรมีสภาวะต่อการยอมรับ และพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีการสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ทุกคนเข้าใจตรงกัน และยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน บุคลากรในสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันด้วยความจริงใจ และให้เกียรติเกื้อกูลกันซึ่งกันและกัน ยอมรับและเห็นคุณค่าของการประเมิน เพื่อพัฒนางานในองค์กร

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ ต.เจริญ และคณะ (2560) ได้ศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงราย พบว่า ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชียงราย อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านลักษณะบุคลากร ด้านลักษณะวัฒนธรรมองค์กร และด้านการบริหารจัดการงานวิจัยของ ฤทธิญา การ์ชุม (2554) ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า ปัจจัยทางการบริหารระดับครูทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านลักษณะของบุคลากร และด้านสภาพแวดล้อมองค์กร และงานวิจัยของ วินัยพงษ์ คำแหง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา มีความสัมพันธ์ระหว่างกันทางบวกปานกลาง และปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยี

2. ผลการศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ผลการวิเคราะห์ ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีการประเมินสมรรถนะผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา มีการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ ทักษะและการประยุกต์ใช้ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการดูแล และแนะแนวผู้เรียนอย่างทั่วถึงทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการ หรือการประกอบอาชีพอิสระ ผู้เรียนมีผลงานด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัย มีผลการแข่งขันทักษะวิชาชีพ มีผลการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ผู้เรียนมีงานทำ และสามารถศึกษาต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 (ยุทธศาสตร์ที่ 2) การผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการอาชีวศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และวิชาชีพของผู้เรียนอาชีวศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือ ความเชี่ยวชาญ และเป็นเลิศเฉพาะทาง และเพื่อพัฒนางานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม เทคโนโลยี และองค์ความรู้ด้านอาชีวศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2560)

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ทุกด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการจูงใจ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการติดต่อสื่อสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำรงเกียรติ วันทา (2559) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ความสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กมีความสัมพันธ์ทางบวก ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งหมดมี 4 ตัวเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การเรียนรู้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียน และเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา งานวิจัยของ วราภรณ์ ช่วยแก้ว (2555) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานประกันคุณภาพภายในด้านต่าง ๆ กับการดำเนินงานประกันคุณภาพ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล มีความสัมพันธ์กันทางบวก ปัจจัยการบริหารงานด้านเทคโนโลยี ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการจูงใจ ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และด้านการติดต่อสื่อสาร สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล และงานวิจัยของ วินัยพงษ์ คำแหง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยี ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างกันทางบวกปานกลาง

4. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย โดยปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ระดับความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงราย มีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ นิเทศกำกับดูแลติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์กว้างไกลมีเป้าหมายที่ชัดเจนใช้หลักเหตุผลในการบริหารงาน มีความยุติธรรมน่าเกรงขามเยี่ยงต่าง ๆ มาใช้ในการบังคับบัญชา มีการใช้ภาษาในการสื่อสารที่ชัดเจนเข้าใจง่าย มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร โดยมีการจัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ และภารกิจของบุคลากรไว้อย่างชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้ใช้ความคิดได้ปฏิบัติ และมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสร้างความไว้วางใจในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยในความสำเร็จของบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำรงเกียรติ วันทา (2559) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งหมดมี 4 ตัว เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การเรียนรู้การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียน และเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา งานวิจัยของ วราภรณ์ ช่วยแก้ว (2555) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญ ระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล พบว่า ปัจจัยการบริหารงานด้านเทคโนโลยี ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการจูงใจ ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน และด้านการติดต่อสื่อสาร สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนสอนศาสนาควบคู่วิชาสามัญระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล และงานวิจัยของ วินัยพงษ์ คำแหง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเทคโนโลยี

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างขวัญ และกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานขององค์กร
2. ด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ได้แก่ สถานศึกษาควรมีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี และเพียงพอต่อผู้เรียน หรือผู้รับบริการ
3. ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการจัดบุคลากรให้ตรงกับสายการบังคับบัญชา สอดคล้องกับความรู้ความสามารถ
4. ด้านงบประมาณ ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการวางแผนค่าใช้จ่ายในอนาคตได้อย่างเหมาะสมกับนโยบาย และบริบทของสถานศึกษา
5. ด้านบุคลากร ได้แก่ สถานศึกษาควรมีระบบการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือนให้แก่บุคลากรที่เหมาะสมเป็นธรรม
6. ด้านวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ทุกคนเข้าใจตรงกัน และยึดถือเป็นแนวปฏิบัติเดียวกัน
7. ด้านการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการปรับปรุงระบบสารสนเทศอยู่เสมอ
8. ด้านการจูงใจ ได้แก่ สถานศึกษาควรมีระบบสวัสดิการ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม และควรมีการจัดระบบงานที่ดีเพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน
9. ด้านการมีส่วนร่วม ได้แก่ สถานศึกษาควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรตัดสินใจได้อย่างอิสระ
10. ด้านการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ สถานศึกษาควรใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และความเข้าใจตรงกันในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
3. ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.ดร.โสภา อำนวยรัตน์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งทางด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ช่วยแนะนำแก้ไขให้สมบูรณ์ และสำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษาในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดเชียงรายทุกสถานศึกษาที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ และอนุญาตให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถาม และได้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล จัดส่งคืนให้แก่ผู้วิจัย ท้ายนี้ผู้วิจัยขออ้อมรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวงในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้พ้นภัยพิบัติปัญหาในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยขอให้เป็นกตเวทิตา แต่ บิดา มารดา ครอบครัว ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัย จนสามารถทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา การิฐ. (2554). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยรัตน์ ต.เจริญ, จินตนา จันทรเจริญ, เมณิศา สุวรรณจินดา และวีรพันธุ์ ศิริฤทธิ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของวิทยาลัยเชิงราย. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 432-440.
- ดำรงเกียรติ วันทา. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) รุ่นที่ 59. (2560). *ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 ฉบับสำหรับเผยแพร่ (Public edition)*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยา.
- ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์. (2556). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์.
- วรภรณ์ ช่วยแก้ว. (2555). ปัจจัยการบริหารงานที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่วิชาชีพสามัญระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดสตูล (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- วินัยพงษ์ คำแหง. (2553). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579*. เข้าถึงจาก <http://nited.vec.go.th/Portals/25/images/PlanVec.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561*. เข้าถึงจาก <http://bsq2.vec.go.th/document/แนวปฏิบัติประกัน/2.แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา%20ปีครั้งที่%202.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). *หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา*. เข้าถึงจาก [http://bsq2.vec.go.th/document/แนวปฏิบัติประกัน/1\(ปรับปรุง%2029%20ส.ค.61\).pdf](http://bsq2.vec.go.th/document/แนวปฏิบัติประกัน/1(ปรับปรุง%2029%20ส.ค.61).pdf)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน). (2554). *รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อการรับรองมาตรฐานการศึกษาด้านอาชีวศึกษารอบ 3 (พ.ศ. 2554-2558)*. เข้าถึงจาก <http://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx>
- Krejcie, R. V. and Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา
โปรแกรมการศึกษานานาชาติชั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา)
An Evaluation of Piboonbumpen Demonstration School,
Burapha University Curriculum: International Education Program. (Secondary)

ณัฐวรรณ เฉลิมสุข^{1*}
Nattawan Chalernsuk^{1*}

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา, nattawanc@go.buu.ac.th
(Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษานานาชาติชั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) ตามรูปแบบการประเมินแบบซีบีพี (CIPP Model) ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต โดยกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทางด้านหลักสูตรและการสอน ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559 รวม 39 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ 2) แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผลการวิจัยพบว่า การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษานานาชาติชั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) ในแต่ละด้านดังนี้ 1. ด้านบริบท ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$ S.D. = 0.08) 2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$ S.D. = 0.04) 3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$ S.D. = 0.10) และ 4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินด้านผลผลิตในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$ S.D. = 0.04) จากผลการประเมินมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ผ่านเกณฑ์การประเมิน

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร โปรแกรมการศึกษานานาชาติชั้นพื้นฐาน

ABSTRACT

The purpose of this research was to evaluate the International Education Program. (Secondary) curriculum of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University, using the CIPP Model to evaluate four dimensions: context, input, process, and output. The sample group of 39 participants was comprised of specialists experienced in curriculum and teaching, director, teacher, parents, students in International Education Program of the academic year of 2016 of Piboonbumpen Demonstration School and their guardians. The research instruments included questionnaires and document auditing survey forms. The data was analyzed. Using Statistical Package for Social Science to find percentage, mean, standard deviation and Content Analysis. The results revealed: Evaluation of Piboonbumpen Demonstration School, Burapha University Curriculum: International Education Program. (Secondary) In each aspect as follows 1. Regarding the evaluation of school context, Overall context assessment results was good and passed the evaluation criteria. ($\bar{X} = 3.88$ S.D. = 0.08) 2. Regarding the evaluation of school input, Overall context assessment results was good and passed the evaluation criteria. ($\bar{X} = 3.72$ S.D. = 0.04) 3. Regarding the evaluation of school process, Overall context assessment results was good and passed the evaluation criteria. ($\bar{X} = 3.51$ S.D. = 0.10) 4. Regarding the evaluation of school output, Overall context assessment results was good and passed the evaluation criteria. ($\bar{X} = 3.64$ S.D. = 0.04) From the evaluation results, it is appropriate to be at a high level in all 4 areas through the evaluation criteria.

KEYWORDS: Evaluation of Curriculum, International Education Program

**Corresponding author, Nattawan Chalermasuk E-mail: nattawanc@go.buu.ac.th โทร. 085 1205087*

Received: 10 February 2020 / Revised: 16 April 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกฝน การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อมุ่งพัฒนาให้สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม ซึ่งการจัดการศึกษาทุกระบบต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ตลอดจนประวัติความเป็นมาของสังคมไทย การเมืองและการปกครอง ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งเรื่องการจัดการด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข การใช้และการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดการ โดยการจัดเนื้อหาสาระและการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความแตกต่างของผู้เรียนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง

ฝึกทักษะกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหาฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการจัดการเรียนรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: หน้า 8)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยให้ทุกโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระบบใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ สร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคล สังคมไทย เน้นความสำเร็จให้ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มุ่งสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เคารพยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตามเจตนารมณ์มาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเริ่มใช้ ในโรงเรียนต้นแบบ และโรงเรียนที่มีความพร้อมการใช้หลักสูตร ในปีการศึกษา 2552 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ใช้ในโรงเรียนทั่วไปทั้งประเทศปีการศึกษา 2553 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2555 เป็นต้นไป ให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทุกชั้นเรียน (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551, 2552) ในการปฏิรูปการเรียนรู้ นั้น หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาคือการปฏิรูปครูผู้สอน เพราะครูผู้สอนคือผู้ที่จะเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ตัวผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพครูผู้สอนเพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม จัดเป็นสิ่งที่สำคัญ ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพ ตามความถนัดและความสนใจ เพื่ออนาคตที่ดีของผู้เรียน

หลักสูตรถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้ การจัดการศึกษาที่ดีจึงควรมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมของผู้เรียน หลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเหมาะสม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ ในการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ และเป็นการวางแผนการประเมินผลให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน ว่าได้บรรลุตามความมุ่งหมายและจุดประสงค์จริงหรือไม่ เพื่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะได้รู้และคิดเพื่อแก้ไขปรับปรุงต่อไป ดังนั้น หลักสูตรที่ดีและเหมาะสมจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกาลเวลา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครองของประเทศ ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติเพราะฉะนั้นการพัฒนาหลักสูตรจึงเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องเล็งเห็นความสำคัญและทำหน้าที่ในจุดนี้อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีประสิทธิภาพ หลักสูตรเป็นกรอบหรือแนวทางที่จะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นมวลประสบการณ์ทั้งหมดที่จัดขึ้นให้แก่ผู้เรียน ส่งเสริมผู้เรียนให้ได้พัฒนาความรู้ความสามารถและคุณลักษณะตามความมุ่งหมายสนองต่อเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาดังกล่าว โดยองค์กรสถาบันการศึกษา สถานศึกษา อาจมีการกำหนดโครงสร้างหรือองค์ประกอบของหลักสูตร แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรจะมีกระบวนการที่หลากหลายอย่างเป็นระบบ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นแนวคิดของนักการศึกษาหรือนักพัฒนาหลักสูตรท่านใดก็ตาม ระบบสุดท้ายจะเป็นระบบประเมินหลักสูตร ซึ่งมีรูปแบบในการประเมินหลักสูตรตามแนวคิดของนักพัฒนาหลักสูตรหลาย ๆ ท่าน

ซึ่งในการประเมินหลักสูตรนั้นจะมีความสำคัญต่อการที่จะพิจารณาตัดสินชี้ขาดว่าหลักสูตรที่ได้รับการประเมินมีความเหมาะสม เห็นสมควรที่จะดำเนินการใช้ต่อไป หรือมีส่วนใดที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงก่อนจะนำไปใช้ใหม่หรือหลักสูตรนั้น ๆ จำเป็นต้องยุติ หรือยกเลิกการใช้หลักสูตรดังกล่าวนี้ ๆ เลย

การประเมินหลักสูตรโดยใช้รูปแบบชิปป (CIPP model) ของ Stufflebeam และคณะ (1971) ซึ่งเป็นการประเมินกระบวนการอย่างต่อเนื่องครอบคลุมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และประเมิน ทั้งความก้าวหน้า และประเมิน สรุปรวม สามารถใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เป็นการประเมินที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบชิปป (CIPP model) เป็นวิธีการประเมินที่มีผู้นิยมนำมาใช้ในการประเมินหลักสูตร รวมถึงใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ซึ่ง สุภาพร พิศาลบุตร (2543, หน้า 227-228) ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 4 ส่วนด้วยกันคือ 1) การประเมินสาระสำคัญแวดล้อม (Context evaluation) เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบที่แวดล้อมระบบการผลิตหรือระบบการใช้บริการ หรือองค์การปฏิบัติงาน 2) การประเมินผลปัจจัยนำเข้า (Input evaluation) เพื่อช่วยการตัดสินใจในการเลือกใช้กลุ่มของทรัพยากรหรือปัจจัยที่มีข้อนำเข้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแผนงาน หรือโครงการเป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาแนวทางการจัดหา และจัดสรรทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้าซึ่งได้ แก่บุคลากร งบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่ที่ประหยัดและตอบสนองสูงสุด 3) การประเมินผลกระบวนการ (Process evaluation) เพื่อช่วยการตัดสินใจในเรื่องการเลือกวิธีดำเนินการของแผนงานหรือโครงการหรือหากเป็นโครงการที่ดำเนินการอยู่แล้ว ก็เป็นข้อมูลพิจารณาตัดสินความก้าวหน้าของวิธีการดำเนินโครงการรวมทั้งการแก้ไขปัญหาขัดข้อง การประเมินผลประเภทนี้จะกระทำต่อจากการประเมินผลปัจจัยนำเข้า เพื่อค้นหาข้อมูลที่เป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาวิธี ดำเนินการโครงการที่เหมาะสม นอกจากนี้การประเมินผลประเภทนี้ จะช่วยค้นหาข้อบกพร่อง และแนวทางการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องในระหว่างดำเนินการโครงการด้วย ถ้าเป็นแผนงานหรือโครงการที่ปฏิบัติจริง ก็จะเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่า แผนงานหรือโครงการนั้นได้ดำเนินการไปตามกระบวนการที่วางไว้ ซึ่งจะบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มีความคลาดเคลื่อนประการใด การประเมินผลกระบวนการนี้ จะนำผลไปสู่การประเมินผลขั้นผลผลิตและ 4) การประเมินผลผลิต (Product evaluation) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินค่าผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้เพื่อช่วยการตัดสินใจในแต่ละขั้นตอน การดำเนินงานควรมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ขยาย หรือยุบแผนงานหรือโครงการอย่างไร การประเมินผลประเภทนี้คือ การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ของโครงการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างไร การประเมินผลประเภทนี้อาจอาศัยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดไว้ นอกจากนั้น อาจใช้วิธีประมวลสรุปจากข้อมูลการประเมินผลเนื้อความ การประเมินผลปัจจัยนำเข้า และการประเมินผลกระบวนการ แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็ได้ กล่าวโดยสรุปแล้ว การประเมินรูปแบบชิปป (CIPP Model) มุ่งเน้นประเมินในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ การประเมินสาระสำคัญแวดล้อม การประเมินผลปัจจัยนำเข้า การประเมินผลกระบวนการ และการประเมินผลผลิต เป็นหลัก โดยข้อมูลที่ได้รับจากการประเมินนอกจากจะทำให้ทราบคุณค่าของโครงการแล้ว ยังช่วยให้สามารถค้นหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นกับโครงการ รวมถึงนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้สามารถดำเนินไปตามแผนที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นโรงเรียนที่มีปณิธานมุ่งมั่นในการเป็นเลิศด้านการจัดการเรียนการสอนโดยทำการศึกษา วิจัย ทดลองหลักสูตรและวิธีสอน ให้นักเรียนเป็นผู้ใฝ่หาความรู้และมีคุณธรรม ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า สถาบันชั้นนำที่เป็นเลิศและโดดเด่นในการพัฒนาเยาวชนให้มีอัตลักษณ์เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนด้วย

คุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาระดับสากล ได้มีการกำหนดอัตลักษณ์ของนักเรียนคือ เก่งไอที ดีภาษา ก้าวหน้า ความคิด สปีดผู้นำ คุณธรรมนำชีวิต โดยจัดการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่กำหนดตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเพิ่มพูนความรู้ ความถนัดและความสนใจ เต็มตามศักยภาพ โรงเรียนได้ริเริ่มการจัดการเรียนการสอนนานาชาติตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหลักสูตรการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (IEP) เป็นหลักสูตรที่กำหนดรายวิชาพื้นฐานตามโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดรายวิชาและกิจกรรมเพิ่มเติมตามจุดเน้นของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการคิดกล้าแสดงออก เพิ่มศักยภาพของผู้เรียนโดยเน้นทางด้านภาษา ด้วยการใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัยครอบคลุมทุก ห้องเรียน การเรียนรู้จากประสบการณ์นอกห้องเรียนตามสถานที่ต่าง ๆ การส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเน้นการแสดงออก ทางด้านภาษา โดยเริ่มจัดตั้งเป็นโครงการวิจัยและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบสากล และดำเนินการจัดการเรียนการสอนในปี การศึกษา 2544 ในระดับมัธยมศึกษา โดยมีการจัดการเรียนรู้ทุกรายวิชาเป็นภาษาอังกฤษ ต่อมาในปีการศึกษา 2553 มีการ จัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้น โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนเน้นกระบวนการคิดและกระบวนการดูแล นักเรียนเน้นพัฒนาการบุคลิกภาพสากล โดยมีการจัดการเรียนการสอนมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 6 ปี ซึ่งครบรอบการใช้ หลักสูตรในปีการศึกษา 2559 และจะต้องมีการปรับปรุงหลักสูตร ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน

ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการประเมินหลักสูตรเพื่อพิจารณาหลักสูตรว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพ ตามความถนัดและความสนใจเพื่ออนาคตที่ดีของผู้เรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและความจำเป็น จึง สนใจที่จะประเมินหลักสูตรโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ตามกระบวนการประเมินรูปแบบซิปป์ (CIPP Model) ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้าน ผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักเรียน และ ผู้ปกครองเพื่อที่จะนำผลมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและมีประสิทธิภาพ มากขึ้น อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคตมีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้น ต่อไป

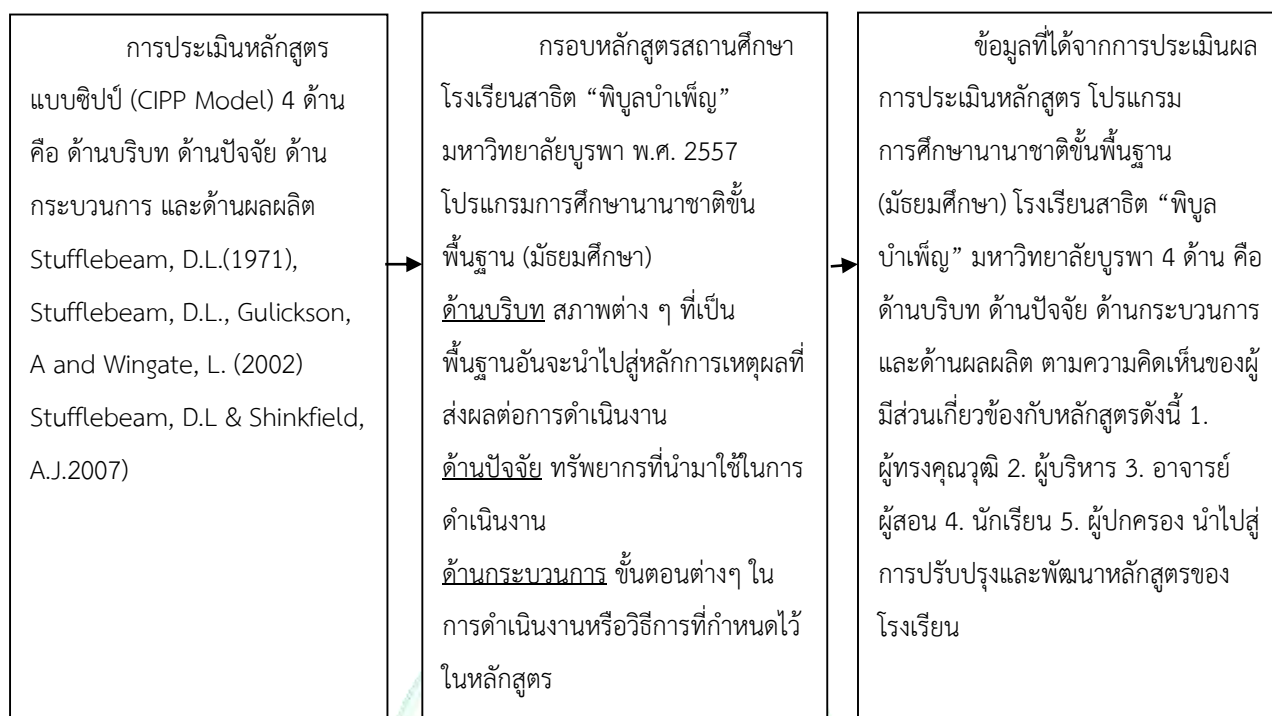
วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินหลักสูตรโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา)โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบซิปป์ (CIPP Model) ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านบริบท (Context evaluation) 2) ด้านปัจจัย นำเข้า (Input evaluation) 3) ด้านกระบวนการ (Process evaluation) และ 4) ด้านผลผลิต (Product evaluation)

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้นำข้อมูลจากผลการประเมินหลักสูตรนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้น พื้นฐาน (มัธยมศึกษา) โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียน
2. ได้เป็นแนวทางสำหรับการประเมินหลักสูตรอื่น ๆ ที่ใช้รูปแบบซิปป์ในการประเมินหลักสูตรของโรงเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประเมินหลักสูตรรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) หมายถึง การประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ เป็นการประเมินกระบวนการอย่างต่อเนื่องครอบคลุมกระบวนการจัดการเรียน การสอน และประเมิน ทั้งความก้าวหน้าและประเมินสรุปรวม ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน

1.1 ด้านบริบท (Context) หมายถึง สภาพต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานอันจะนำไปสู่หลักการเหตุผลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรโครงสร้างหลักสูตร และเนื้อหารายวิชา

1.2 ด้านปัจจัย (Input) หมายถึง ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินงานตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน สื่อการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ และงบประมาณ

1.3 ด้านกระบวนการ (process) หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินงานหรือวิธีการที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และการบริหารหลักสูตร

1.4 ด้านผลผลิต (Product) หมายถึง ผลจากการดำเนินงานตามหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพาโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (International Education Program : IEP) เป็นหลักสูตรที่กำหนดรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมตามโครงสร้างของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา เป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้นวิชาภาษาไทย, ศิลปะไทย, ประวัติศาสตร์ไทย, พระพุทธศาสนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินครั้งนี้ มุ่งประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

1. ด้านบริบทประกอบด้วยการประเมิน 1.1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 1.2) โครงสร้างหลักสูตร และ 1.3) เนื้อหารายวิชา

2. ด้านปัจจัยประกอบด้วยการประเมิน 2.1) ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน 2.2) สื่อการเรียนรู้ 2.3) แหล่งการเรียนรู้ และ 2.4) งบประมาณ

3. ด้านกระบวนการประกอบด้วยการประเมิน 3.1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.2) การวัดผลและประเมินผล และ 3.3) การบริหารหลักสูตร

4. ด้านผลผลิตประกอบด้วยการประเมิน 4.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4.2) ความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน และ 4.3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง จำนวน 182 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2559 จำนวน 16 คนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 16 คนเป็นผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับหลักสูตรโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2557 จำแนกตามกลุ่มผู้ให้

ข้อมูล อันได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นแบบสอบถามตามระบบการประเมินแบบซิปป์ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารหลักสูตร โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐานโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2557
 2. ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร รูปแบบการประเมินหลักสูตร
 3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 3.1) แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหาร 3.2) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ 3.3) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้บริหาร 3.4) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับอาจารย์ผู้สอน 3.5) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักเรียน และ 3.6) แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้ปกครอง โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert)
 4. นำแบบสอบถามความคิดเห็น และแบบสัมภาษณ์ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content validity) เชิงโครงสร้าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจเชิงเหตุผล เป็นการตรวจสอบเนื้อหาของข้อคำถามว่าสอดคล้องกับกรอบแนวคิด หรือทฤษฎีที่ใช้กำหนดเป็นโครงสร้างในการวัดหรือไม่ ตลอดจนความเหมาะสมและความถูกต้องของภาษาที่ใช้พบว่าแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามความคิดเห็นที่จัดทำขึ้นมีความเหมาะสม แต่มีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องด้านภาษาเพียงเล็กน้อย และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามความคิดเห็น แล้วนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข และจากนั้นทำการแก้ไขเพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามฉบับจริงที่นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 5. ปรับปรุงแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 6. ซึ่งก่อนนำเครื่องมือการวิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูล จะนำเครื่องมือการวิจัยเสนอคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน งานส่งเสริมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพาการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ เดือนมิถุนายน 2560 - เดือนกรกฎาคม 2561 โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 2) นัดหมายเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ 3) ดำเนินการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ และ 4) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กลุ่มที่ 2 ผู้บริหาร เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม 2) นัดหมายเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ 3) ดำเนินการสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลลงในแบบสัมภาษณ์ และ 4) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กลุ่มที่ 3 อาจารย์ผู้สอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง กลุ่มที่ 4 นักเรียน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และกลุ่มที่ 5 ผู้ปกครอง เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม และดำเนินการ ดังนี้ 1) ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์และร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล และ 2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้ คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก 2.51-3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย และ 1.00-1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
2. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เชิงคุณภาพโดยเขียนบรรยายเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (IEP) ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)

ผลการประเมินในภาพรวมตามรูปแบบชิปปี้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.07 ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยรายละเอียดทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต แสดงในตารางที่ 1

ตาราง 1 สรุปผลการประเมินหลักสูตรโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (IEP) ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ในภาพรวมด้านต่าง ๆ ของการประเมินตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model)

ด้านที่ทำการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม	ผลการประเมิน
1. ด้านบริบท	3.78	0.06	มาก	ผ่านเกณฑ์
2. ด้านปัจจัย	3.74	0.07	มาก	ผ่านเกณฑ์
3. ด้านกระบวนการ	3.49	0.08	มาก	ผ่านเกณฑ์
4. ด้านผลผลิต	3.62	0.08	มาก	ผ่านเกณฑ์
รวม	3.65	0.07	มาก	ผ่านเกณฑ์

ที่มา: ญัฐวรรณ เกลิมสุข (2561)

จากตาราง 1 ผลการประเมินในภาพรวมตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.07 เมื่อพิจารณารายด้านผลการประเมินในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลการประเมินเท่ากับ 3.78, 3.74, 3.49 และ 3.62 ตามลำดับ ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 4 ด้าน

ผลการประเมินด้านบริบทพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นดังนี้

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน เท่ากับ 4.00, 3.92, ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.44 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.49

2. โครงสร้างของหลักสูตร พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นว่าโครงสร้างของหลักสูตร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ และอาจารย์ผู้สอนเท่ากับ 3.83, 3.88 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50 ผู้บริหารมีความเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.50 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.49

3. เนื้อหารายวิชา พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นว่าเนื้อหาวิชามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และอาจารย์ เท่ากับ 3.84, 3.89, 3.65 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50

ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักเรียนมีความคิดเห็น ดังนี้

1. ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นว่าความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน โดยรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66, 4.01 และนักเรียนมีความเห็นคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34

2. สื่อการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน มีความสอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44, 3.66 และนักเรียนมีความเห็นคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22

3. แหล่งการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าแหล่งเรียนรู้ โดยรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และอาจารย์ผู้สอน และนักเรียนมีความเห็นคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25, 3.15

4. งบประมาณ พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่างบประมาณ โดยรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 และอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักเรียนมีความคิดเห็น ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติของอาจารย์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผลการประเมิน ของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00, และอาจารย์ผู้สอน 3.65 และนักเรียน มีความเห็นคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.67

2. การวัดและประเมินผล พบว่า อาจารย์ผู้สอนและนักเรียน มีความเห็นว่าการปฏิบัติของครูในการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 และนักเรียนมีความเห็นคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.13

3. การบริหารหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการบริหารหลักสูตร เช่น การวางแผน การเตรียมความพร้อมและการดำเนินการบริหารหลักสูตร มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นคิดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27

ผลการประเมินด้านผลผลิตพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองมีความเห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครอง เท่ากับ 4.33, 3.60, และ

3.94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50 นักเรียนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.31 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.49

2. ความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน พบว่าผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน นักเรียน และผู้ปกครองมีความเห็นว่าการความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผู้บริหาร และผู้ปกครอง เท่ากับ 4.11, 3.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50 อาจารย์ผู้สอนและนักเรียน มีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.26, 3.41 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.49

3. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนพบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีผู้บริหาร นักเรียน และผู้ปกครอง เท่ากับ 4.16, 3.35, 3.72 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.50 อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่ามีเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.80 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 3.49

ตอนที่ 2 ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด และจากการสัมภาษณ์การประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ

1. อาจารย์ชาวต่างชาติขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรไทย ไม่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางที่กำหนดไว้

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ ควรจะมีความแตกต่างจากหลักสูตรปกติของโรงเรียนอย่างชัดเจน

3. ควรมีตัวหลักสูตรที่สมบูรณ์ มีองค์ประกอบครบ ตั้งแต่ปรัชญา (ของตนเอง) เป้าหมาย จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง รายวิชา จำนวนชั่วโมงที่ต้องเรียน คำอธิบายรายวิชา และรายละเอียดของแต่ละรายวิชา

4. โครงสร้างรายวิชาควรชัดเจน และเพิ่มจุดเด่น หรืออัตลักษณ์ความเป็นการศึกษานานาชาติ ให้มีความหลากหลายในรายวิชา และเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน

5. ควรมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ที่เหมาะสมกับบริบทของการเรียนการสอนของอาจารย์ต่างชาติ เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนทุกคนเข้าใจอย่างทอ่งแท้ในการวัดผลและประเมินผล

6. ควรเน้นการเรียนเชิงทักษะ ภาษา การใช้ทักษะชีวิต สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนกายภาพหน้าได้

7. การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอนในรายวิชาควรครอบคลุมความรู้ คุณธรรมจริยธรรม และความสามารถในการปฏิบัติงาน

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินหลักสูตรโปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (IEP) ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) โดยประเมินใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

1. **ด้านบริบท** ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$ S.D. = 0.08) โดยเฉพาะด้านโครงสร้างของหลักสูตรเมื่อตรวจสอบในรายละเอียด พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ผู้สอนให้คะแนนความสอดคล้องเหมาะสมกับเวลาและสาระการเรียนรู้ตามข้อกำหนดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาก ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่ำกว่าข้ออื่น ๆ และพบข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิว่า

ควรมีจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนตามบริบทของโรงเรียน ซึ่งหลักสูตรโปรแกรมการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติของโรงเรียนยังมีโครงสร้างของหลักสูตรที่ไม่ชัด และไม่ปรากฏคำอธิบายรายวิชาอย่างเป็นรูปธรรม จึงอาจทำให้ผู้สอนชาวต่างชาติที่เข้ามาไม่สามารถสอนได้ตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติมีความสอดคล้องและความต้องการของผู้เรียนเป็นอย่างมาก เพราะการสื่อสารทางภาษาในปัจจุบันมีความสำคัญในการฝึกทักษะชีวิต และทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบกับสภาพสังคมในยุคการสื่อสารไร้พรมแดนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ จรรยา ดาสา (2553) ที่กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับสภาพสังคม เศรษฐกิจและการปกครองประเทศ และสอดคล้องกับสุนีย์ ภูพันธุ์ (2546 หน้า 16) ที่กล่าวว่าหลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคต

2. ด้านปัจจัยนำเข้า ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$ S.D. = 0.04) โดยเฉพาะด้านความพร้อมและศักยภาพของอาจารย์ผู้สอน เมื่อตรวจสอบอย่างละเอียดพบว่า ประเด็นการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมน้อยกว่าประเด็นอื่น ซึ่งควรนำมาปรับปรุง คือ ความพร้อมและศักยภาพของครูผู้สอน แม้ภาพรวมจะมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดพบว่า อาจารย์ผู้สอนชาวต่างชาติมีการเข้าออกอยู่ตลอด โดยเฉลี่ยระยะเวลาในการทำงานของอาจารย์ผู้สอนจะอยู่ 1-2 ปีนอกจากนั้นการรับอาจารย์ชาวต่างชาตินั้น จุดที่ไม่ตรงกับการสอนนักเรียนในรายวิชานั้น ๆ ทั้งนี้ในส่วนของการสอนอาจารย์บางท่านสอนหลายวิชาจึงทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่เข้าถึงในเนื้อหาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับกลิ่น สระทองเนียม (2559 หน้า 10) ที่กล่าวว่า สถานศึกษาต้องสร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนให้เห็นความสำคัญและร่วมมือกันพัฒนาจัดการหลักสูตรของสถานศึกษา ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนโรงเรียนจะต้องรู้ เข้าใจและต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น อาจารย์ผู้สอนจะต้องตระหนักเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กับพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนาตนเอง การพัฒนางาน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาเครือข่ายและเพื่อนอาจารย์ผู้ร่วมงาน

3. ด้านกระบวนการ ผลการประเมินด้านบริบทในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$ S.D. = 0.10) โดยเฉพาะด้านการบริหารหลักสูตร ผู้ประเมินส่วนใหญ่เห็นว่า มีการวางแผนการเตรียมความพร้อม และการดำเนินการบริหารหลักสูตรที่เหมาะสม การปฏิบัติของครูในการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม ส่วนการวัดและการประเมินผลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แต่มีข้อเสนอของอาจารย์ผู้สอนและนักเรียน คือ การบริหารหลักสูตรควรต้องมีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เช่น อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าโรงเรียนควรมีความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ในทุกด้านที่จะเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทิตินา ขัมมณี (2556 หน้า 149) ที่กล่าวว่า แนวคิดการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ได้ขยายไปสู่การเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการเรียนรู้ ดังนั้นโรงเรียนควรมีอุปกรณ์ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ที่ดี ย่อมทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนได้

4. ด้านผลผลิต ผลการประเมินด้านผลผลิตในภาพรวม มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.64$ S.D. = 0.04) โดยเฉพาะด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ อาจารย์ผู้สอน ต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถสอนนักเรียนผู้มีความสามารถได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านผู้เรียนต้องมีการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถเข้าใจบทเรียน และกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้ ด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนรู้ โรงเรียนต้องวางแผนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย มีสื่อการเรียนรู้หลากหลายรูปแบบ และสอดคล้องกับความรู้ความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับวิชัย ดิสสระ (2545 หน้า 8) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน บทบาทของการประเมินหลักสูตรที่มีผลต่อการหาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน มักเป็นที่คุ้นเคยของ ครู อาจารย์ ผู้บริหาร ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอยู่เป็นประจำ โดยการใช้แบบสอบถามชนิดต่าง ๆ มาวัดผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนการนำผลจากแบบทดสอบเหล่านี้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ เพื่อหาขีดความสามารถของตน สอดคล้องกับ กุลวรินทร์ ญาณประภาส (2555 หน้า 82) กล่าวว่าด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตร ซึ่งผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และมีคุณลักษณะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการประเมินหลักสูตรโปรแกรมการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ ของโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ประเมิน พบว่า ในบางหัวข้อมีความเห็นแตกต่างกัน หากมีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้ประเมิน อาจได้ข้อมูลสารสนเทศที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้เพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการปรับปรุงรายวิชาในหลักสูตร เนื่องจากมีบางรายวิชาที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกัน และรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่มีความทับซ้อนกันบ้าง
2. ควรเพิ่มรายวิชาเลือก ควรมีรายวิชาเลือกให้หลากหลาย ครอบคลุมแนวคิด จุดมุ่งหมายของโรงเรียน ตามกระบวนการขั้นทางการศึกษา และแต่ละรายวิชาควรเน้นการปฏิบัติ
3. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามผลการใช้หลักสูตรแยกกลุ่มเป้าหมายระหว่างนักเรียนปัจจุบันที่กำลังเรียน และนักเรียนที่จบการศึกษาแล้ว
4. ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานนานาชาติ เพื่อถอดบทเรียนองค์ความรู้ทางหลักสูตรที่ได้จากการวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ กองทุนเพื่อการวิจัย โรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2559 ซึ่งสำเร็จด้วยดี โดยความอนุเคราะห์จากทีมผู้บริหาร และความอนุเคราะห์จากหลายบุคคล อันประกอบด้วย ดร.วิโรจน์ ขมภู ผู้อำนวยการโรงเรียน ดร.กิตติมา พันธุ์พุกษา ดร.สมศักดิ์ ลีลา รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ทับศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่ง เจนจิต รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปลั่งธนานนท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และกรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณ

ผู้บังคับบัญชา ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ให้ความกรุณาร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดีในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่คอยส่งเสริม สนับสนุน ให้กำลังใจ จนทำให้งานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ที่สนับสนุนทุนวิจัยเพื่อการประเมินหลักสูตรโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา โปรแกรมการศึกษานานาชาติขั้นพื้นฐาน (มัธยมศึกษา) ครั้งนี้ และเหนืออื่นใดความสำเร็จจากผลการประเมินหลักสูตรครั้งนี้จะช่วยพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กลิ่น สระทองเนียม. (2559). ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กปัญหาคุณภาพคนรากหญ้า...สู่ปัญหาชาติ. เข้าถึงจาก <https://www.dailynews.co.th/education/381296>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กุลวรินทร์ ญาณประภาส (2555). *การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรรยา ดาสา, ณสวรรณค์ ผลโภาค, อธิพงศ์ แสงประดิษฐ์ และสมปรารถนา วงศ์บุญหนัก. (2553). *การประเมินและติดตามผลหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา (แผน ข.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: ศูนย์วิทยาศาสตร์ศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2556). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แอทีฟพริ้น จำกัด.
- ฝ่ายวิชาการโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา. (2557). *คู่มือนักเรียน ผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา ปีการศึกษา 2557*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย ดิสสระ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรและการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). *แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร พิศาลบุตร. (2543). *หลักการวางแผน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Likert, R. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Likert, R. (1967). *The human organization*. New York: McGraw-Hill.
- Stufflebeam, D.L. (2003). The CIPP model for evaluation. In paper presented the 2003 Annual Conference of the Oregon program Evaluation Network (OPEN). Portland: Oregon.
- Stufflebeam, D.L. (1971). The relevance of the CIPP evaluation model for educational accountability. *Journal of Research and Development in Education*, 5(1), 19-25.
- Stufflebeam D. L. et al. (1971). *Education and Decision Making*. Itasca, Illinois: Peacock Publisher.

Stufflebeam, D.L., Gulickson, A. and Wingate, L. (2002). *The Spirit of Consuelo: An Evaluation of Ke Aka Hòona*. The Evaluation Center, Western Michigan University.

Stufflebeam, D.L. & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation Theory, Models and Applications*.
San Francisco: Jossey-Bass.

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์
ทางความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Development of Instructional Model Based on SQ4R Teaching Method
and Semantic Mapping on Enhancing Analytical Reading Ability on Literature
for Grade 7 Students

นิภาพร ฟูใจ^{1*} และ นันทิพย์ องอาจวานิชย์ ²

Nipaphorn Foojai ^{1*} and Namthip Ongardwanich ²

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, nipaphorn.foojai@gmail.com

(Faculty of Education, Naresuan University)

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, juju_day45@hotmail.com

(Faculty of Education, Naresuan University)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย และเปรียบเทียบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมายกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 10 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ จำนวนนักเรียน 42 คน ซึ่งมาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากใช้เวลาทดลอง 9 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.21) ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอน SQ4R ผังสัมพันธ์ทางความหมาย การอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี

ABSTRACT

The Purposes of this research were to develop instructional model based on the SQ4R with the Semantic Mapping to promote the analytical reading ability on literature for grade 7 students. To compare the analytical reading ability on literature before and after learning through instructional model; the SQ4R with the Semantic Mapping and to compare the ability after learning through instructional model; the SQ4R with the Semantic Mapping with 70% criterion. The samples was grade 7 students, room 10 in academic year 2019, Uttaradit School, Uttaradit Province. The forty two students participated in this instructional model, which comes from simple random sampling using lottery methods. The experiment took 9 hours. The results of the research showed that the result of the development of instructional model based on the SQ4R with the Semantic Mapping to promote the analytical reading ability on literature for grade 7 students, it was the most suitable ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.21). The analytical reading ability on literature through instructional model based on the SQ4R with the Semantic Mapping after learning higher than before learning with statistical significance at the level of .05 and after learning higher than the criteria with statistical significance at the level of .05

KEYWORDS: Instructional Model, SQ4R, Semantic Mapping, The analytical reading ability on literature

**Corresponding author, nipaphorn.foojai@gmail.com โทร. 097 969 7350*

Received: 23 February 2020 / Revised: 3 April 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในข้อที่ 2 คือ “ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อนำไปไปสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม” (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 6 - 7) การอ่านจึงมีความสำคัญต่อการสื่อสารและต้องพัฒนาให้ความสามารถเกิดขึ้น โดยเฉพาะการอ่านเชิงวิเคราะห์จากแหล่งความรู้ที่มีคุณค่า คือ วรรณคดี จากผู้วิจัยจัดการเรียนการสอนวรรณคดี รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนอุดรดิตถ์ พบว่า นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์ถึงสาเหตุผลลัพธ์ และไม่สามารถเชื่อมโยงข้อคิดจากวรรณคดีที่อ่านกับชีวิตประจำวันได้ และจากการสอบถามนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอุดรดิตถ์ รายวิชาภาษาไทยพื้นฐาน พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาที่ปรากฏในวรรณคดีนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าว นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เหมาะสม และพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์จากวรรณคดีตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การสอนที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี คือ วิธีการสอนแบบ SQ4R และผังสัมพันธ์ทางความหมาย (Semantic Mapping) โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R มีกระบวนการอ่าน 6 ขั้นตอน คือ S-Survey การอ่านอย่างคร่าวๆ Q-Question การตั้งคำถามจากประเด็น

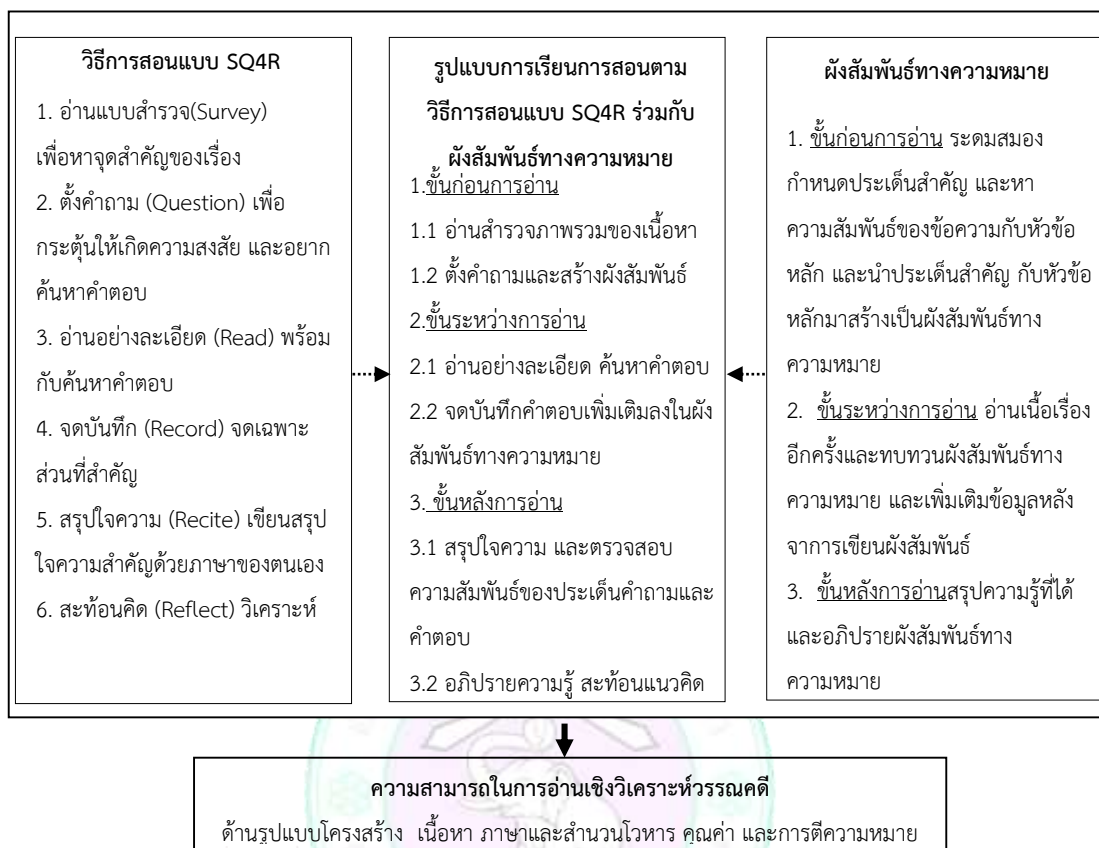
ที่พบ R- Read การอ่านซ้ำเพื่อตอบคำถาม R-Record การจดบันทึกข้อมูล R-Recite การเขียนสรุปใจความสำคัญ R-Reflect การวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นจากสิ่งที่อ่าน ทำให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน ทำให้จับใจความสำคัญ และเชื่อมโยงความรู้เก่าสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ รวมถึงส่งเสริมการคิดแบบแยกแยะ วิวิจารณ์ และแสดงความคิดเห็นด้วยหลักการ และเหตุผล สำหรับผังสัมพันธ์ทางความหมาย (Semantic Mapping) เป็นการนำเสนอความรู้ ความคิดรวบยอดในรูปแบบแผนผังความคิดผ่านกระบวนการอ่าน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการอ่าน ระหว่างการอ่าน และหลังการอ่าน แสดงถึงการจัดระบบความคิดจากการอ่าน และนำออกมาแสดงเป็นภาพ ซึ่งทำให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำกับความคิด ผู้วิจัยจึงสนใจบูรณาการวิธีการสอนอ่านทั้งสอง และพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน และคิดว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย สามารถพัฒนาการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมาย
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะ และอธิบายส่วนต่างๆจากสิ่ง ที่อ่านในวรรณคดีไทย ในด้านรูปแบบโครงสร้าง เนื้อหา ภาษาและสำนวนโวหาร คุณค่า และการตีความหมาย

2. รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย หมายถึง สภาพลักษณะการ จัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล บทบาทครูและนักเรียน และแนวทางการ นำไปใช้ โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามกระบวนการอ่านของ SQ4R และผังสัมพันธ์ทางความหมาย การจัดการเรียนรู้ตาม รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นก่อนการอ่าน เป็นขั้นที่นักเรียนอ่านแบบคร่าวๆ พร้อมกับหาประเด็นสำคัญของเรื่อง และนำไปตั้ง คำถามตามองค์ประกอบของการวิเคราะห์วรรณคดีในรูปแบบผังสัมพันธ์ทางความหมาย โดยครูเป็นผู้กำหนดเวลาในการอ่าน กระตุ้นนักเรียนให้เกิดความสนใจ และสงสัยด้วยการซักถาม และตรวจสอบความถูกต้อง

1.2 ขั้นระหว่างการอ่าน เป็นขั้นที่นักเรียนอ่านละเอียดรอบคอบอีกครั้ง เพื่อหาคำตอบในประเด็นคำถามที่ นักเรียนตั้งไว้ และจดบันทึกคำตอบเพิ่มเติมลงในผังสัมพันธ์ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ทางความหมาย โดยครูเป็นผู้ส่งเสริมให้ กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ และตรวจสอบให้คำแนะนำแก่นักเรียน

1.3 ขั้นหลังการอ่าน เป็นขั้นที่นักเรียนเขียนสรุปใจความสำคัญจากผังสัมพันธ์ด้วยสำนวนภาษาของตนเอง และนำมาวิเคราะห์ตามกระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อเรื่องที่อ่าน และสิ่งที่ได้จากการอ่าน โดยมีครูเป็นผู้ให้ข้อมูลความรู้เพิ่มเติม

สมมติฐานของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบSQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี หลังจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมาย
3. นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมาย สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบSQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ได้พัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย
3. เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้แก่ครูภาษาไทยในการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบSQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบSQ4Rร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

1. สำรวจและศึกษาปัญหาการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 และสอบถามปัญหาจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562
2. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสอนแบบ SQ4R ผังสัมพันธ์ทางความหมาย การอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน
3. สร้างรูปแบบการเรียนการสอนตามองค์ประกอบรูปแบบการเรียนการสอน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหา การวัดและประเมินผล บทบาทครูและนักเรียน และแนวทางการนำไปใช้
4. จัดทำเอกสารรูปแบบการเรียนการสอน ประกอบด้วยเอกสารรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน คือ แผนการจัดการเรียนรู้
5. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน โดยนำร่างรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสม ขอคำแนะนำ และนำไปปรับปรุง
6. นำรูปแบบการเรียนการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพหาความเหมาะสม พบว่า มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54, S.D. = 0.21) เมื่อกำหนดเกณฑ์การพิจารณาในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 การหาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

1. การเตรียมการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

ประชากรในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอุดรดิตถ์ อำเภอมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวนนักเรียนทั้งหมด 360 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 10 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวนนักเรียน 42 คน ซึ่งมาจากการสุ่มอย่างง่ายจากห้องเรียนทั้งหมด 12 ห้อง ด้วยวิธีการจับสลาก

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ห้วงแรกก่อน และหลังเรียน (pre-test and post-test) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นข้อสอบแบบปรนัย 1 ฉบับ แบบตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

1.1) สํารวจและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

1.2) ศึกษาหลักสูตร เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

1.3) กำหนดโครงสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมาย

1.4) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมาย เพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ห้วงแรก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 2 หน่วยการเรียนรู้ ทั้งหมด 2 เรื่อง คือ ราชอิธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา และกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน ทั้งหมดจำนวน 2 แผน 9 ชั่วโมง

1.5) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาความเหมาะสม ขอคำแนะนำ และนำไปปรับปรุง

1.6) นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพหาความเหมาะสม ซึ่งพบว่ามีระดับความเหมาะสมในภาพรวมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.17) เมื่อกำหนดเกณฑ์การพิจารณาในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

2) แบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีก่อนและหลังเรียน (pre-test and post-test) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

- 2.1) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างข้อสอบแบบปรนัย หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2.2) กำหนดโครงสร้างแบบวัดความสามารถ และจำนวนข้อสอบตามองค์ประกอบของการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับวิเคราะห์ความสำคัญ ความสัมพันธ์ และหลักการ ตามหลักการเขียนข้อสอบวัดการคิดวิเคราะห์ของสุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ (ม.ป.ป., หน้า 5-11)
- 2.3) สร้างแบบวัดความสามารถแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ
- 2.4) นำแบบวัดความสามารถที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- 2.5) นำแบบวัดความสามารถเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาจากค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.05 ขึ้นไป ซึ่งพบว่า แบบวัดความสามารถ จำนวน 45 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00
- 2.6) ปรับปรุงแก้ไขแบบวัดความสามารถตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
- 2.7) ตรวจให้คะแนนจากการผลการทำแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี โดยข้อที่ตอบถูกให้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด หรือไม่ตอบ หรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือกให้ 0 คะแนน
- 2.8) นำผลการตอบแบบวัดความสามารถมาวิเคราะห์คุณภาพ จากการหาค่าความยากง่าย(P) ค่าอำนาจจำแนก(r) นำมาคัดเลือกข้อสอบที่ใช้ได้ จึงได้แบบวัดความสามารถ จำนวน 30 ข้อ พบว่ามีค่าความยากง่ายในระดับ 0.21-0.79 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35-0.50
- 2.9) นำผลการตอบแบบวัดความสามารถ จำนวน 30 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งหมด โดยใช้สูตรการคำนวณคูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR20) ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.88
- 2.10) จัดพิมพ์เป็นแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีฉบับสมบูรณ์ จำนวน 30 ข้อ เพื่อนำไปใช้ในการวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ในกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียน ก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
- 3.2 จัดการเรียนรู้อ่านวรรณคดีไทยตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยเป็นผู้สอนเอง

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

3.4 ผู้วิจัยดำเนินการวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียน หลังเรียน (post-test) โดยใช้แบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.5 นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผล

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การหาความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย และแผนการจัดการเรียนรู้ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

4.2 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.3 การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี หลังการจัดการเรียนรู้ เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบกลุ่มเดียว (t-test One Sample)

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างวิจัย

ประชากรในการวิจัย คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอุดรดิตถ์ อำเภอเมืองอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวนนักเรียนทั้งหมด 360 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 10 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนอุดรดิตถ์ จังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวนนักเรียน 42 คน ซึ่งมาจากการสุ่มอย่างง่ายจากห้องเรียนทั้งหมด 12 ห้อง ด้วยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี ก่อนและหลังเรียน (pre-test and post-test) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นข้อสอบแบบปรนัย 1 ฉบับ แบบตัวเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน

ผลการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รูปแบบการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บทบาทครูและนักเรียน และแนวทางการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.21) และการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย จำนวน 2 แผน จากวรรณคดีจำนวน 2 เรื่อง คือ เรื่องราชาธิราช ตอน สมิงพระรามอาสา และกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน รวมชั่วโมงทั้งหมดจำนวน 9 ชั่วโมง พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.17) ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลรวมการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
วรรณคดีเรื่อง ราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา	4.78	0.17	มากที่สุด
วรรณคดีเรื่อง กาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน	4.73	0.18	มากที่สุด
รวมผลการพิจารณาความเหมาะสม	4.76	0.17	มากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมาย พบว่า ผลการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าผลการทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการเปรียบเทียบของคะแนนสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	t	Sig(1-tailed)
ก่อนเรียน	42	30	11.29	2.62	12.69	27.341*	.000
หลังเรียน	42	30	23.98	2.37			

* มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมาย เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ผลการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบของคะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	Sig(1-tailed)
หลังเรียน	42	30	23.98	2.37	79.93	8.126*	.000

* มีนัยความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการวิธีการสอนแบบ SQ4R และผังสัมพันธ์ทางความหมาย มีหลักกระบวนการอ่านอย่างเป็นระบบและนำมาใช้ร่วมกันได้ ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย 1) หลักการ คือ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ตามกระบวนการอ่านของ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย และแสดงความรู้ในรูปแบบแผนผังรวมถึงตรวจสอบและแลกเปลี่ยนความคิด 2) วัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 3) เนื้อหาคือวรรณคดีเรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา และกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน 4) กระบวนการเรียนรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีตามกระบวนการอ่านของ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย 5) การวัดและประเมินผลเป็นรายบุคคลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน 6) บทบาทครูเป็นผู้เตรียมการ และจัดการเรียนรู้พร้อมกระตุ้นความสนใจ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แลกเปลี่ยนความคิดเพื่อส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในการอ่านเชิงวิเคราะห์ ขณะที่นักเรียนเป็นผู้ฝึกปฏิบัติตามกระบวนการอ่านด้วยความตั้งใจ เป็นผู้วิเคราะห์ อภิปราย ตรวจสอบ และสรุปความรู้ และ 7) แนวทางการนำรูปแบบการเรียนการสอนไปใช้ได้โดยต้องศึกษาและสร้างความเข้าใจในรูปแบบการเรียนการสอน คำนึงถึงความสามารถที่แตกต่างของนักเรียน จากองค์ประกอบข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2547, หน้า 221-222) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอน สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบ และมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ สาระเนื้อหา กระบวนการเรียนรู้ และการวัดการประเมิน รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นผู้วิจัยนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน 2 เรื่อง คือ ราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา ใช้เวลาจำนวน 5 ชั่วโมง และ เรื่องกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน ใช้เวลาจำนวน 4 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมดจำนวน 9 ชั่วโมง และมีผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่า ภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เป็นการสอนที่เน้นการอ่านอย่างมีกระบวนการ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน เริ่มจากขั้นก่อนอ่าน เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้สำรวจเนื้อหาของวรรณคดีเพื่อนำไปตั้งคำถามในประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ เมื่อเกิดการตั้งคำถามแล้ว ผู้เรียนนำไปใช้ในขั้นระหว่างอ่าน โดยอ่านอย่างละเอียด ค้นหาคำตอบในประเด็นคำถามที่ตั้งไว้ ซึ่งในขั้นนี้ผู้เรียนได้เกิดการวิเคราะห์ตามองค์ประกอบอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี ได้แก่ รูปแบบโครงสร้างเนื้อหา ภาษาสำนวนโวหาร คุณค่า และการตีความหมาย โดยแต่ละประเด็นคำถาม และจดบันทึกในลักษณะของผังสัมพันธ์ทางความหมาย และขั้นสุดท้ายขั้นหลังการอ่าน ผู้เรียนนำสิ่งที่วิเคราะห์ในทุกประเด็นคำถามมาสรุปเป็นความรู้ของวรรณคดีเรื่องที่อ่าน เพื่อนำมาประเมินคุณค่าจากวรรณคดีและนำอภิปรายภายในชั้นเรียน ซึ่งการพัฒนาการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และการนำรูปแบบการเรียนการสอนมาจัดการเรียนรู้กับวรรณคดีทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตามหลักการอ่านเชิงวิเคราะห์ของวรรณคดีได้ด้วยกระบวนการอ่านอย่างเป็นขั้นตอน ดังที่ กานต์ธิดา แก้วกาม (2556, หน้า 46) กล่าวถึงวิธีการสอนแบบ SQ4R ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนมีจุดมุ่งหมายของการอ่าน เข้าใจแนวคิดและจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำนองเดียวกับ สินาตรา และคณะ (Sinatra et al., อ้างอิงใน นุชรี สอนสุวิทย์, 2556, หน้า 41) กล่าวถึงผังสัมพันธ์ทางความหมายช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างคำและความคิด การจัดระบบความคิดจากการอ่าน ซึ่งช่วย ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในการอ่านมากขึ้น ทำนองเดียวกันกับ ทศนีย์ เศรษฐพงษ์ (2559)

ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีฝังสัมพันธ์ของความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า คะแนนความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ในภาพรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกับ ผุสดีพร จันทาใหม่ (2551) สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมฝังความสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยปรากฏว่า แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมฝังความสัมพันธ์ทางความหมายสามารถพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนได้ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ฝังสัมพันธ์ทางความหมาย พบว่า ผลการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าผลก่อนจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากนักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีจากการจัดการเรียนรู้อรรถคดีไทยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 คือ ราชธิดา ทอนสมิงพระรามอาสา และกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน โดยการพัฒนาความสามารถของนักเรียน ผู้วิจัยเริ่มจากขั้นเตรียมความพร้อมของนักเรียนได้ทำความเข้าใจรูปแบบฝังสัมพันธ์ในลักษณะต่างๆ เพื่อเลือกนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับประเด็นคำถามที่ต้องการวิเคราะห์ในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ จากนั้นเป็นขั้นสอนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับฝังสัมพันธ์ทางความหมาย ได้กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3 ลำดับขั้น ได้แก่ 1) ขั้นก่อนการอ่าน ที่มีการอ่านแบบสำรวจ (Survey) และการตั้งคำถาม (Question) เพื่อนำไปค้นหาคำตอบด้วยการอ่านอย่างละเอียดอีกครั้งตามหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบของวรรณคดีแต่ละด้าน 2) ขั้นระหว่างการอ่าน ที่มีการอ่านอย่างละเอียด (Read) และจดบันทึก (Record) เมื่อค้นหาคำตอบได้แล้ว นักเรียนนำมาจดบันทึกในใบกิจกรรมที่มีรูปแบบฝังสัมพันธ์ทางความหมายแตกต่างกันตามลักษณะแนวการวิเคราะห์นั้นๆ ตามมุมมองและความคิดที่แตกต่างของผู้เรียน และ 3) ขั้นหลังการอ่าน ที่มีการสรุปใจความ (Recite) และสะท้อนคิด (Reflect) การนำสิ่งที่ค้นพบมาสรุปความให้เป็นความรู้ของตนเองหรือการนำข้อคิดที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันในใบกิจกรรมที่ 5 การนำคุณค่าหรือข้อคิดจากเรื่องที่อ่านไปใช้ในชีวิต และนำมาแลกเปลี่ยนกับเพื่อนจะช่วยทำให้ได้คำตอบที่เพิ่มมากขึ้น ดังที่ เพลินพิศ สุพัตกุล (2555, หน้า 25 - 26) กล่าวถึงประโยชน์ของวิธีการสอนแบบ SQ4R ว่า การอ่านคร่าวๆ ช่วยทำให้ผู้เรียนอ่านได้รวดเร็ว เห็นภาพรวมของเรื่อง การตั้งคำถาม เข้าใจแนวคิดหลักและสามารถเชื่อมโยงความคิดอื่นที่ได้จากเรื่องที่อ่านได้ ช่วยฝึกทักษะในการคิดไตร่ตรอง และการทบทวน ช่วยให้มีการสรุปและเชื่อมโยงข้อมูลที่อ่านกับความต้องการและความสนใจของตนเอง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบใบกิจกรรมตามรูปแบบฝังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ในการวิเคราะห์วรรณคดี ประกอบด้วย ใบกิจกรรมที่ 1 วิเคราะห์วรรณคดีที่อ่านใช้ฝังสัมพันธ์รูปแบบพรรณนา ใบกิจกรรมที่ 2 ฝังสัมพันธ์สรุปเนื้อเรื่องใช้รูปแบบบรรยายลำดับเหตุการณ์ ตามการจำแนกประเภทของสินาตรา และคณะ (Sinatra et al.) ใบกิจกรรมที่ 3 ฝังสัมพันธ์คุณค่า ใช้รูปแบบตารางเมตริกซ์ และใบกิจกรรมที่ 4 ฝังสัมพันธ์ตัวละครใช้รูปแบบโครงสร้างต้นไม้ ตามการจำแนกประเภทของเกรนีย์ (Graney, 1992) โดยเรียงลำดับการทำใบกิจกรรมจากความง่ายไปยาก จึงทำให้นักเรียนอ่านวิเคราะห์สิ่งที่อ่านที่ละเอียด ประเด็น และเขียนอธิบายในรูปแบบฝังสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อช่วยในการสร้างความเข้าใจ และมองเห็นภาพได้ชัดเจน สอดคล้องกับ ชนิดา ทินา (2560) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอน SQ4R และเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ฝังสัมพันธ์ทางความหมายเทียบกับเกณฑ์ พบว่า คะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัยใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมายที่พัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ เป็นวิธีการสอนที่นำมาช่วยพัฒนาการอ่านอย่างเป็นระบบ ให้มีความรู้ที่คงทน มีเป้าหมายในการอ่านตามองค์ประกอบของการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี คือด้านรูปแบบการนำเสนอ ด้านเนื้อหา ด้านสำนวนภาษา ด้านคุณค่า และการตีความหมาย ผู้วิจัยใช้วรรณคดีที่มีลักษณะแตกต่าง เพื่อให้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์วรรณคดีไทยได้ครบรูปแบบจำนวน 2 เรื่อง คือ วรรณคดีเรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา และวรรณคดีเรื่องกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน ซึ่งวรรณคดีเรื่องราชาธิราช ตอนสมิงพระรามอาสา มีด้านรูปแบบการนำเสนอเป็นคำประพันธ์ร้อยแก้ว ผ่านตัวละคร ฉาก และบทสนทนา ด้านเนื้อหาใช้ตัวละครดำเนินเรื่องราวเป็นลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่พระเจ้ากรุงจีนตัดสินใจยกทัพไปตีเมืองอังวะ ถึงเหตุการณ์สมิงพระรามหนีกลับเมืองหงสาวดี ด้านการใช้สำนวนโวหารในเรื่องมีการใช้บรรยายโวหาร ใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจง่าย และที่สำคัญด้านคุณค่าทั้งด้านความงามทางภาษามีความโดดเด่นการใช้ภาษาเปรียบเทียบกับให้เห็นภาพชัดเจนและศัพท์โบราณ เนื่องจากเป็นวรรณคดีที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ทำให้นักเรียนต้องใช้การตีความหมายสำนวนภาษานั้นให้เกิดความเข้าใจ มีค่านิยมเรื่องคุณสมบัตินี้ครบ การรักษาคำพูด การบำเพ็ญความชอบ และความจงรักภักดี ภาพสะท้อนสังคมทางชนบ-ธรรมนิยมประเพณีและความเชื่อ และคุณค่าด้านข้อคิดคุณธรรมผ่านลักษณะนิสัยของตัวละครที่มีคุณสมบัติทั้งด้านดีและเสีย นักเรียนสามารถนำคุณธรรมด้านดีมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น สมิงพระรามเป็นตัวเอกมีคุณสมบัติด้านดี คือ ความซื่อสัตย์ จงรักภักดี และการใช้ฝีมือและสติปัญญาในการแก้ปัญหา กามะนิทหารเอกของกรุงจีนเก่งในการรบ แต่พ่ายแพ้ต่อผู้ที่ใช้ทั้งความสามารถและสติปัญญา พระเจ้ากรุงจีนยึดมั่นในความซื่อสัตย์เป็นใหญ่ ขณะที่พระเจ้าฝรั่งมังฆ้องเป็นผู้รักชาติ แต่ขาดสติเพราะอารมณ์โกรธทำให้พลั้งพลาดเสียสัจจะวาจา วรรณคดีเรื่องนี้จึงมีแนวคิดที่สำคัญ คือ ความซื่อสัตย์ ความจงรักภักดี และการใช้ฝีมือและสติปัญญาในการแก้ปัญหา เป็นแนวคิดที่นักเรียนได้รับและนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ สำหรับวรรณคดีที่มีเนื้อหาและลักษณะคำประพันธ์แตกต่างจากเรื่องราชาธิราช คือ วรรณคดีเรื่องกาพย์เห่ชมเครื่องคาวหวาน ด้านรูปแบบโครงสร้างมีนำเสนอด้วยคำประพันธ์ร้อยกรองประเภทกาพย์ห่อโคลง ด้านเนื้อหามีลักษณะนิราศโดยบรรยายลักษณะอาหารที่ปัจจุบันหากินได้ยากและนำมาเปรียบเทียบกับความรู้สึกของกวีที่ได้จากนางอันเป็นที่รัก ด้านภาษาและสำนวนมุ่งเน้นความงามด้านภาษามากกว่าด้านอื่น ใช้สำนวนเปรียบเทียบ ด้านคุณค่าความงามทางภาษามีการใช้โวหารภาพพจน์หลากหลายการเล่นคำ เล่นเสียง จึงทำให้มีสำนวนภาษาที่ไพเราะ งดงาม และสะท้อนอารมณ์ ซึ่งนักเรียนต้องใช้การตีความหมายจากบทประพันธ์ คุณค่าทางภาพสะท้อนสังคมเรื่องการติดต่อกับต่างชาติ และอาหารที่นิยมรับประทานในสมัยรัชกาลที่ 2 ทำให้นักเรียนได้คุณค่าด้านเนื้อหา คือ รู้จักอาหารคาวหวาน ส่วนประกอบและการจัดวางอาหาร ข้อคิดที่ได้จึงแสดงให้เห็นถึงการปรุงอาหารให้อร่อยและสวยงามต้องอาศัยความประณีตและความตั้งใจ ทั้งนี้ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีทั้งสองเรื่องเกิดจากกระบวนการอ่านที่เป็นระบบด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับ ผังสัมพันธ์ทางความหมายที่มีกระบวนการอ่านอย่างเป็นระบบ จึงทำให้นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีมากขึ้น และทำให้ผลการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น และสูงกว่าเกณฑ์ สอดคล้องกับแนวคิดของศิวากานต์ ปทุมสูติ (2553, หน้า 91 - 92) กล่าวถึงกลวิธีการอ่านเชิงวิเคราะห์ว่า การฝึกคิดวิเคราะห์สามารถอาศัยทักษะการคิดวิเคราะห์ทางภาษาหรือทางวัฒนธรรมสังคมเป็นแนวทางแก่การคิดได้ เช่นเดียวกับ จินตนา มั่นคง (2560) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.62 ผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนต้องสร้างความเข้าใจแก่นักเรียนทั้งขั้นตอนการอ่านของรูปแบบการเรียนการสอน รูปแบบผังสัมพันธ์ทางความหมายที่นำไปใช้ และองค์ประกอบในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดี เพื่อให้เกิดความสามารถในการวิเคราะห์วรรณคดีอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ครูผู้สอนต้องมีเข้าใจรูปแบบการเรียนการสอน และเนื้อหาของวรรณคดีที่ใช้ เพื่อให้การส่งเสริมความสามารถของนักเรียนได้อย่างแท้จริง

3. การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย ต้องให้ความสำคัญกับนักเรียนเนื่องจากนักเรียนแต่ละคนตามความสามารถแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามวิธีการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับผังสัมพันธ์ทางความหมาย

2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนที่บูรณาการกับสื่อออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ผศ.ดร.กฤตยาภาณุจน์ โตพิทักษ์ ผศ.ดร.น้ำทิพย์ งามอาภาณชัย และดร.ทรงภพ ขุนมธุรส ที่ได้มอบความรู้และให้คำปรึกษาในด้านวิจัย ขอขอบคุณคณะกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนอุดรดิตถ์ที่ให้คำปรึกษาด้านการสอนภาษาไทย ขอขอบคุณผู้มีพระคุณทุกท่าน รุ่นพี่ และเพื่อนร่วมรุ่นสาขาวิชาภาษาไทยที่ช่วยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจงานวิจัยสำเร็จลุล่วง และขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มอบพื้นที่ให้เผยแพร่บทความวิจัยนี้ออกสู่สาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กานต์ธิดา แก้วกาม. (2556). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการสอนแบบ SQ4R กับวิธีสอนแบบปกติ* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จินตนา มั่นคง. (2560). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). ภาควิชาการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชนิดา ทินา. (2560). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอน SQ4R และเทคนิค CIRC สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- ทัศนีย์ เศรษฐพงษ์. (2559). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการอ่านจากต้นแบบและกลวิธีผังสัมพันธ์ของ ความหมายเพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิศนา ขัมมณี. (2547). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- นุชรีย์ สอนสุวิทย์. (2556). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังสัมพันธ์ทางความหมาย เรื่อง *Weather* สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต). ภาควิชาการศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ผุสดีพร จันดาใหม่. (2551). การใช้กิจกรรมผังความสัมพันธ์ทางความหมายเพื่อพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. (การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาหลักสูตร การสอน และการเรียนรู้ สาขาวิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพลิตพิศ สุพัตกุล. (2555). การพัฒนาการอ่านเชิงวิพากษ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยกิจกรรม เอส คิว โฟร์ อาร์ (SQ4R) (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (2553). คู่มือการอ่านคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: นวสานการพิมพ์.
- สมเกียรติ คูทวีกุล (ผู้บรรยาย). (10 มีนาคม 2562). พลวัตของศิลปะภาษา. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุทธีวรรณ พิรศักดิ์โสภณ. (ม.ป.ป.). เอกสารประกอบการบรรยายการเขียนข้อสอบวัด “การคิดวิเคราะห์”. เข้าถึงจาก <http://www.mathayom9.go.th/nitad/analyze/analytic.pdf>.

ผลการพัฒนาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ
โดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย
The Results of the engagement in English learning activities through
vocabulary games of matthayom 1 students at Rittiyawannalai School

ชานนท์ ภาคกสิน¹ ศศิพร พงศ์เพลินพิศ^{2*} และ สุชีรา มะหิเมือง³
Chanon Pakginnon¹ Sasiporn Phongploenpis^{2*} and Sucheera Mahimuang³

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, s58131110008@ssru.ac.th

(Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University)

^{2*} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, sasiporn.ph@ssru.ac.th

(Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University)

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, sucheera.ma@ssru.ac.th

(Faculty of Education, Suan Sunandha Rajabhat University)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้เกมคำศัพท์ ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย จำนวน 671 คน กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 จำนวน 45 คน ที่กำลังศึกษารายวิชาภาษาอังกฤษ ๒1102 ในภาคการเรียนที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2562 ใช้วิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sampling) เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์จำนวน 6 แผน และ 3) แบบทดสอบวัดความรู้ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก โดยนักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนร้อยละ 77.90 2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับเกณฑ์ค่อนข้างดี คิดเป็นร้อยละ 66.31 ของคะแนนนักเรียนทั้งหมด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ด้วยเกม พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสอนคำศัพท์

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study Matthayom 1 students' engagement in English learning activities through vocabulary games 2) to study the effectiveness of the students' English vocabulary knowledge after using games. The population was 671 Matthayom 1 students from Rittiyawannalai School. The sample was 45 students from Matthayom 1/14 section who studied English E21102 in the second semester of the 2019 academic year. They were selected by cluster random sampling. The research instruments included 1. self-assessment form of students' engagement 2. six vocabulary game-based lesson plans and 3. English vocabulary test. The data was analyzed by using percentage (%), mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.). It found that 1) Matthayom 1/14 students had high engagement behaviors in English learning. The students' engagement behaviors in the classroom were 77.90% 2) Matthayom 1/14 students had quite good level of English vocabulary achievement with 66.31 per cent of the total students' scores.

KEYWORDS: Learning management through games, Behavioral engagement in learning, Teaching vocabulary

** Corresponding author, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิพร พงศ์เพ็ญพิศ หัวหน้าสาขาวิชาภาษาอังกฤษ, โทร. 080 2851984*

Received: 26 February 2020 / Revised: 20 April 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

การศึกษาวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการใช้สายตาหรือการสังเกต บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการฟัง บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการพูด บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการใช้มือสัมผัส บางคนเรียนรู้ได้ดีด้วยการทำงานเป็นกลุ่ม หรือบางคนชอบทำงานคนเดียว (สุรงค์ โคตระกุล, 2533) ซึ่งผู้วิจัยได้เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพราะการเรียนรู้จะเป็นอย่างไรรู้ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของนักเรียน (Graham, Tripp, Seawright, Joeckel, 2007) ทั้งนี้ สมุณททา พรหมบุญ และ อรพรรณ พรสีมา (2549) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองได้ลงมือปฏิบัติ ทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ทักษะการบริหารจัดการ การเป็นผู้นำผู้ตาม และ อรรถชัย ฤกษ์ทิพย์ (2545) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเลือกบทเรียนที่ต้องการเรียนรู้ในลักษณะกลุ่มหรือศึกษาด้วยตนเอง

จากการที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการเขียนบันทึกหลังแผนการสอนในทุก ๆ ครั้งที่ได้เข้าสอน และนำผลการทำงานบันทึกหลังแผนการสอนและความคิดเห็นครูที่เลี้ยงมาสรุปผลหลังการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ทำให้พบว่า นักเรียนค่อนข้างมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนค่อนข้างน้อย ทำให้การดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ อีกทั้งยังมีความรู้ด้านคำศัพท์ไม่เพียงพออันเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน มานพ ประธรรมสาร (2538) กล่าวว่า

ความรู้ด้านคำศัพท์เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนภาษา กล่าวคือ “คำศัพท์” เป็นหัวใจสำคัญในการศึกษาภาษาอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากในการเรียนภาษาใด ๆ นั้น ความรู้เรื่องคำศัพท์มีความสัมพันธ์และเป็นพื้นฐานของทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน (สมใจ หอมสุวรรณ, 2544)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งนักเรียนมีความชอบในการเล่นเกมที่เกิดการแข่งขัน ผู้วิจัยจึงจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาต่าง ๆ ในบทเรียน ไม่ว่าจะเป็นการตอบคำถาม การเล่นเกมแบบเดี่ยว เป็นคู่ หรือเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน ตั้งใจเรียน ให้ความร่วมมือกับครูผู้สอนและเพื่อนในกลุ่มเป็นอย่างมาก มีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม และได้ความรู้จากการทำกิจกรรม เนื่องจากวิธีการสอนโดยใช้เกม เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยนักเรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมสูง (ทิศนา แคมณี, 2557) เมื่อผู้วิจัยได้เข้าสอนเป็นครั้งแรกไป นักเรียนก็จะถามผู้วิจัยในทุก ๆ ครั้งว่า วันนี้มีเกมมาให้เล่นหรือไม่ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้ผ่านเกมทำให้นักเรียนจะมีความกระตือรือร้น และการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ซึ่งนวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยเกมเหล่านี้สามารถนำมาเป็นขั้นนำเข้าสู่บทเรียนได้อย่างดี ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครูผู้สอนในการที่จะเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความชอบของนักเรียนและเพื่อนำผลการวิจัยนี้มาเป็นแนวทางในการแนะนำวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ โดยมีกรอบแนวคิดวิจัยดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย โดยใช้เกมคำศัพท์
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการใช้เกมคำศัพท์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่นักเรียนมีการเรียนรู้เนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษและชอบที่จะเข้าชั้นเรียน โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการทำกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มมีความ

แตกต่างกัน โดยสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันในส่วน
ของตนและส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นการเล่น เกม การตอบคำถามต่าง ๆ ในชั้นเรียน

2. การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ
โดยใช้เกมคำศัพท์เป็นฐาน ซึ่งนักเรียนจะได้เรียนรู้วิธีการสะกดคำศัพท์ การอ่านออกเสียง และความหมายของคำศัพท์ใน
บทเรียนนั้นๆ โดยสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ควบคู่ไปกับความสนุกสนาน เกิดความคิด
รวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน และเป็นการพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียนไปโดยที่นักเรียนไม่รู้ตัว รวมทั้งส่งเสริม
กระบวนการทำงานการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

3. ผลสัมฤทธิ์ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่วัดได้จากแบบทดสอบทางด้านคำศัพท์
ภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งคำศัพท์ได้มาจากบทเรียนที่นักเรียนได้เรียนรู้จากการที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาษา
ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนจากกลุ่มเป้าหมาย 1 ห้องได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 14 จำนวนทั้งสิ้น 45
คน แบ่งเป็น นักเรียนชาย 22 คน และนักเรียนหญิง 23 คน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย หลังการ
จัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์
2. ได้ทราบถึงผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 หลังการจัดการเรียนรู้วิชา
ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา
2562 จำนวน 671 คน จาก 16 ห้องเรียน ที่ถูกจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 จำนวน 45 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีจับฉลาก
เป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

เครื่องมือวิจัย

1. แบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกม
คำศัพท์ ที่ใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 45 คน ซึ่งแบบประเมินมีจำนวนทั้งสิ้น 15 ข้อ

ขั้นตอนการพัฒนาแบบประเมินตนเอง

1.1 ศึกษาทฤษฎีและหลักการ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการจัดการเรียนการ
สอนวิชาภาษาอังกฤษโดยการเรียนรู้ผ่านเกม

1.2 สร้างแบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert scale) แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นมาก
- 3 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นน้อย
- 1 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมนั้นน้อยมาก

1.3 นำแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยอ้างอิงจากดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index, CVI) ซึ่งผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีค่า 0.86 ขึ้นไป ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ระดับ 0.80 จากนั้นนำแบบประเมินไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยเกณฑ์การพิจารณาแบบประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียน เป็นดังนี้

- 4 หมายถึง แบบประเมินสอดคล้องมาก
- 3 หมายถึง แบบประเมินสอดคล้องค่อนข้างมาก
- 2 หมายถึง แบบประเมินสอดคล้องน้อย
- 1 หมายถึง แบบประเมินไม่สอดคล้อง

2. แผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์และสื่อการเรียนรู้ รวม 6 แผน ๆ ละ 1 คาบเรียน ๆ ละ 50 นาที ได้แก่

แผนที่ 1 การจัดการเรียนรู้เรื่อง Food and Drink

เกมที่ใช้คือ เกม Food and Drink : Classify 5 food groups
เกมนี้นักเรียนเกิดการวิเคราะห์ความถูกต้องของคำศัพท์ผ่านการเล่นเกมนำโดยใช้ทักษะการเขียน

แผนที่ 2 การจัดการเรียนรู้เรื่อง Countable and Uncountable nouns

เกมที่ใช้คือ เกม Countable and Uncountable nouns : จับนับได้หรือนับไม่ได้กันแน่
เกมนี้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหวร่างกายและความสามัคคีภายในกลุ่ม

แผนที่ 3 การจัดการเรียนรู้เรื่อง Comparative Adjective

เกมที่ใช้คือ เกม Comparative Adjective : เปลี่ยนฉันทเป็นขั้นกว่า
เกมนี้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มคือนักเรียนต้องช่วยกันมองคำคุณศัพท์ที่ครูให้บนกระดานจากนั้นเปลี่ยนให้อยู่ในรูปขั้นกว่า และได้ฝึกการแต่งประโยคโดยใช้คำศัพท์ที่มาจากการเล่นเกมนำ

แผนที่ 4 การจัดการเรียนรู้เรื่อง Regular and Irregular Verbs

เกมที่ใช้คือ เกม Classify Regular and Irregular Verb
เกมนี้นักเรียนได้ฝึกการจำแนกคำกริยาที่เป็น regular and irregular เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เกิดการสืบค้น การปรึกษาหารือภายในกลุ่ม

แผนที่ 5 การจัดการเรียนรู้เรื่อง Past Simple Tense

เกมที่ใช้คือ เกม Bingo Past Tense Verb : บิงโกคำกริยาในอดีต

เกมนี้นักเรียนได้ใช้วิธีการสืบค้นคำกริยาในรูปอดีตและนำมาใส่ลงตารางด้วยตนเอง
เกิดการลุ้นของรางวัลที่ครูจะนำมาให้กับผู้ชนะเกมบิงโก

แผนที่ 6 การเรียนรู้เรื่อง Means of Transportation

เกมที่ใช้คือ เกม Jigsaw Transportation : ต่อฉันทึ

เกมการต่อจิ๊กซอว์คำศัพท์ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่งเป็นเกมที่ช่วยให้นักเรียนได้
ร่วมมือในการทำต่อรูปภาพให้สำเร็จ

ขั้นตอนการพัฒนาแผนการเรียนรู้

2.1 ศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดในรายวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยยึดตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมเกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

2.3 ผลิตรายการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ที่เหมาะสมกับเนื้อหาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ
ตัวชี้วัด

2.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความสอดคล้องกับเนื้อหา
วัตถุประสงค์และตัวชี้วัด โดยอ้างอิงจากดัชนีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity Index) และกำหนดระดับความคิด
เป็น 4 ระดับเช่นเดียวกับการประเมิน แบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้วิชา
ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ ผลการประเมินความถูกต้องความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญพบว่ามี
ค่า 0.95 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ระดับ 0.80

2.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับปรุงแก้ไข จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง

3. แบบทดสอบวัดความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์
เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ 25 คะแนน

ขั้นตอนการพัฒนามีดังนี้

3.1 ศึกษาวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดของรายวิชาภาษาอังกฤษ 2 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ยึดตามหลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา

3.2 ออกแบบทดสอบที่ตรงตามเนื้อหาที่เรียน วัตถุประสงค์และตัวชี้วัดที่กำหนด เป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก
จำนวน 25 ข้อ 25 คะแนน แบ่งเป็น 5 ส่วนดังนี้

ข้อสอบเรื่อง Food and Drink จำนวน 5 ข้อ

ข้อสอบเรื่อง Adjective จำนวน 5 ข้อ

ข้อสอบเรื่อง Comparative Adjective จำนวน 5 ข้อ

ข้อสอบเรื่อง Verbs จำนวน 5 ข้อ

ข้อสอบเรื่อง Means of Transportation จำนวน 5 ข้อ

3.3 นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามและเนื้อหา คำนวณค่า
จากสูตร Item-Objective Congruence Index (IOC) และผลการประเมินแต่ละข้อมีค่าเท่ากับ 0.67- 1.00 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ที่ 0.50

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองที่มีแบบแผนของการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน
(One group pretest-posttest design) เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ ให้นักเรียนประเมินตนเองโดยไม่เขียนชื่อ ในคาบเรียนภาษาอังกฤษก่อนใช้แผนการเรียนรู้ที่ใช้เกม
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ จนครบถ้วนทั้ง 6 แผน
3. หลังกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผน นักเรียนทำแบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
4. หลังกิจกรรมการเรียนรู้ครบถ้วนทั้ง 6 แผน นักเรียนได้รับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ด้านคำศัพท์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้วิธีวิเคราะห์และสถิติที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของข้อมูลจากแบบประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้
 ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมน้อยมาก
2. ค่าร้อยละของนักเรียนที่ได้คะแนนการทดสอบด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการใช้เกม ที่จัดอยู่ในระดับต่าง ๆ โดยใช้เกณฑ์ในการจัดระดับตามเกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพของโรงเรียน ดังนี้

คะแนนทดสอบ	เกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพ
20-25	ดีเยี่ยม
19	ดีมาก
18	ดี
17	ค่อนข้างดี
15-16	ปานกลาง
14	พอใช้
13	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ
0-12	ต่ำกว่าเกณฑ์

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ผลการประเมินตนเองด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย

รายการประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วม	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ได้รับฟัง/เคารพความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม	4.29	0.93	มีส่วนร่วมมาก
2. ได้เสนอความคิดเห็นภายในกลุ่มของตนเอง	3.73	1.01	มีส่วนร่วมมาก
3. ได้ช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่มในการตัดสินใจต่าง ๆ	3.89	0.92	มีส่วนร่วมมาก

รายการประเมินพฤติกรรมการมีส่วนร่วม	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
4. มีความรับผิดชอบงานในส่วนต่าง ๆ ที่ได้รับมอบหมาย	3.84	0.90	มีส่วนร่วมมาก
5. มีความสนใจเนื้อหาในบทเรียน	3.76	0.91	มีส่วนร่วมมาก
6. เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน	4.44	0.81	มีส่วนร่วมมาก
7. ตั้งใจฟังกฎกติกาในการเล่น	4.36	0.84	มีส่วนร่วมมาก
8. กล้าที่จะสอบถามเมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาหรือวิธีการเล่นเกม	3.67	1.14	มีส่วนร่วมมาก
9. ปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้กำหนดไว้	4.31	0.85	มีส่วนร่วมมาก
10. ไม่นำงานวิชาอื่น ๆ ขึ้นมาทำในระหว่างการทำกิจกรรม	3.73	1.09	มีส่วนร่วมมาก
11. ทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสำเร็จลุล่วง	3.78	1.11	มีส่วนร่วมมาก
12. สื่อสาร/พูดคุยกับเพื่อนในชั้นเรียน	4.07	0.88	มีส่วนร่วมมาก
13. พยายามทำงานให้เสร็จแม้ว่างานนั้นจะยาก	3.71	0.89	มีส่วนร่วมมาก
14. ยกมือตอบคำถามหรือให้ข้อมูลต่าง ๆ	3.29	1.03	มีส่วนร่วมปานกลาง
15. สบตากับครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอ	3.56	1.22	มีส่วนร่วมมาก
รวม	3.89	0.53	มีส่วนร่วมมาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 45 คน มีค่าเฉลี่ยรวมของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในชั้นคือ 3.89 (SD=0.53) ซึ่งจัดว่ามีส่วนร่วมในระดับมาก สอดคล้องกับรายด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน และเพลิดเพลิน ค่าเฉลี่ย 4.44 (SD=0.81) และด้านการตั้งใจฟังกฎกติกาในการเล่น 4.36 (SD=0.84) แต่ยังคงพบว่าการยกมือตอบคำถามหรือให้ข้อมูลต่าง ๆ ค่าเฉลี่ย 3.29 (SD=1.03) ซึ่งจัดว่ามีส่วนร่วมระดับปานกลางเท่านั้น

ตาราง 2 จำนวน และร้อยละของนักเรียนที่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมจัดอยู่ในระดับคุณภาพต่าง ๆ

ระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม	จำนวนนักเรียน	ร้อยละของนักเรียน
นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมากที่สุด	5	11.11
นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมาก	31	68.89
นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมปานกลาง	20	20
นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมน้อย	0	0
นักเรียนมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมน้อยมาก	0	0

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย จำนวน 45 คน เมื่อได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์ ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมจัดอยู่ในระดับมาก จำนวน 31 คน (ร้อยละ 68.89) และจำนวนที่มีส่วนร่วมมากที่สุดเพียง 5 คน (ร้อยละ 11.11) ขณะที่ยังมีส่วนร่วมระดับปานกลาง 20 คน (ร้อยละ 20)

ตาราง 3 จำนวน และร้อยละของนักเรียนในแต่ละระดับ ที่จำแนกตามคะแนนการทดสอบด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังการใช้เกมคำศัพท์

คะแนนการสอบ	เกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพ	จำนวนนักเรียนที่ได้	ร้อยละของนักเรียน
20-25	ดีเยี่ยม	15	33.33
19	ดีมาก	4	8.89
18	ดี	1	2.22
17	ค่อนข้างดี	2	4.44
15-16	ปานกลาง	8	17.78
14	พอใช้	2	4.44
13	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	4	8.89
0-12	ต่ำกว่าเกณฑ์	9	20

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่า นักเรียน 45 คน มีผลการทดสอบความสามารถทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ (คะแนนมากกว่า 13 คะแนน) รวมจำนวนทั้งสิ้น 36 คน (ร้อยละ 80) แต่ยังมีนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำจำนวน 9 คน (ร้อยละ 20)

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/14 มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมมาก ในกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์นั้น เป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้เรียนรู้พร้อมทั้งได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน โดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ Ahdell & Andersen (2001) ได้ทำการศึกษาในหัวข้อเรื่อง Games and Simulations in Workplace E-Learning ได้ทำการศึกษาว่า การใช้เกม และการจำลองสถานการณ์ (Simulation) สามารถสร้างให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้หรือไม่ โดยการสร้างเกมและการจำลองสถานการณ์หลายหลักสูตรแล้วนำไปทดลองกับคนวัยทำงานในตลาด ผลที่ได้จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เกมและการจำลองสถานการณ์สามารถสร้างให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้ แต่สิ่งที่ยากมากกว่าคือการคงไว้ซึ่งการมีส่วนร่วมของนักเรียนตลอดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Klawe & Philips (1995) ได้ศึกษาในหัวข้อเรื่อง A classroom study : Electronic games engage children as researcher ได้ทำการทดลองโดยสร้างเกมคอมพิวเตอร์ขึ้นมาเพื่อใช้ในการสอนคณิตศาสตร์ และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า เด็กนักเรียนเกิดการมีส่วนร่วม (Engage) และพยายามค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง (Self-Learning) และถ้าเด็กได้เล่นเกมเครื่องเดียวกันกับเด็กอีกคนหนึ่งจะทำให้เด็กมีการปรึกษาหารือกันทำให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นอีกด้วย

2. ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์นั้น ทำให้นักเรียนได้ฝึกการใช้คำศัพท์นั้นตลอดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้การใช้เกมคำศัพท์ยังสามารถใช้เป็นกิจกรรมได้ตั้งแต่ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Warm up) จนถึงขั้นสรุปบทเรียน (Wrap up) เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยการเล่นเกม เป็นการให้นักเรียนได้ลงมือกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Active Learning) การคิดวิเคราะห์ เกิดการสร้างควมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน มากกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ครูผู้สอนเป็นผู้บรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุคนธ์ สินธพานนท์ (2553) ได้ให้ความหมายของวิธีการสอน

โดยใช้เกมไว้ว่า เป็นกิจกรรมที่สร้างความสนใจและความสนุกสนานให้แก่แก่นักเรียน มีกฎเกณฑ์ กติกา โดยเกมจะส่งเสริมให้นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจและจดจำบทเรียนได้ง่าย และพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานร่วมกัน มีกระบวนการในการทำงานอยู่ร่วมกัน และ สอดคล้องกับ นริสา กัลยา (2552) พบว่า การใช้เกมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 คิดเป็นร้อยละ 73.33 และมีจำนวนนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 73.18 ผ่านเกณฑ์จำนวนนักเรียนที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. หลังจากผู้วิจัยได้ส่งเคราะห์บันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้ในคาบเรียนที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ ทำให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยใช้เกมคำศัพท์ ยังมีข้อผิดพลาดในเรื่องเวลาในการจัดกิจกรรมที่ไม่เพียงพอ ทำให้นักเรียนไม่ได้ฝึกฝนจากการเล่นเกมเท่าที่ควร ทั้งนี้ยังรวมถึงการจัดกิจกรรมกลุ่มที่นักเรียนมีความสามารถที่ต่างกัน เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้แสดงความสามารถของทุกคนออกมาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น ครูควรคำนึงถึงการวางแผนด้านเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างเต็มที่
2. จากการที่ผลวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และพฤติกรรมที่แสดงว่านักเรียนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ พฤติกรรมการยกมือตอบคำถาม ดังนั้น ครูควรมีการเสริมแรงบวก เช่น การให้คะแนนพิเศษกับนักเรียนที่จะยกมือตอบคำถาม ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถทำให้ห้องเรียนเต็มไปด้วยการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูผู้สอนควรมีการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรม อื่น ๆ ที่มีความหลากหลายและน่าสนใจ อย่างเช่น การใช้เกมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียน เพื่อที่จะทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมของนักเรียนมีความคงทนตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งนี้การนำประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่มีความหลากหลายยังช่วยให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้วิธีการใหม่ ๆ
2. การให้นักเรียนประเมินตนเองเพียงอย่างเดียวอาจทำให้ผลการวิจัยขาดความน่าเชื่อถือ ครูควรใช้แบบสังเกตพฤติกรรมโดยครูและเพื่อนเป็นผู้ประเมินร่วมกัน จะทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ นางฐิติรัตน์ แฉ่งคำ นางวชิรา กุดแถลง และ นางสาวปัทมาวดี ดันสกุล ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย พร้อมให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างเครื่องมือและสนับสนุนให้ งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบคุณผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูลจนทำให้งานวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของรายงานการวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- นริสา กัลยา. (2552). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกม* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มานพ ประธรรมสาร. (2538). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยให้เพื่อนช่วยสอนกับที่เรียนโดยให้ครูเป็นผู้สอน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน สาขาวิชาการสอนภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมใจ หอมสุวรรณ. (2544). *การพัฒนารายการวิธีทัศน์แบบโปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องคำศัพท์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6* (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุนธ์ สิ้นพานนท์. (2553). *นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมนตา พรหมบุญ และ อรพรรณ พรสีมา. (2549). *การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม: ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2545). *สุดยอดพัฒนาการเรียนการสอน*. กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ทบุคส์.
- Ahdell, R. and Andersen, G. (2001). *Games and simulations in workplace e-learning*. (Unpublished Master Thesis). Norway: Norwegian University of Science and Technology.
- Graham, C.R., Tripp, T.R., Seawright, L. & Joeckel, G.L. (2007). Empowering or compelling reluctant participators using audience response systems. *Active Learning in Higher Education*, 8(3), 233–234.
- Klawe, M. & Phillips, E. (1995). *A classroom study: Electronic games engage children as researchers*. (Unpublished Master thesis). Canada: University of British Columbia.

รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

Academic Administration Model towards School Excellence under The Secondary Educational Service Area Office 1

สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์^{1*}, ณรงค์ พิมสาร² และ สิริกาญจน์ ธนวุฒิพรพินิต³

Suprawee Thippo^{1*}, Narong Phimsan² and Sirikarn Thanawuthiphonphinit³

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ , suprawee.4145@gmail.com
(Doctor of Philosophy Degree Program Faculty of Management Studies, North Bangkok University)

^{2,3} สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ , dr.aosirikarn@northbkk.ac.th
(Faculty of Management Studies, North Bangkok University)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้วยการวิจัยเอกสารและเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 100 คน และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลงานยอดเยี่ยม จำนวน 5 คน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ได้ดำเนินการยกร่างและเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ 1) ทดลองใช้รูปแบบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 1 แห่ง และ 2) ประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์จากผู้ให้ ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 57 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานวิชาการ มีข้อบ่งชี้หลัก 9 ด้าน โดยรวมโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย 2) ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก คือ (1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 9 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ประการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม (3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครู การทำงานเป็นเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ ความร่วมมือของผู้ปกครอง และวัฒนธรรมองค์กร 3) ผลการประเมินรูปแบบจากการทดลองใช้ พบว่า โรงเรียนดำเนินการตามรูปแบบได้อย่างเป็นระบบและใช้ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนมีอยู่ค่อนข้างพร้อม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่สูงกว่าเป้าหมาย มีคุณค่าและคุ้มค่า ทำให้รูปแบบได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการ ความเป็นเลิศ

ABSTRACT

The purposes of this research were to study conditions of academic administration and the factors that promote academic administration towards school excellence under the Secondary Educational in order to develop model and evaluate of academic administration model towards school excellence under the Secondary Educational Service Area Office 1. Research methods were divided into 3 steps; Step 1: Study the conditions of academic administration by using documentary research and collecting data from questionnaire of 100 school directors and deputy director in academic administration department. And study the factors that promote academic administration towards school excellence by interviewing 5 directors of educational institutions that had excellent performance. Step 2: The model development was conducted by drafting and presenting it to 9 experts for inspection and suggestions using structural interview. Step 3: The model evaluation 1) Testing of the model on one large-sized school and 2) Evaluations regarding propriety, feasibility, and utility by 57 deputy directors of academic administration department. The statistic used in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings of the research were as follows: 1) the status of academic administration had 9 main scopes. On the whole, the schools followed them on high level. And there were 6 factors that promoted academic administration towards school excellence. 2) The result of the model development found that there were 3 main components. (1) The 9 scopes of academic administration were school curriculum development; learning and teaching management in school; learning process development; measurement, assessment and transfer of academic results; research for education quality development; development for promotion of learning sources; educational supervision; development of quality assurance systems and development of media, innovation and technology for education (2) 4 academic administration processes were planning, organizing, leading, and controlling. (3) The 6 factors that promote academic administration towards school excellence were leadership of executives, teachers' competency, network operation, information technology, parental cooperation, and organizational culture. 3) The result of the model evolution from the experiment found that the schools could systematically follow the processes in the model and could almost readily use existing factors that promote academic administration. This resulted in development that was higher than expected and was worthy and worthwhile, making the model approvable at the highest level. Evaluations regarding propriety, feasibility, and utility were all at the highest level.

KEYWORDS: Academic administration, Factors for promotion of academic administration, Excellence

**Corresponding author, E-mail: suprawee.4145@gmail.com. โทร 092-086-9659*

Received: 26 February 2020 / Revised: 21 May 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน ทำให้คนมีความเจริญงอกงามทางสติปัญญา มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกได้ และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ตลอดจนสังคมส่วนรวม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จึงได้บัญญัติด้านการศึกษาไทยไว้ในหมวด 4 มาตรา

50(4) บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับ” เพื่อให้ทุกคนมีความรู้ และทักษะในการดำรงชีพ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษาทุกระดับให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน หน่วยงานภาครัฐต้องดำเนินการตามกฎหมายให้เป็นไปตามประกาศ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่ได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นไปตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่มุ่งเน้นการนำความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ลดความเหลื่อมล้ำและขับเคลื่อนการเจริญเติบโตบนฐานภูมิปัญญาและนวัตกรรม และให้มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560 : 3) การจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศ ภายใต้รูปแบบการบริหารการศึกษาแนวใหม่ ที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนได้รับการกระจายอำนาจจากกระทรวงศึกษาธิการโดยตรง ในการจัดการให้นักเรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะสำคัญ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งงานสำคัญของโรงเรียน คือ งานวิชาการ โรงเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับงานวิชาการ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540 : 62) ด้วยเหตุนี้งานวิชาการจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่งเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน (พระวิเชียร ศรีหาบุตร, 2557 : 53) สอดคล้องกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548 : 17) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ ในเรื่องนี้ เดวิสและโหมัส (1989 : 82-83) กล่าวว่า การที่สถานศึกษามีการบริหารงานด้านวิชาการที่เข้มแข็งจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ดังนั้นการจัดการศึกษาถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องดำเนินการให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาและงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาเป็นงานที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมาย มุ่งสู่ความเป็นเลิศเพื่อช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งเป็นนิติบุคคลที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562 : 21) เป็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักในบทบาทที่สำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสังคมไทยในอนาคต สถานศึกษาจำเป็นต้องสรรหาแนวทางในการบริหารเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา กระบวนการบริหารงานวิชาการจึงมีส่วนสำคัญที่จะนำนโยบายทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย แต่เมื่อพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในปีการศึกษา 2560 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมคะแนนเฉลี่ยส่วนใหญ่ระดับเขตพื้นที่สูงกว่าระดับสังกัดและระดับประเทศ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปีการศึกษา 2559 และปีการศึกษา 2558 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักส่วนใหญ่ไม่มีการพัฒนา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1, 2561 : 9-12) สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ที่สะท้อนปัญหาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 (2559 : 166) ในส่วนที่จะต้องเร่งพัฒนาหรือยกระดับคุณภาพมาตรฐานให้สูงขึ้น คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิด ทักษะในการแสวงหาความรู้ การทำงานของนักเรียน และการจัดการเรียนการสอนของครู ดังนั้น สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่นำไปสู่ผลสำเร็จที่สูงกว่าเป้าหมาย ยอดเยี่ยม มีคุณค่าและคุ้มค่า หรือที่เรียกว่า ความเป็นเลิศ และเป็นผลงานที่ทุกคนยอมรับ ศรัทธา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557 : คำนำ) ที่มีความมุ่งหวังจะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล จึงได้นำเครื่องมือพัฒนาคุณภาพที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล ว่าเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาองค์กรสู่ความเป็นเลิศ คือ Office of the Basic Education Commission Quality Award : OBECQA ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานเดียวกันกับ Thailand Quality Award (TQA) ที่มีพื้นฐานทางด้านเทคนิคและกระบวนการเช่นเดียวกับรางวัลคุณภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา หรือ The Malcolm Baldrige National Quality Award (MBNQA) รางวัลคุณภาพแห่งชาติจึงเป็นเครื่องหมายแสดงความเป็นเลิศในการบริหารทุกด้าน มีผลการดำเนินงานที่ดีเทียบเท่าองค์กรที่มีคุณภาพสูงระดับโลก (สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ, 2560 : 5)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาทั้งในและต่างประเทศและบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศ รูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในต่างประเทศ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลงานยอดเยี่ยม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน และสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในเวทีโลกได้

วัตถุประสงค์

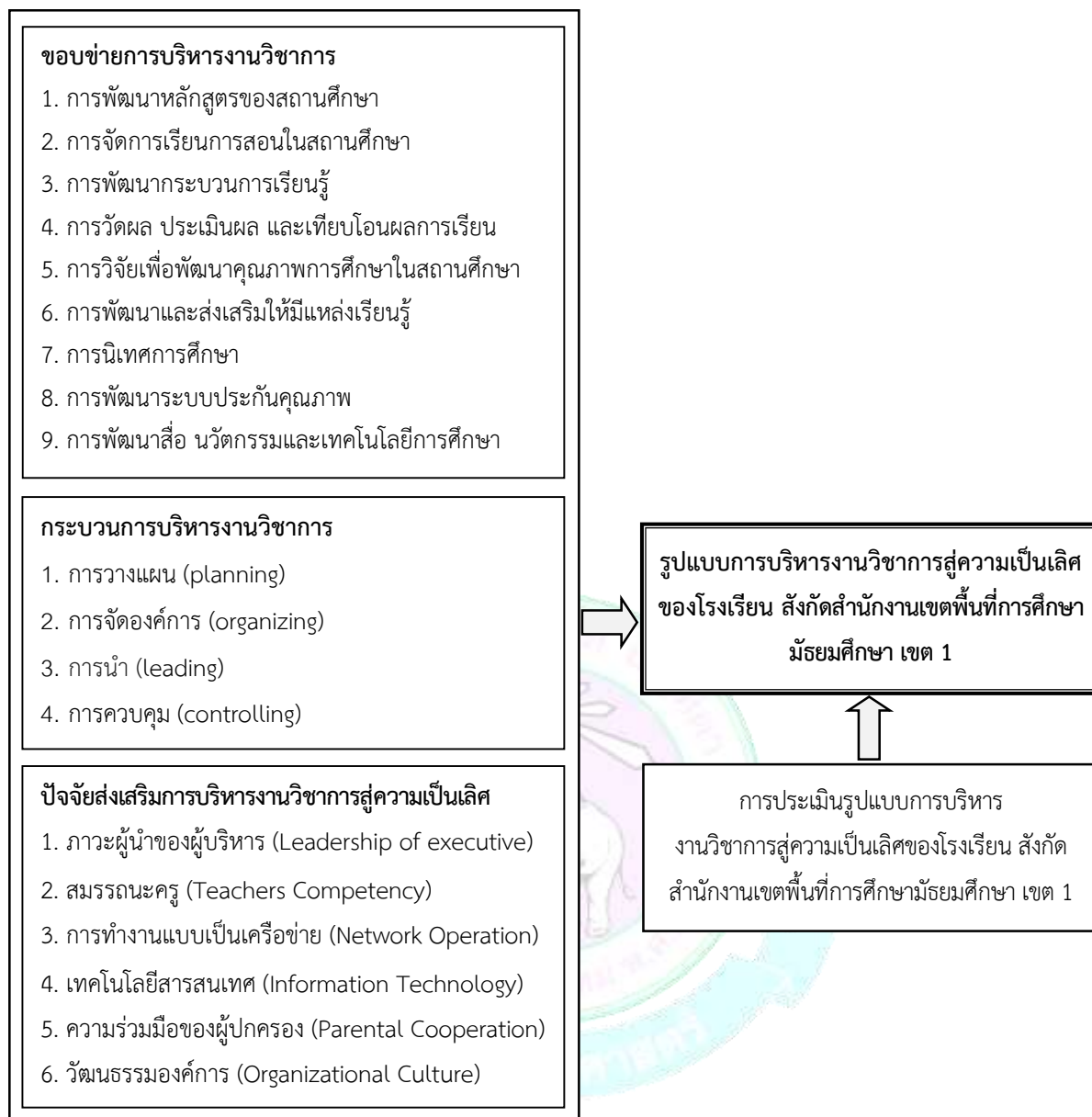
1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลอย่างยั่งยืน
2. ได้ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย เพื่อปรับปรุงแนวทางการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
3. โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพองค์กร การเป็นเลิศของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหาร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 และความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารสถานศึกษา นำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถสรุปได้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพองค์กร ความเป็นเลิศของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหาร เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการสังเคราะห์เนื้อหา (Synthetic Methods Content) ผลลัพธ์ที่ต้องการในส่วนนี้ คือ ข้อมูลที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางวิเคราะห์ วิจัย และสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ดำเนินการดังนี้

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 134 คน จากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 100 คน จากโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งได้มาโดยเปิดตารางเครจซี และมอร์แกน (krejcie & Morgan, 1970: 608) และเลือกตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ได้ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 50 คน และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 50 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีการปฏิบัติหรือให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60 - 1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ท กรุงเทพมหานคร ไปส่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ส่วนที่ 3 ศึกษาปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีผลงานยอดเยี่ยม จำนวน 5 คน (Nastasi and Schensul, 2005: 177-195) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ดังนี้ 1) ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน 2) ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) 3) ได้รับรางวัล OBEC AWARDS 4) ได้รับ รางวัลผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) 5) ได้รับรางวัล Internal Quality Audit (IQA)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) โดยมีคำถามเกี่ยวกับ 1) ภารกิจ วิสัยทัศน์ แผนนโยบาย รูปแบบสำหรับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 2) แนวทางปฏิบัติสู่

ความเป็นเลิศ ในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ 3) หลักการ/ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ
กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง และ 4) โครงสร้างของรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้จัดบันทึกการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง การวิเคราะห์
ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ยกร่างรูปแบบ ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มายกร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็น
เลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

ส่วนที่ 2 เสนอร่างรูปแบบให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาถึงความเหมาะสมหรือความสอดคล้องขององค์ประกอบ
ต่างๆ ความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี พร้อมข้อเสนอแนะ ด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างพร้อมประเมินรูปแบบ จากนั้นได้
จัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถึงความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ดำเนินการดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1. ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีเกณฑ์ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการ
หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 2) ผู้อำนวยการสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด 3) ผู้อำนวยการ
สถานศึกษา วิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป 4) ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป 5) นักวิชาการจากสถาบันอุดมศึกษา มีตำแหน่ง
ทางวิชาการตั้งแต่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไปและมีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 10 ปี 6) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
วุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี

2. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1)
ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษานิเทศก์ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการ 4) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษา 5) ผู้เชี่ยวชาญทางด้านคู่มือ

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ภายใต้อารมณ์รูปแบบการ
บริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบ ความสำคัญขององค์ประกอบ ความ
เหมาะสมขององค์ประกอบ และความเป็นไปได้ในเชิงทฤษฎี 2) แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและ
คู่มือการใช้รูปแบบ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้
ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60 -
1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำแบบประเมินไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร
สถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น
(Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินร่าง
รูปแบบทั้งฉบับและคู่มือการใช้รูปแบบทั้งฉบับ เท่ากับ 0.86 และ 0.87 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึง
ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละท่าน การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวเอง ด้วย

วิธีการสัมภาษณ์ในลักษณะที่เป็นปฏิสัมพันธ์ (Interactive Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมและละเอียดมากที่สุด สำหรับแบบประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยจัดส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอเป็นความเรียง สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบตามคู่มือการใช้ในสถานที่จริง เพื่อประเมินความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและค้นหาข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนนี้ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปปรับปรุงรูปแบบให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดำเนินการดังนี้

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ทดลองใช้กับโรงเรียน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานโรงเรียนมาตรฐานสากล หัวหน้างานวัดและประเมินผลการศึกษา หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้างานพัฒนาหลักสูตร และหัวหน้างานประกัน รวมจำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือการใช้รูปแบบ และแบบประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบ ซึ่งมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศฯ เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีการยอมรับในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60 - 1.00 และปรับปรุงข้อความตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.85

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ออกแบบการทดลองใช้รูปแบบตามคู่มือ โดยใช้แบบแผนการทดลอง One-Shot Case Study Design ซึ่งมีการเก็บข้อมูลหลังการทดลองใช้รูปแบบ (เอื้อมพร หลินเจริญ, 2554 : 90)

2. ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวัดระฆัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้รูปแบบ

3. นัดหมายกลุ่มตัวอย่าง พร้อมชี้แจงขั้นตอน วิธีการดำเนินการตามคู่มือการใช้รูปแบบและวิธีการประเมิน

4. สถานศึกษาดำเนินการตามขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ในกรอบเวลา 75 วัน
5. ผู้วิจัยติดตาม รับฟังความคิดเห็นพร้อมข้อเสนอแนะ ประเมินผลและเก็บรวบรวมแบบสอบถามในการประเมินผลคืนด้วยตัวเอง แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ส่วนที่ 2 ประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 67 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ จำนวน 57 คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ได้มาโดยเปิดตารางเครจซี่ และมอร์แกน (krejcie & Morgan, 1970: 608)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบประเมินด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2, 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/มีความเป็นไปได้/อรรถประโยชน์ ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นได้รับตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านข้อมูล จำนวน 5 คน เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่ทดสอบได้อยู่ในช่วง 0.60-1.00 และปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อและนำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพไปส่งผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และนำแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การหาค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปแปลผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ย 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 121)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

1.1 ผลการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) พบว่า 1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการที่เป็นหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มี 9 ด้าน และผลการศึกษสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ทั้ง 9 ด้าน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.78) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) กระบวนการบริหารที่ช่วยให้งานวิชาการมีระบบระเบียบสู่ความเป็นเลิศ คือ POLC ได้แก่ การวางแผน (Planning : P) การจัดองค์การ (Organizing : O) การนำ (Leading : L) และการควบคุม (Controlling : C)

1.2 ผลการศึกษาปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่า ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครู การทำงานแบบเป็นเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศ ความร่วมมือของผู้ปกครอง และ วัฒนธรรมองค์กร

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

2.1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1

องค์ประกอบที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 9 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ 9) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์การ 3) การนำ 4) การควบคุม

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) สมรรถนะครู 3) การทำงานแบบเป็นเครือข่าย 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความร่วมมือของผู้ปกครอง และ 6) วัฒนธรรมองค์กร

ผลการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.61) และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.60) และรายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการประเมินคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบมีคุณภาพด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.63) และด้านความเป็นไปได้ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.72) เช่นกัน

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วย

3.1 การทดลองใช้รูปแบบได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนเป็นอย่างดี ทำให้สามารถดำเนินการตามขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบได้อย่างเป็นระบบและครอบคลุมทุกด้าน รวมทั้งปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนมีอยู่ค่อนข้างพร้อม ส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาที่สูงกว่าเป้าหมาย มีคุณค่าและคุ้มค่า ผลประเมินการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.47)

3.2 การประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับแรก คือ ด้านอรรถประโยชน์ ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.50) รองลงมา คือ ด้านความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.51) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาศาภาพการบริหารงานวิชาการและปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่ายหลัก 9 ด้าน โดยรวมโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 4 ประการ ตามหลักการ POLC และ 3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สรุปได้ว่าปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศที่สำคัญ มี 6 ปัจจัย

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่ามี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับมาก และคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในระดับมากเช่นกัน

ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จากการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่ายหลัก 9 ด้าน และจากความคิดเห็นของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า ระดับการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่มีจุดมุ่งหมายยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล สอดคล้องกับงานวิจัยของบัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562 : 159) พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล อยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ 1) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 9 ด้าน 2) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ประการ 3) ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย แต่ละองค์ประกอบหลักจะมีองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนาที่สูงกว่ามาตรฐานหรือสู่ความเป็นเลิศ จะต้องมีการกำหนดภารกิจ/ขอบข่ายงานหลักให้ชัดเจนโดยคำนึงถึงเป้าหมาย และทำงานเชิงรุกด้วยความทุ่มเทตามกระบวนการบริหารอย่างเป็นระบบ อาศัยปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเข้ามาปฏิรูประบบการบริหาร และปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ร่วมกัน ในสภาพบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และมีความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษา สอดคล้องกับ อมรดา พุทธินันท์ (2561 : 176) ที่ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า มี 4 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ มี 4 ด้าน 2) ภารกิจและขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียน มี 9 ด้าน 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ด้าน 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ มี 2 ด้าน

องค์ประกอบที่ 1 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า มี 9 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 4) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ 9) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 9 ด้าน เป็นหลักในการพัฒนาที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (กฎกระทรวง , 2550) ด้านขอบข่ายการบริหารงานวิชาการไว้ 17 งาน และสอดคล้องกับ อมรดา พุทธินันท์ (2561 : 176) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มี 9 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 4) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 7) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา และ 9) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า มี 4 ประการ ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การจัดองค์กร 3) การนำ และ 4) การควบคุม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ผู้บริหารส่วนใหญ่นำมาใช้เพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับองค์กร นั่นคือ POLC (Louis A. Allan, 1973) เป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำและใส่ใจกระบวนการตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติการ ไปจนถึงการประเมินผล ข้อดีคือ มีการสร้างมาตรฐานในทุกรายละเอียด เน้นการปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด จึงทำให้การทำงานมีระบบระเบียบและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เป็นเพราะกระบวนการดังกล่าวเป็นแนวทาง

พื้นฐานที่ผู้บริหารในแต่ละองค์การนำไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) จะเกี่ยวข้องกับการกำหนดเป้าหมาย การกำหนดกลยุทธ์ในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย ส่วนการจัดองค์การ (Organizing) จะเป็นเรื่องของผู้บริหารที่ต้องออกแบบโครงสร้างขององค์การ นั่นคือ การกำหนดว่างานอะไรบ้างที่ต้องกระทำ ใครเป็นผู้ปฏิบัติ งานใดรวมเป็นกลุ่มเดียวกันได้ ใครควรขึ้นต่อใคร มีการกำหนดระดับของการตัดสินใจ เป็นต้น ในขณะที่ การนำ (Leading) เป็นภารกิจทางด้านการจัดการให้กับสมาชิก โดยการชักจูงหรือโน้มน้าวจิตใจ การกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา การดูแลสั่งการ และการเลือกช่องทางติดต่อสื่อสารที่ทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด และส่วนสุดท้าย คือ การควบคุม (Controlling) จะเริ่มในขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่ได้ถูกกำหนดไว้ก่อนแล้ว สอดคล้องกับ พระมหาสุทิน สุทิน (2556 : ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีการบริหารงานตามหน้าที่การบริหาร POLC มีการวางแผนยุทธศาสตร์ การจัดองค์การ มีการนำและมีการตรวจสอบโดยมีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีหลักการบริหารนิยธรรมและนวัตกรรมในการบริหารซึ่งเป็นไปตามสภาพและบริบทของสถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีข้อตกลงร่วมกันและการรวมตัวกันภายใต้การบริหารจัดการ แบบกลุ่มโรงเรียนเพื่อประสานความร่วมมือด้านการบริหารงานวิชาการ สามารถที่จะพัฒนาความร่วมมือและความสัมพันธ์ไปสู่ระดับเครือข่ายที่มีการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงานวิชาการได้อย่างเป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) สมรรถนะครู 3) การทำงานแบบเป็นเครือข่าย 4) เทคโนโลยีสารสนเทศ 5) ความร่วมมือของผู้ปกครอง และ 6) วัฒนธรรมองค์กร ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ครูปฏิบัติการสอนต้องมีความรู้ มีทักษะ มีคุณลักษณะ ทศนคติ และแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่น โดยมีการสร้างภาคีเครือข่ายในการทำงานเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้อย่างเหมาะสม ในปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม รวมทั้งอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการกระทำ ค่านิยม ความเชื่อ เจตคติ อุดมการณ์ของทุกคนให้ประสบความสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 540-542) ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดด้านบริหารจัดการยอดเยี่ยม องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารงานตามบทบาท/ภารกิจของสถานศึกษา ไว้ 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกายภาพ ด้านสื่อเทคโนโลยี ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS)

3. การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 ประกอบด้วย

1) ผลการทดลองใช้รูปแบบ ที่พบว่า โรงเรียนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สามารถดำเนินการตามขั้นตอนในคู่มือการใช้รูปแบบ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมดำเนินงานตามขั้นตอน ทั้งการจัดประชุมเพื่อผลักดันรูปแบบสู่การปฏิบัติ ชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติให้ทุกฝ่ายเข้าใจ ระบุเป้าหมาย จัดทำแผนกลยุทธ์ ตัวชี้วัดกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงาน โครงการกิจกรรม จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย โดยให้ความสำคัญกับสิ่งที่ต้องทำก่อน-หลัง กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดระบบสื่อสารสนเทศ จัดหาเครื่องมือเพื่อใช้ในการดำเนินงาน ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และวิเคราะห์ผลลัพธ์เป็นไปอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพครอบคลุมทุกด้าน ผลปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการทดลองใช้รูปแบบมีคู่มือการดำเนินการที่ชัดเจนและผ่านการตรวจสอบจากทรงคุณวุฒิ จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่สูงกว่าเป้าหมาย มีคุณค่าและคุ้มค่า ผลการประเมินรูปแบบจากการทดลองจึงได้รับการยอมรับอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และอรรถประโยชน์ ที่พบว่า รูปแบบมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและได้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งล้วน

เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการจัดการศึกษา จึงสามารถให้ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การพัฒนาแบบได้เป็นอย่างดี ประกอบกับผู้ประเมินมีความเข้าใจหลักการบริหารงานวิชาการและเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาสู่ความเป็นเลิศเป็นอย่างดี ทำให้ผลการประเมินรูปแบบจึงปรากฏเช่นนี้ สอดคล้องกับ คัมภีร์ สุตแท้ (2553 : 183) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ผลการประเมินรูปแบบด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ อร์ธประโยชน์ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระบวนการบริหารงานวิชาการ และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ควรนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศที่พัฒนาขึ้นนี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

2. การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการบริหารควบคู่กัน ดังนั้น การนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปปรับใช้ให้ได้ประสิทธิผลสูงสุด จำเป็นต้องอาศัยปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ อาทิ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร สมรรถนะครู ลักษณะสถานศึกษาที่มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ความพร้อมด้านทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุสิ่งของ เทคโนโลยีและการจัดการที่ได้มาตรฐานและทันสมัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เป็นรูปแบบหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบ ปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการบริหารด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้มีคุณภาพสูงขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดต่าง ๆ โดยใช้องค์ประกอบหลัก และขั้นตอนการดำเนินการตามรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ที่พัฒนาขึ้นนี้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดีเพราะความกรุณาจาก ดร.ณรงค์ พิมสาร และ ผศ.ดร.สิริกาญจน์ ธนวุฒิปิพนิต ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอบคุณพระคุณทุกท่านที่มีส่วนให้วิจัยนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอบุณวารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มอบพื้นที่ให้เผยแพร่บทความวิจัยออกสู่สาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

- คัมภีร์ สุตแท้. (2553). *การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บัณฑิต ประสิทธิ์นอก (2562). *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27* (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*(ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *การนิเทศการสอน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- พระมหาสุทิน สุทิน. (2556). *การบริหารจัดการเครือข่ายเชิงพุทธของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่ม 1 (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต)*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิเชียร ศรีหาบุตร. (2557). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในสังคมอนาคต (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2559). *การประกันคุณภาพการศึกษาสู่คุณภาพมาตรฐานที่เป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. (2561). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *คู่มือการประเมินการรับรางวัลทรงคุณค่า สพฐ. (OBEC AWARDS) เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA)*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). *สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2560). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติปี 2561-2562 (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม : โรงพิมพ์ตะวันออก
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อมลรดา พุทธินันท์. (2561). *รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต)*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *การวางแผนการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2554). *เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. (3rd ed.). New York: Harper Collins.
- Davis, G., & Thomas, A. M. (1989). *Effective school and effective teachers*. Boston: Allyn & Bacon.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Louis A. Allan. (1973). *Professional Management*. New York: McGraw-Hill.
- Nastasi, B. K., and Schensul, S. L. (2005). Contributions of qualitative research to the validity of intervention research. *Journal of School Psychology*, 43(3), 177-195.

การศึกษาระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดเชียงใหม่
A Study of Stress Level and Coping Strategies of High School
Students Chiang Mai Province

นงลักษณ์ เขียนงาม^{1*}

Nongluck Kienngam^{1*}

สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, lucked4761@gmail.com
(Department of Educational Foundations and Development Faculty of Education, Chiang Mai University)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความเครียดและวิธีการเผชิญความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยจำแนกตามเพศ แผนการเรียน และผลการเรียน 3) เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยจำแนกตามเพศ แผนการเรียน และผลการเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 191 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามความเครียด แบบสอบถามวิธีเผชิญความเครียด และแบบสอบถามสาเหตุความเครียด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการเปรียบเทียบด้วยสถิติค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) นักเรียนมีความเครียดระดับสูง รองลงมาเครียดระดับรุนแรง และพบสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดคือ ด้านการเรียน และด้านบุคลิกภาพส่วนตัว 2) นักเรียนมีวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 วิธี ต่างกันพบว่า นักเรียนใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาในระดับค่อนข้างสูง ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยในระดับค่อนข้างต่ำ 3) ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียน จำแนกตามเพศ แผนการเรียน และผลการเรียน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความเครียด วิธีเผชิญความเครียด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ABSTRACT

The research objectives were 1) to study the students' stress level and stress coping strategies. 2) to compare students' stress level classified by gender, academics program and academics performance. 3) to study the causes of students' stress level classified by gender, academics program and academic performance. The 191 high school students were selected as participants by using simple random sampling for collecting data in first semester academic year 2019. Research instruments were stress questionnaires, coping stress questionnaires and stress' causes questionnaires. Frequency, percentage, means, Standard Derivation, t-test and F-test were used for statistical analysis. The research findings are as the following: 1) Overall high school students have high stress level and severe stress followed by normal stress and found that all stress results from their academics and personalities. 2) High school students have three methods to encounter stress and found that they used problem-solving method in moderately high level, used emotional modification and taking less advantages in moderately low level. 3) According to differences between means and how to cope with their stress considering gender, academic program and academic performance, overall, they found that there is significantly different in gender at statistically significant level .05 and there is significantly different in academic program by using emotional modification and taking less advantages method at statistic significant level .05

KEYWORDS: Stress, Coping Strategies, High School Students

**Corresponding author, E-mail: lucked4761@gmail.com โทร. 081-6029320*

Received: 28 February 2020 / Revised: 10 April 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

ความเครียดเป็นภาวะที่ร่างกายและจิตใจขาดความสมดุลทำให้เกิดความกดดันทางอารมณ์ มีปฏิกิริยาโต้ตอบสิ่งเร้า ทำให้ร่างกาย และจิตใจเกิดการปรับตัวกับสถานการณ์โดยแสดงออกในลักษณะของความวิตกกังวล ไม่สบายใจ ซึมเศร้า ความเครียดยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางภูมิคุ้มกันของร่างกายเกิดความผิดปกติในการทำงานของระบบภูมิคุ้มกันและการเจ็บป่วยทางร่างกายได้ (Dorain, 1987) นักเรียน นักศึกษาที่มีความเครียดด้านการเรียน ซึ่งกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวว่า “ทุกวันนี้นัวยุ่นเข้ามาปรึกษาจิตแพทย์มากกว่าสมัยก่อนด้วยปัญหาจิตกังวลซึมเศร้า (ไทยโพสต์ NO. 6620 ฉบับที่ 8224 18-19 พฤษภาคม 2562 x-cite หน้า 5) และจากข้อมูลนัวยุ่นได้ปรึกษาสายด่วนสุขภาพจิต 1323 กรมสุขภาพจิตพบว่านัวยุ่นมีปัญหา 5 อันดับแรก คือ 1) ความเครียด 2) ความรัก 3) ปัญหาเพศ 4) สุขภาพจิต และ 5) ปัญหาครอบครัว นอกจากนี้ความเครียดยังอาจเกิดขึ้นกับเพศหญิงได้มากกว่าเพศชายอาจเป็นเพราะว่านักเรียนหญิงมักมีอารมณ์อ่อนไหวมีความคาดหวังกับตนเองสูง

สถิติข้อมูลสารสนเทศโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีการแข่งขันทางด้านวิชาการในระดับสูง เช่นปีการศึกษา 2559-2561 เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 100 นักเรียน ปีการศึกษา 2559 เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 111 คน ในการสอบวัดความรู้พื้นฐานระดับชาติของสำนักทดสอบทางการศึกษา พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยการสอบสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนระดับจังหวัดเชียงใหม่ ระดับโรงเรียนสังกัด สก. ระดับโรงเรียนในเขตภาคเหนือและระดับประเทศ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2560 การสอบวัดความรู้พื้นฐานระดับชาติ หรือ ONET พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ

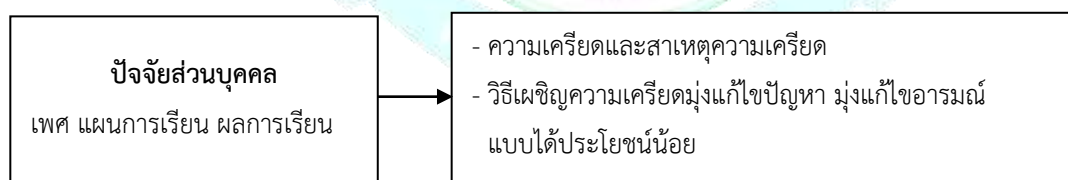
มากกว่าร้อยละ 90 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 การสอบวัดความรู้พื้นฐานระดับชาติ หรือ ONET พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศมากกว่าร้อยละ 85.59-93.45 นอกจากนี้ นักเรียนยังต้องเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันทางด้านวิชาการ ครอบครัวมีความคาดหวังสูงกับนักเรียนให้เรียนใน แผนการเรียนที่สามารถเลือกสาขาในการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาได้หลากหลาย สภาพบริบทดังกล่าวข้างต้นทำให้นักเรียน เกิดการแข่งขันให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาจนก่อให้เกิดความเครียดได้ ซึ่งมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องดัง กรมสุขภาพจิต (2555) อธิบายปัจจัยภายในตัวบุคคลเป็นความเหนื่อยล้าทางร่างกาย รวมไปถึงการมีความคาดหวังของตนเอง ความขัดแย้งในใจ ส่วนปัจจัยภายนอกตัวบุคคลที่มีผลกระทบ เช่น การเรียนที่ทำให้เกิดความเครียด ต้องรับผิดชอบสูงมีการ แข่งขันตลอดเวลา ก่อให้เกิดภาวะกดดัน เมื่อบุคคลเกิดความเครียดจึงมีวิธีเผชิญความเครียดแตกต่างกัน ซึ่ง Carver; et al. 1989: อ้างในสุภาภักดิ์ ทนเถื่อน (2553) ได้แบ่งไว้ 3 วิธี คือ วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา วิธีเผชิญความเครียด แบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย

จากการที่โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนที่นักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 100 ดังได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึงระดับความเครียด สาเหตุของความเครียด และวิธีเผชิญความเครียด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลให้ฝ่ายแนะแนวในการให้การปรึกษาเพื่อลดปัญหาที่ก่อให้เกิด ความเครียดและเป็นการแก้ปัญหาได้ตรงจุดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเครียดและวิธีการเผชิญความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดย จำแนกตามเพศ แผนการเรียน และผลการเรียน
3. เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยจำแนกตามเพศ แผนการ เรียน และผลการเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2562 จำนวน 400 คน สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้มาโดยตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie และ D.W.Morgan (1970) ความเชื่อมั่นที่ 95% และสัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้เท่ากับ 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือในการศึกษานี้ เป็นแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามระดับความเครียด โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความเครียดที่ได้ดัดแปลงของกรมสุขภาพจิต จำนวน 20 ข้อ ผู้วิจัยได้นำมาหาคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้นักเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 ชุด พบว่า แบบสอบถามความเครียดมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .256-.734 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .784

2.2 แบบสอบถามวิธีเผชิญความเครียด ซึ่งมีข้อคำถามที่ใช้ในการวัดระดับวิธีเผชิญความเครียดผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ สุภาภรณ์ ทนเถื่อน (2553) ซึ่งแปลและปรับปรุงมาจากแบบวัดเผชิญความเครียดของคาร์เวอร์ (Carver, 1989; อ้างใน วรพจน์ สถิตเสถียร, 2548) แบบสอบถาม มีทั้งสิ้น 42 ข้อ แบ่งวิธีเผชิญความเครียด 3 ประเภท ได้แก่ 1) วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา 2) วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ และ 3) วิธีเผชิญความเครียดแบบให้ประโยชน์น้อย เป็นแบบสอบถามวิธีเผชิญความเครียดโดยมีค่าคุณภาพของเครื่องมือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .181-.573 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .900

2.3 แบบสอบถามสาเหตุของการเกิดความเครียดนำมาจากแบบสอบถามที่หงษ์ศิริ ภิชัยดิติกชัย และคณะ(2558) ได้ปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2556) ได้แก่ 1) ด้านครอบครัว 2) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น 3) ด้านการเรียน 4) ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว 5) ด้านสุขภาพ 6) ด้านการเงิน 7) ด้านสิ่งแวดล้อม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลโดยอธิบายคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

3.2 นำแบบสอบถาม จำนวน 196 ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบจำนวน 191 ชุด ร้อยละ 97.45

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งได้ผลการศึกษาออกมาดังต่อไปนี้

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.20 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.80 นักเรียนเรียนแผนวิทย์-คณิต ร้อยละ 78.50 และเป็นนักเรียนที่เรียนแผนศิลป์ ร้อยละ 21.50 นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.01 ขึ้นไป ร้อยละ 71.20

ตอนที่ 1 แสดงระดับความเครียดและวิธีเผชิญความเครียด 3 วิธี ของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนตามระดับความเครียด (n = 191)

ความเครียด	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับความเครียดน้อย	6	3.14
ระดับความเครียดปานกลาง	59	30.89
ระดับความเครียดสูง	87	45.55
ระดับความเครียดรุนแรง	39	20.42

จากตาราง 1 ความเครียดของนักเรียนอยู่ในระดับความเครียดสูง ร้อยละ 45.55

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนตามวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ	1	0.50
ระดับค่อนข้างต่ำ	32	16.80
ระดับค่อนข้างสูง	139	72.80
ระดับสูง	19	9.90

จากตาราง 2 พบว่านักเรียนใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาในระดับค่อนข้างสูง ร้อยละ 72.80

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนตามวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ	16	8.40
ระดับค่อนข้างต่ำ	137	71.70
ระดับค่อนข้างสูง	37	19.40
ระดับสูง	1	0.50

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ในระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 71.70

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนตามวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย

วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ	50	26.20
ระดับค่อนข้างต่ำ	119	62.30
ระดับค่อนข้างสูง	21	11.00
ระดับสูง	1	0.50

จากตาราง 4 พบว่านักเรียนใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยในระดับค่อนข้างต่ำ ร้อยละ 62.30

ตาราง 5 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความเครียด จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	78	45.81	15.41	- 2.192*	.030
หญิง	113	50.74	15.22		

จากตาราง 5 พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	78	2.87	0.40	2.227*	0.027
หญิง	113	2.76	0.33		

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาคิดต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 7 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	78	2.18	0.36	- 1.270	.206
หญิง	113	2.24	0.35		

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่าง

ตาราง 8 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย จำแนกตามเพศ

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	78	2.10	0.41	1.189	.236
หญิง	113	2.03	0.39		

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยไม่แตกต่าง

ตาราง 9 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความเครียดจำแนกตามแผนการเรียน

แผนการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
แผนวิทย์	150	48.25	15.39	-.822	0.412
แผนศิลป์	41	50.48	15.75		

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนต่างกันมีความเครียดไม่แตกต่าง

ตาราง 10 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามแผนการเรียนและวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

แผนการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
แผนวิทย์	150	2.80	0.37	- .336	0.738
แผนศิลป์	41	2.82	0.35		

จากตาราง 10 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาคิดต่างกันไม่แตกต่าง

ตาราง 11 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามแผนการเรียนรู้และวิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

แผนการเรียนรู้	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
แผนวิทย์	150	2.18	0.35	- 2.752*	0.007
แผนศิลป์	41	2.35	0.33		

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนรู้ต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข
 อารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยจำแนกตามแผนการเรียนรู้และวิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย

แผนการเรียนรู้	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
แผนวิทย์	150	2.01	0.39	-3.180*	0.002
แผนศิลป์	41	2.23	0.37		

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนรู้ต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบได้
 ประโยชน์น้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 13 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความเครียด จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	666.893	333.446	1.403	.249
ภายในกลุ่ม	188	44694.950	237.739		
รวม	190	45361.843			

จากตาราง 13 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีความเครียดไม่แตกต่าง

ตาราง 14 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจำแนกตามผลการเรียนและวิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	0.289	0.145	1.095	.337
ภายในกลุ่ม	188	24.822	0.132		
รวม	190	25.111			

จากตาราง 14 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่าง

ตาราง 15 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจำแนกตามผลการเรียนและวิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	0.237	0.118	0.934	.395
ภายในกลุ่ม	188	23.837	0.127		
รวม	190	24.074			

จากตาราง 15 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่าง

ตาราง 16 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนจำแนกตามผลการเรียนและวิธีเผชิญ
 ความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	0.282	0.141	0.884	.415
ภายในกลุ่ม	188	29.951	0.159		
รวม	190	30.233			

จากตาราง 16 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบได้
 ประโยชน์น้อยไม่แตกต่าง

ตาราง 17 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหานักเรียน
 จำแนกตามแผนการเรียน

แผนการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
แผนวิทย์-คณิต	150	2.80	0.37	-.336	0.738
แผนศิลป์	41	2.82	0.35		

จากตาราง 17 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญห
 ไม่แตกต่าง

ตาราง 18 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์
 จำแนกตามแผนการเรียน

แผนการเรียน	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
แผนวิทย์-คณิต	150	2.18	0.35	- 2.752*	0.007
แผนศิลป์	41	2.35	0.33		

จากตาราง 18 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 19 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์จำแนกตามแผนการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
แผนวิทย์-คณิต	150	2.01	0.39	-3.180*	0.002
แผนศิลป์	41	2.23	0.37		

จากตาราง 19 พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนรู้แตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 20 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความเครียด จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	666.893	333.446	1.403	.249
ภายในกลุ่ม	188	44694.950	237.739		
รวม	190	45361.843			

จากตาราง 20 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีความเครียดไม่แตกต่าง

ตาราง 21 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	0.289	0.145	1.095	.337
ภายในกลุ่ม	188	24.822	0.132		
รวม	190	25.111			

จากตาราง 21 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาไม่แตกต่าง

ตาราง 22 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	0.237	0.118	0.934	.395
ภายในกลุ่ม	188	23.837	0.127		
รวม	190	24.074			

จากตาราง 22 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์ไม่แตกต่าง

ตาราง 23 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อย จำแนกตามผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df.	SS	MS	f	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	2	0.282	0.141	0.884	.415
ภายในกลุ่ม	188	29.951	0.159		
รวม	190	30.233			

จากตาราง 23 พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยไม่แตกต่าง

ตอนที่ 2 สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียด

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ย สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดของนักเรียนในแต่ละด้าน

สาเหตุความเครียดของแต่ละด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความเครียด
1) ด้านครอบครัว	1.65	0.62	น้อยที่สุด
2) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	1.66	0.65	น้อยที่สุด
3) ด้านการเรียน	2.34	0.70	น้อย
4) ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว	1.97	0.68	น้อย
5) ด้านสุขภาพ	1.77	0.65	น้อย
6) ด้านการเงิน	1.63	0.74	น้อยที่สุด
7) ด้านสิ่งแวดล้อม	1.92	0.91	น้อย
เฉลี่ยรวม	1.85	0.52	น้อย

จากตาราง 24 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.85$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน จะเห็นว่า สาเหตุที่ส่งผลทำให้นักเรียนเกิดความเครียดเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านการเรียน ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม

ตาราง 25 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของสาเหตุแต่ละด้านที่ทำให้เกิดความเครียด จำแนกตามเพศ

สาเหตุในแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความเครียด	ชาย Mean	หญิง Mean	F	Sig.	ผลการทดสอบ
1) ด้านครอบครัว	1.62	1.68	0.000	0.988	ไม่แตกต่าง
2) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	1.61	1.69	0.015	0.904	ไม่แตกต่าง
3) ด้านการเรียน	2.25	2.40	0.210	0.647	ไม่แตกต่าง
4) ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว	1.94	2.00	0.096	0.757	ไม่แตกต่าง
5) ด้านสุขภาพ	1.74	1.79	0.444	0.506	ไม่แตกต่าง
6) ด้านการเงิน	1.48	1.73	7.195	0.008	ไม่แตกต่าง
7) ด้านสิ่งแวดล้อม	1.76	2.04	8.989	0.003	ไม่แตกต่าง
เฉลี่ยรวม	1.77	1.90	2.42	0.054	ไม่แตกต่าง

จากตาราง 25 พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดเพศชายและเพศหญิง ไม่มีความแตกต่าง

ตาราง 26 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของสาเหตุแต่ละด้านที่ทำให้เกิดความเครียดจำแนกตามแผนการเรียน

สาเหตุในแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความเครียด	แผนวิทย์-คณิต Mean	แผนศิลป์ Mean	F	Sig.	ผลการ ทดสอบ
1) ด้านครอบครัว	1.66	1.61	0.012	0.914	ไม่แตกต่าง
2) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	1.62	1.82	4.379	0.038	ไม่แตกต่าง
3) ด้านการเรียน	2.34	2.35	0.363	0.548	ไม่แตกต่าง
4) ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว	1.97	1.98	0.194	0.660	ไม่แตกต่าง
5) ด้านสุขภาพ	1.78	1.74	0.053	0.818	ไม่แตกต่าง
6) ด้านการเงิน	1.59	1.77	1.188	0.277	ไม่แตกต่าง
7) ด้านสิ่งแวดล้อม	1.87	2.15	1.686	0.196	ไม่แตกต่าง
เฉลี่ยรวม	1.83	1.92	1.125	0.493	ไม่แตกต่าง

จากตาราง 26 พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดแผนวิทย์-คณิต แผนศิลป์ ไม่มีความแตกต่าง

ตาราง 27 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียด จำแนกตามผลการเรียน

สาเหตุในแต่ละด้านที่ส่งผลต่อความเครียด	ต่ำกว่า 2.50 Mean	2.51-3.00 Mean	3.01 ขึ้นไป Mean	F	Sig.	ผลการ ทดสอบ
1) ด้านครอบครัว	1.92	1.73	1.68	0.466	0.760	ไม่แตกต่าง
2) ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	1.37	1.93	1.81	1.691	0.154	ไม่แตกต่าง
3) ด้านการเรียน	2.10	2.52	2.38	1.477	0.211	ไม่แตกต่าง
4) ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว	1.35	2.06	2.10	1.080	0.368	ไม่แตกต่าง
5) ด้านสุขภาพ	1.90	1.98	1.71	0.715	0.582	ไม่แตกต่าง
6) ด้านการเงิน	1.57	1.97	1.70	1.309	0.268	ไม่แตกต่าง
7) ด้านสิ่งแวดล้อม	1.35	2.10	2.00	0.467	0.760	ไม่แตกต่าง
เฉลี่ยรวม	1.65	2.04	1.91	1.029	0.443	ไม่แตกต่าง

จากตาราง 27 พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำกว่า 2.50, เฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.51-3.00 และเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.01 ขึ้นไป ไม่มีความแตกต่าง

สรุปผลการวิจัย

สรุปได้ข้อค้นพบว่า 1) นักเรียนส่วนใหญ่มีความเครียดระดับสูง 2) นักเรียนใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไข ปัญหาในระดับค่อนข้างสูง 3) ความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีความเครียดแตกต่าง 4) ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของความเครียดของ นักเรียน จำแนกตามแผนการเรียน และผลการเรียนไม่แตกต่าง 5) สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดได้แก่ ด้านการเรียน ด้าน บุคลิกภาพส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อค้นพบที่จะได้นำมาอภิปรายผลตามลำดับต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความเครียดระดับสูง อาจเนื่องมาจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นช่วงที่ต้องเตรียมตนเองในการเรียน การสอบแข่งขัน มุ่งหวังเข้าศึกษาต่อยังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มากที่สุด สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพได้รับความสนใจมากที่สุด ตลอดจนการแข่งขันการสอบวัดความรู้พื้นฐานระดับชาติของสำนักทดสอบทางการศึกษา พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยการสอบสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนระดับจังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนสังกัด สกอ. โรงเรียนในเขตภาคเหนือและประเทศทุกรายวิชา นักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 3.01 ขึ้นไป ร้อยละ 71.20 อาจก่อให้เกิดภาวะกดดันต่าง ๆ ทั้งภายในตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง นักเรียนเกิดความเหนื่อยล้าทางร่างกายจากการทำงานอย่างหนัก รวมไปถึงการมีความคาดหวังของตนเอง ความขัดแย้งในใจต้องรับผิดชอบในการแข่งขันตลอดเวลา (กรมสุขภาพจิต, 2555) ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีระดับความเครียดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีความเครียดมากกว่าเพศชาย อาจเป็นเพราะเพศหญิงมีความอ่อนไหวทางอารมณ์ มีความคาดหวังและตั้งเป้าหมายสูง ซึ่งพัฒนาการตามวัยของวัยรุ่นนี้ทำให้เกิดความสับสนและวิตกกังวลได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553) ทั้งนี้ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล และคณะ (2542) อธิบายว่าผู้หญิงมีความกังวล และอารมณ์เศร้ามากกว่าผู้ชาย การเปรียบเทียบระดับความเครียดของนักเรียนจำแนกตามแผนการเรียนและผลการเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนแตกต่างกันและมีผลการเรียนแตกต่างกันมีระดับความเครียดไม่แตกต่าง อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนทั้งแผนวิทย์-คณิต และแผนศิลป์ทุกคนจะต้องตั้งใจในการเรียนหนังสือ และต้องมือนาฬิกาที่ตีสั่งมีการเตรียมตัวสอบ การเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาจะต้องเลือกให้สอดคล้องตามเป้าหมายที่ตนเองถนัด และสนใจ ใช้ระยะเวลาในการทุ่มเทเตรียมตัวสอบแข่งขันในระยะเวลาที่เท่ากัน ซึ่งการวิจัยของกิริติผลรัตน์ (2557) พบว่าปัจจัยทางแผนการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนมีวิธีเผชิญความเครียดทั้ง 3 วิธี ต่างกันพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแห่งนี้ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหในระดับค่อนข้างสูง ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยในระดับค่อนข้างต่ำ อาจจะเป็นเพราะว่า วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามุ่งเน้นการแสดงพฤติกรรมกับสิ่งที่มากระตุ้นความเครียดเป็นการแก้ไขปัญหโดยเลือกจัดการกับสถานการณ์ที่เป็นต้นเหตุของปัญหา ทำให้ความเครียดลดลงได้ เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้มีครูแนะแนวประจำ 3 คน พร้อมให้การปรึกษา เน้นการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องโดยวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดความเครียดให้นักเรียนเข้าใจ และยอมรับตนเองหาแนวทางแก้ไขปัญหายอย่างฉลาด ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยากร เชียงกุล (2554) ได้กล่าวว่าการมีความฉลาดทางอารมณ์เป็นการมีวุฒิภาวะปรับตัวเข้ากับสถานการณ์และเข้ากับคนอื่น ๆ ได้ดี หากสถาบันการศึกษาและสถาบันครอบครัวให้ความเข้าใจและใกล้ชิดกับนักเรียนให้ได้รับการช่วยเหลือด้านจิตใจจะสามารถแก้ไขปัญหาคความเครียดให้ลดลงได้ และคิดหาทางออกของปัญหา เลือกวิธีเผชิญปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สำหรับด้านเพศ นักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหแตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะว่าเป็นนักเรียนชายน้อยกว่านักเรียนหญิง ซึ่งเพศชายวัยรุ่นชอบการเล่นที่ผาดโผนตื่นเต้นใช้พลังกำลัง ส่วนเพศหญิงอยู่ในกรอบระเบียบมากกว่าเพศชาย มีผลการวิจัยของศุภนิช สังฆะดี (2550) ศึกษาความเครียดและพฤติกรรมในการเผชิญความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่พบว่านักเรียนชายที่แก้ปัญหาคความเครียดโดยการดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุ/ดูภาพยนตร์ จะมีความเครียดระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนหญิงที่แก้ปัญหาคความเครียดโดยการดูโทรทัศน์/ฟังวิทยุ/ดูภาพยนตร์ ส่วนใหญ่จะมีความเครียดระดับสูง นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนแผนการเรียนแตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหไม่แตกต่าง อาจจะเป็นเพราะว่านักเรียนส่วนใหญ่เมื่อมีความเครียดจะเลือกวิธีแก้ไขปัญหที่ต้นเหตุของปัญหา สามารถควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหา ไม่หลีกเลี่ยงปัญหา มุ่งแก้ไขปัญหที่ต้นเหตุ สอดคล้องกับผลวิจัยของ สุภาภัทร หน่ออ่อน (2553) ผลวิจัยพบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่เรียนสายวิทย์ มีความเครียดไม่แตกต่างจากนักเรียนที่เรียนสายศิลป์เนื่องจากนักเรียนสามารถเลือกเรียนในแผนการเรียนที่ตนเองถนัดและสนใจ สำหรับนักเรียนที่มีผล

การเรียนรู้แตกต่างกันมีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีวิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขอารมณ์และมีวิธีเผชิญความเครียดแบบได้ประโยชน์น้อยไม่แตกต่าง อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนใช้วิธีเผชิญแก้ไขปัญหามุ่งแก้ไขอารมณ์เพื่อจัดการความเครียด โดยบุคคลจะเลือกกระทำพฤติกรรมอย่างใดขึ้นขึ้นอยู่กับคุณลักษณะส่วนตัวที่จะแก้ปัญหานั้นเพื่อช่วยให้ตนสามารถปรับตัวได้ดี การศึกษาของพรหมณี โอชิน (2557) ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการเรียนของนักเรียน พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดในการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว และความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเพื่อนเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเครียดของนักเรียน ดังนั้นสถาบันครอบครัว จึงมีความสำคัญในการแก้ไขที่สาเหตุของปัญหาโดยมีการพูดคุยถึงปัญหาหรือเรื่องราวต่าง ๆ ร่วมกัน

3. สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดของนักเรียนได้แก่ ด้านการเรียน ด้านบุคลิกภาพส่วนตัว และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นประเด็นที่ค้นพบครั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า การเรียนการสอนในโรงเรียนแห่งนี้มีการแข่งขันสูงและผู้ปกครองมีความคาดหวังด้านการศึกษาค่อนข้างสูงอาจส่งผลให้นักเรียนเกิดความเครียดได้ ดังสถิติข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักเรียนมีการแข่งขันทางด้านวิชาการในระดับสูง เช่นปีการศึกษา 2559-2561 เข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 100 เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สูงสุด สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยเฉพาะคณะแพทยศาสตร์ ซึ่งมีอัตราการแข่งขันที่สูง นอกจากนี้นักเรียนยังต้องเข้าร่วมกิจกรรมการแข่งขันทางด้านวิชาการเพื่อนำไปสู่การวางแผนอนาคตในการศึกษาต่อ การเลือกอาชีพในการทำงานและยังถูกคาดหวังจากครอบครัวในการเลือกเรียนในสาขาที่ตนเองไม่ชอบ จึงอาจเพิ่มระดับความเครียดให้กับนักเรียน มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ครูแนะแนวควรให้การปรึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลช่วยวางแผนร่วมกันในการแก้ไขปัญหที่เหมาะสม มุ่งปรับแก้ทั้งความคิดและพฤติกรรม ใช้วิธีเผชิญความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหา

1.2 โรงเรียนควรเตรียมความพร้อมแก่นักเรียนและผู้ปกครอง เรื่อง ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาเพื่อลดความเครียด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยการใช้โปรแกรมการบูรณาการการศึกษาเชิงจิตวิทยาเพื่อลดความเครียดในการเตรียมตัวสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลต่อความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รศ.ดร.บุบผา อนันต์สุชาติกุล ที่ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยทุกขั้นตอน อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยและรู้คุณค่าของงานวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ปริยานุช วุฒิ ชูประดิษฐ์ ที่ได้ให้ความกรุณาและเสียสละเวลาในการวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้สถิติ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงงานวิจัยให้สำเร็จด้วยดี และขอขอบคุณอาจารย์จิตติมา อินทวงษ์ ที่ได้ช่วยเหลือเก็บข้อมูลแบบสอบถามงานวิจัย สำหรับการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2555). *คู่มือคลายเครียด (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. เข้าถึงจาก <http://news.thaipbs.or.th/content/270173>.
- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2562, 18 พฤษภาคม). จิตกังวลซึมเศร้า. *ไทยโพสต์ x-cite*, น. 5.
- กิริติ ผลรัตน์. (2557). *ความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานครที่เรียนกวดวิชาเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาจิตเวชศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรหมณีนี โฮชิน. (2557). *ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). ภาควิชาพลานามัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิทยากร เชียงกุล. (2554). *จิตวิทยาความฉลาดและความคิดสร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สายธาร.
- วรพจน์ สถิตย์เสถียร. (2548). *บุคลิกภาพห้วงองค์ประกอบกับกลวิธีเผชิญความเครียดของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวช ตันติพิวัฒนสกุล และคณะ. (2542). *การฆ่าตัวตาย: การสอบสวนหาสาเหตุและการป้องกัน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2553). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย วัยรุ่น-วัยสูงอายุ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศักดิ์ สวาทะนันท์. (2559). *ข่าวสารด้านวิชาการสรรสาระจากผู้อำนวยการโรงเรียน* (พฤศจิกายน-มกราคม). เข้าถึงจาก <http://www.satitcmu.ac.th/?option=mod>.
- ศักดิ์ สวาทะนันท์. (2560). *ข่าวสารด้านวิชาการสรรสาระจากผู้อำนวยการโรงเรียน* (มกราคม-มีนาคม). เข้าถึงจาก <http://www.satitcmu.ac.th/?option=mod>.
- ศักดิ์ สวาทะนันท์. (2560). *ข่าวสารด้านวิชาการสรรสาระจากผู้อำนวยการโรงเรียน* (พฤศจิกายน-มกราคม). เข้าถึงจาก <http://www.satitcmu.ac.th/?option=mod>.
- ศักดิ์ สวาทะนันท์. (2561). *ข่าวสารด้านวิชาการสรรสาระจากผู้อำนวยการโรงเรียน* (กุมภาพันธ์-เมษายน). เข้าถึงจาก <http://www.satitcmu.ac.th/?option=mod>.
- ศุภนิช สังฆะวดี. (2550). *การศึกษาความเครียดและพฤติกรรมการเผชิญความเครียดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2549* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาสถิติประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภาภรณ์ ทนเถื่อน. (2553). *การศึกษาความเครียดและวิธีเผชิญความเครียดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย* (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- หงษ์ศิริ ภัยโยติกลชัย และคณะ. (2558). *ความเครียด และการแก้ปัญหาความเครียดของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ บพิตรพิมุข* (รายงานผลการวิจัย). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

Dorain, B. G. (1987). Stress, immunity and illness-A review. *Psychological Medicine*, 17(2), 393-407.

Krejcie, R.V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ เขียนงาม
จบการศึกษาปริญญาเอก วิชาเอกหลักสูตรและการสอน
จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา
ภาควิชาพื้นฐานและการพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล

The Efficiency of Instructional Package Based On Dalcroze's Approach for Prathomsuksa 3 Students, Voramongkol School

ณัฐพงศ์ กาญจนเรืองรัตน์^{1*} พิมลมาศ พร้อมสุขกุล² และ ชาลินี สุริยนเปล่งแสง³

Nattapong Kanjanarueangrat^{1*} Pimonmas Promsukkul² and
Chaline Suriyonplengsaeng³

^{1*} นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาดนตรีตะวันตก (ดนตรีศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, saendee_tum@hotmail.com
(Master degree student of Western Music Department (Music Education), Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

² วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, pimonmas.pr@bsru.ac.th
(College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

³ วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, wow_aum@hotmail.com
(College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University)

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และ (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน และหลังเรียน ด้วยผลการใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล มีทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวน 120 คน มีการจัดผู้เรียนแบบละความสามารถ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 31 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาควิชาความรู้และภาคปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซจากสูตร E1/E2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า (1) การหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุด มีคะแนนประสิทธิภาพเท่ากับ 76.50/78.60 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (2) คะแนนผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรม กิจกรรมเสริมหลักสูตร ดนตรีศึกษา

ABSTRACT

The Purposes of this research were to (1) find the efficiency of music extra-curriculum instructional package based on Dalcroze's approach for grade 3 students in Voramongkol school to be effective according to the criteria 75/75 and (2) to compare before and after the score of the achievement of music extra-curriculum instructional package based on Dalcroze's approach for grade 3 students in Voramongkol school. The population was grade 3 students of Voramongkol School in 4 classrooms and consisting of 120 students. In each class, students was organized in a mixed abilities. The samples were grade 3, room 2 students in Voramongkol school, In first semester of the academic year 2019. There were 31 students. The samples were random from simple random sampling, Instruments were (1) music extra-curriculum instructional package based on Dalcroze's approach and (2) music theoretical and practical achievement test. Data analysis was conducted via (1) E1/E2 formula for the efficiency of music extra-curriculum activities based on Dalcroze's approach (2) mean, standard deviation and (3) t-test, the results of the research reveal that (1) Finding the efficiency of music extra-curriculum instructional package based on Dalcroze's approach all 6 sets have 76.50/78.60 scores which is higher than the specified criteria (2) The post-test score of students were higher than before the class begins at the significance level of .05.

KEYWORDS : Instructional Package, Music Extra-Curriculum Activities, Music Education

**Corresponding author, E-mail: saendee_tum@hotmail.com โทร. 089-5019581*

Received: 2 March 2020 / Revised: 19 May 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

เนื่องด้วยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) ถือเป็น แผนแม่บทหลักในการพัฒนาประเทศที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นกฎหมายบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2564 นั้น มีหลักการสำคัญ คือ ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในภาคการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของประเทศ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว ภายใต้วิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, น.8)

เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขยายการศึกษาให้ทั่วถึงแก่คนทุกกลุ่ม ซึ่งเป็นไปตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กล่าวไว้ว่า มาตรา 6 มีหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และมาตรา 22 ได้กล่าวถึงแนวการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้น ระยะเวลาเรียน 12 ปี กำหนดให้เป็นการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี โดยเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาจากระบบรวบอำนาจเป็นกระจายอำนาจให้สิทธิและหน้าที่ในการดำเนินการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษาอย่างเต็มที่ตามกรอบที่กระทรวงศึกษาธิการวางไว้

การจัดการเรียนการสอนดนตรีในระบบโรงเรียนควรเน้นทักษะการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อตอบสนองต่อเสียงดนตรี ซึ่งเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ช่วยเสริมความเข้าใจในดนตรีได้เช่นเดียวกับการร้อง หรือการเล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกายเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนในระดับอนุบาล และระดับประถมศึกษา สามารถใช้การเคลื่อนไหวร่างกายช่วยพัฒนาแนวคิดพื้นฐานทางดนตรีได้เป็นอย่างดี ดนตรีช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย สังเกตเห็นได้ว่าเมื่อผู้เรียนได้ยินเสียงดนตรีที่มีทำนองและจังหวะที่สนุก ผู้เรียนก็จะกระโดดโลดเต้น เคลื่อนไหวร่างกาย ตามเสียงดนตรีอย่างมีความสุขสนุกสนาน ซึ่งเป็นการช่วยให้ผู้เรียนมีร่างกายแข็งแรงเพราะได้บริหารกล้ามเนื้อทุกส่วนของร่างกาย ดนตรีช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน (Hensley, 1981)

ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสอนดนตรี การตอบสนองดนตรีของมนุษย์นั้นมีหลายระดับ แล้วแต่ความรู้ความเข้าใจ ความคุ้นเคยกับดนตรีมากน้อยเพียงใด เช่นเดียวกับการที่จะเข้าใจภาษาต่างชาติได้ดีขึ้นกับความรู้ความคุ้นเคยภาษานั้น ครูจึงมีหน้าที่ต้องช่วยให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และคุ้นเคยกับภาษาดนตรี เพื่อเด็กจะสามารถตอบสนองดนตรีในระดับที่สูงขึ้น หรือช่วยให้เด็กมีความเจริญทางด้านดนตรี ควบคู่ไปกับความเจริญทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม การที่จะช่วยให้เด็กเกิดความก้าวหน้าทางดนตรีนี้ ครูจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อจะได้เลือกเนื้อหา และจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับความมุ่งหมายนั้น (อรรพรรณ บรรจงศิลป์, 2559, น.3) นอกจากการที่ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายและเลือกเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายนั้นแล้ว การพัฒนาสื่อหรือใช้ชุดกิจกรรมเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น ดังที่ ชยกฤต ขำเถื่อน (2560) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีผลต่อผู้เรียนด้านการเรียนรู้ และปฏิบัติกิจกรรมสร้างสรรค์ มีความสุขในการเรียนรู้ ในขณะที่ ดวงรัตน์ วุฒิปญญารัตนกุล (2555) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรดนตรีและการเคลื่อนไหวตามแนวคิดของดัลโครซ พบว่า สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถทางสติปัญญาทางด้านการจดจำ ความจำเบื้องต้นของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนดนตรี มีสมาธิ และทำให้จดจำสิ่งต่างๆในการเรียนได้ดียิ่งขึ้น

นอกจากการใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียนดนตรีแล้ว การใช้หลักการ แนวคิด วิธีของการสอนทางดนตรีศึกษาเข้ามาเพื่อให้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นเป็นไปตามหลักการสอนดนตรีที่ดีมีส่วนสำคัญ สำหรับหลักการสอนตามแนวคิดนักการศึกษาดนตรีที่นิยมใช้ในปัจจุบันมีอยู่ 5 วิธี ซึ่งแต่ละวิธีมีจุดเน้นในกระบวนการสอนดนตรีแตกต่างกันออกไป เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในดนตรี กล่าวคือ วิธีการสอนของดัลโครซใช้การเคลื่อนไหวร่างกายประกอบการสร้างสรรค์ในลักษณะต่าง ๆ และวิธีการเรียนทฤษฎีดนตรีที่มีขั้นตอนจากง่ายไปยากอย่างเป็นระบบ วิธีการของออร์ฟใช้การเคลื่อนไหวอิสระที่ต่างไปจากดัลโครซ การเล่นเครื่องดนตรีที่ออร์ฟคิดประดิษฐ์ขึ้น การสร้างสรรค์ และการเรียนทฤษฎีตามขั้นตอนของออร์ฟ และวิธีการของโคดายใช้การร้องเพลงซึ่งเน้นความไพเราะมีคุณภาพเป็นหลักในการเรียนรู้เนื้อหาดนตรี โดยมีหลักและวิธีการสอนที่เป็นขั้นตอนมีระบบระเบียบ เพื่อสร้างความเข้าใจในดนตรีของผู้เรียนจากง่ายไปยากอย่างสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน วิธีการของซูซูกิ ใช้สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการเรียนการสอนดนตรี และวิธีการของมอนเตสซอรี จะเริ่มจากจังหวะของดนตรี ก่อนการเรียน การอ่าน และการเขียนตัวโน้ต วิธีการต่าง ๆ เหล่านี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในดนตรี กล่าวคือปลูกฝังความมีดนตรีการ ทั้งในฐานะของผู้ฟังและผู้เล่นดนตรีที่มีคุณภาพ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2561, น.18)

สำหรับบริบทการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนวรมงคล ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แต่เดิม ในแต่ละชั่วโมงเป้าหมายของการสอนวิชาดนตรีในโรงเรียนคือ ครูต้องจัดประสบการณ์ทางดนตรีให้เด็กได้รับรู้หลายๆด้านผสมผสานกัน แต่ทั้งนี้ด้วยการสอนแบบเดิมที่เน้นไปในการอ่านโน้ต การร้องโน้ต การเขียนโน้ต การอ่านคำศัพท์ การร้องเนื้อเพลง ซึ่งการสอนแบบเดิมนี้นี้จะเห็นได้ว่าเด็กยังร้องเพลงเสียงยังไม่ค่อยตรงกับเสียงดนตรี อ่านโน้ตไม่ค่อยคล่อง ซ้ำตัวโน้ตแล้วยังบอกไม่ได้ว่าโน้ตอะไร เนื่องจากต้องเรียนผสมผสานกันหลายด้าน ไม่ได้เน้นทักษะใดทักษะหนึ่ง อีกทั้งยังส่งผลต่อความกระตือรือร้นและความสนุกสนานในการเรียนที่ควรต้องได้จากการเรียนดนตรีลดน้อยลง เนื่องจากนักเรียนถูกจำกัดการเรียนภายใต้การเรียนในลักษณะการท่องจำ ทั้งนี้เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆ แล้วพบว่า แนวคิดการสอนดนตรีของดัลโครซนั้นมี

ความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนดนตรีของโรงเรียนวรมงคล โดยผู้วิจัยต้องการเน้นการเคลื่อนไหวทางร่างกายตามจังหวะเพลงเป็นหลัก ตลอดจนการฟัง ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาในทักษะการเคลื่อนไหว การคิดสร้างสรรค์ และความรู้ในองค์ประกอบของดนตรีให้กับผู้เรียนโดย ฤชดา หุ่นเจริญ (2560) กล่าวว่า การสอนแบบดาลโครซ มุ่งเน้นการเคลื่อนไหวเพื่อให้รู้สึกและเข้าใจการแสดงออกทางดนตรี แนวการสอนมีความเหมาะสมเพราะมุ่งเน้นตามพัฒนาการของผู้เรียน ทั้งการพัฒนาการทางด้านดนตรี ทางด้านจิตใจ และทางด้านร่างกาย

จากทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ โดยผู้วิจัยได้สร้างเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยการนำวิธีการสอนดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ มาประยุกต์ใช้ในการสอนดนตรีเพื่อให้การเรียนการสอนดนตรีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยผลการใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 75/75
2. หลังจากการทดลองสอนด้วยชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ กลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองและดำเนินการแบบมีกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียว โดยทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติหลังจากการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล โดยผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล มีทั้งหมด 4 ห้องเรียน จำนวน 120 คน มีการจัดผู้เรียนแบบคละความสามารถ
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 31 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ 6 ชุด ประกอบด้วยชุดกิจกรรมที่ 1 เรื่อง บรรทัดห้าเส้น ญูญแจประจำหลักญูญแจซอล เครื่องหมายกำหนดจังหวะ และชนิดของตัวโน้ต เพลง Three jelly fish, ชุดกิจกรรมที่ 2 เรื่อง ค่าของตัวโน้ต เครื่องหมายพักเสียง เส้นน้อย เส้นกันห้อง และเครื่องหมายซ้ำ เพลง Puffer billies, ชุด

กิจกรรมที่ 3 เรื่อง เสียงยาว เสียงสั้น เสียงสูง เสียงต่ำ เพลง Kookaburra, ชุดกิจกรรมที่ 4 เรื่อง โน้ตตัวเข้บ่ตหนึ่งชั้น โน้ตตัวเข้บ่ตสองชั้น และโน้ตสามพยางค์ เพลง Row, row, row your boat, ชุดกิจกรรมที่ 5 เรื่อง บันไดเสียง C major F major เสียงสูง เสียงต่ำ และตัวหยุด เพลง The donkey, ชุดกิจกรรมที่ 6 เรื่อง ชื่อโน้ตบนบรรทัด 5 เส้น จังหวะช้า และจังหวะเร็ว เพลง Are you sleeping?

2. แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน ประกอบด้วยภาคความรู้ 30 ข้อ ภาคปฏิบัติ 4 ข้อ

3. แบบทดสอบระหว่างเรียน ประกอบด้วยภาคความรู้ 6 ชุด ชุดละ 10 ข้อ ภาคปฏิบัติ 6 ชุด ชุดละ 4 ข้อ

การสร้างและหาประสิทธิภาพเครื่องมือวิจัย

ผลการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซโดยผู้เชี่ยวชาญ

1. นำชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจพิจารณาความถูกต้อง พิจารณาตรวจสอบผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง กิจกรรมการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการประเมินผล จากผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 3.68$ มีความเหมาะสมมาก

2. นำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนภาคความรู้ที่สร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง พิจารณาความครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความเหมาะสมของคำถามและตัวเลือกใช้เกณฑ์การประเมินผล ผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่าข้อสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66–1.00 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาไว้ 30 ข้อ จากทั้งหมด 40 ข้อ

3. นำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนภาคปฏิบัติที่สร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง พิจารณาความครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความเหมาะสมของคำถามและตัวเลือกใช้เกณฑ์การประเมินผล ผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้อง $\bar{x} = 1.00$

4. แบบทดสอบระหว่างเรียนภาคความรู้ 6 ชุด ชุดละ 10 ข้อ สร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง พิจารณาความครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความเหมาะสมของคำถามและตัวเลือกใช้เกณฑ์การประเมินผล ผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 1 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 0.86$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 2 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 0.86$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 3 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 0.83$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 4 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 0.86$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 5 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 0.83$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 6 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 0.90$

5. แบบทดสอบระหว่างเรียนภาคปฏิบัติ 6 ชุด ชุดละ 4 ข้อ สร้างขึ้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง พิจารณาความครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ความเหมาะสมของคำถามและตัวเลือกใช้เกณฑ์การประเมินผล ผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อนำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลปรากฏว่าแบบทดสอบมีค่าดัชนีความสอดคล้องของ แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 1 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 1.00$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 2 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 1.00$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 3 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 1.00$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 4 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 1.00$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 5 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 1.00$, แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 6 ผลการประเมินพบว่า $\bar{x} = 1.00$,

ผลการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ โดยการนำไปทดสอบกับนักเรียน 3 กลุ่ม

นำชุดกิจกรรมไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง ได้แก่ กลุ่มขนาดเล็ก จำนวน 3 คน กลุ่มขนาดกลาง จำนวน 10 คน กลุ่มขนาดใหญ่ จำนวน 31 คน

การทดสอบครั้งที่ 1 ใช้กลุ่มขนาดเล็ก จำนวน 3 คน โดยการให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ภาควรรู้ 10 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ และนำชุดกิจกรรมที่ 1 ไปทดลองใช้สอน จากนั้นใช้แบบทดสอบระหว่างเรียน ภาควรรู้ 10 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ และหลังเรียน ภาควรรู้ 10 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ ใช้แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 1 ชุดเดียวกัน เมื่อทดสอบเสร็จสิ้นนำผลคะแนน ปัญหาและอุปสรรคจากการทดสอบใช้กับกลุ่มขนาดเล็กที่ได้วิเคราะห์ปรับปรุง นำผลที่ได้ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไข

การทดสอบครั้งที่ 2 ใช้กลุ่มขนาดกลาง จำนวน 10 คน โดยการให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ภาควรรู้ 10 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ และนำชุดกิจกรรมที่ 1 ไปทดลองใช้สอน จากนั้นใช้แบบทดสอบระหว่างเรียน ภาควรรู้ 10 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ และหลังเรียน ภาควรรู้ 10 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ ใช้แบบทดสอบชุดกิจกรรมที่ 1 ชุดเดียวกัน เมื่อทดสอบเสร็จสิ้นนำผลคะแนน ปัญหาและอุปสรรคจากการทดสอบใช้กับกลุ่มขนาดกลางที่ได้วิเคราะห์ปรับปรุง นำผลที่ได้ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงแก้ไข

การทดสอบครั้งที่ 3 ใช้กลุ่มขนาดใหญ่ จำนวน 31 คน ในครั้งนี้ผู้วิจัยทดสอบการใช้ชุดกิจกรรมและแบบทดสอบทั้งหมด โดยให้นักเรียนกลุ่มขนาดใหญ่นี้ทดสอบใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ ทั้ง 6 ชุด กิจกรรม 12 ชั่วโมง และทดสอบโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียน ภาควรรู้ 30 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ แบบทดสอบระหว่างเรียน ภาควรรู้ 6 ชุด ชุดละ 10 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 6 ชุด ชุดละ 4 ข้อ และหลังเรียน ภาควรรู้ 30 ข้อ ภาควิปฏิบัติ 4 ข้อ โดยเป็นดำเนินการเช่นเดียวกับการทำการทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมา ผลการประเมินคุณภาพของชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน วรมงคล จำนวน 31 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง มีคะแนนประสิทธิภาพเท่ากับ 75.90/77.93 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 31 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลาก
2. ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน
3. ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล โดยใช้เวลาในชุดกิจกรรมที่ 1 จำนวน 2 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 2 จำนวน 2 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 3 จำนวน 2 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 4 จำนวน 2 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 5 จำนวน 2 ชั่วโมง ชุดกิจกรรมที่ 6 จำนวน 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง
4. ให้นักเรียนทำการทดสอบหลังเรียนในแต่ละชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล ซึ่งมีทั้งภาควรรู้และภาควิปฏิบัติตามที่กำหนดแบบทดสอบไว้
5. ตรวจและให้คะแนนการทดสอบทั้งภาควรรู้และภาควิปฏิบัติ
6. ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน สำหรับนำมาใช้เปรียบเทียบ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
 - 1.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.2 การหาค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 1.4 การหาความเชื่อมั่น (Reliability)
2. สถิติพื้นฐาน
 - 2.1 ร้อยละ (Percentage)
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย (Average)
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation)
3. หาคุณภาพของชุดกิจกรรมโดยใช้สูตร E1/E2
 - 3.1 การหาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ดนตรีด้วยชุดกิจกรรม
 - 3.2 การเปรียบเทียบผลการเรียนหลังเรียนและก่อนเรียนใช้สถิติ t-test

ผลการวิจัย

1. ผลหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล ตามเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตาราง 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม (ภาคความรู้)

คนที่	ระหว่างเรียน							คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	รวมเฉลี่ย	
1	7	7	8	8	7	8	7.50	22
2	8	8	8	7	8	9	8.00	27
3	7	7	7	8	8	8	7.50	23
4	7	8	7	8	8	9	7.83	26
5	8	8	8	7	7	8	7.66	24
6	8	8	7	8	7	7	7.50	22
7	8	7	8	9	8	8	8.00	28
8	8	8	8	7	8	8	7.83	25
9	7	7	8	8	8	8	7.66	24
10	7	8	7	8	7	8	7.50	21
11	8	8	8	7	8	8	7.83	26
12	8	8	7	8	7	7	7.50	23
13	7	7	8	8	8	7	7.50	22

ตาราง 1 (ต่อ)

คนที่	ระหว่างเรียน							คะแนนหลังเรียน (30 คะแนน)
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	ชุดที่ 6	รวมเฉลี่ย	
14	8	8	7	8	8	8	7.83	25
15	7	7	8	7	9	8	7.66	24
16	8	7	7	8	8	8	7.66	23
17	8	8	7	8	8	7	7.66	25
18	7	7	8	8	7	8	7.50	21
19	8	8	7	7	7	8	7.50	22
20	8	8	8	8	8	7	7.83	26
21	7	7	8	7	8	8	7.50	22
22	8	8	7	8	7	8	7.66	23
23	8	8	8	7	8	7	7.66	24
24	7	7	7	8	8	8	7.50	21
25	7	9	7	7	8	7	7.50	22
26	8	8	8	7	7	8	7.66	23
27	8	7	7	8	8	7	7.50	22
28	7	8	8	8	7	8	7.66	23
29	8	7	7	7	8	8	7.50	21
30	8	8	8	8	8	7	7.83	25
31	8	8	8	7	8	8	7.83	26
$\bar{x}$	7.61	7.64	7.54	7.64	7.70	7.77	7.65	23.58
ร้อยละ	76.10	76.40	75.40	76.40	77.00	77.70	76.50 (E1)	78.60 (E2)

จากตาราง 1 พบว่าผลการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมทั้ง 6 ชุด มีคะแนนประสิทธิภาพเท่ากับ 76.50/78.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยผลการใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางที่ 2 ดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน (ภาคความรู้) ของกลุ่มทดลอง ด้วยเทคนิค t-test แบบ dependent

	ก่อน		หลัง		t	df	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
ผลสัมฤทธิ์	16.90	1.32	23.58	1.91	34.53	30	.05

จากตาราง 2 พบว่ากลุ่มทดลองหลังจากการได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าก่อนการเรียน ($\bar{x} = 23.58 > 16.90$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 34.53$)

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน (ภาคปฏิบัติ) ของกลุ่มทดลองด้วยเทคนิค t-test แบบ dependent

	ก่อน		หลัง		t	df	p
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.			
ผลสัมฤทธิ์	7.16	1.24	14.93	1.56	21.87	30	.05

จากตาราง 3 พบว่ากลุ่มทดลองหลังจากการได้รับการสอนด้วยชุดกิจกรรมมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าก่อนการเรียน ($\bar{x} = 14.93 > 7.16$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 21.87$)

อภิปราย

จากการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล สามารถนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล พบว่ามีประสิทธิภาพ 76.50/78.60 สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด 75/75 ทั้งนี้การที่ตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 75/75 เนื่องจากเนื้อหาสาระที่เป็นทักษะพิสัยจะต้องใช้เวลาฝึกฝนและพัฒนา ไม่สามารถทำให้ถึงเกณฑ์ระดับสูง 80/80 ได้ในห้องเรียนหรือในขณะที่เรียน จึงอนุโลมให้ตั้งไว้ต่ำลงนั่นคือ 75/75 แต่ไม่ต่ำกว่า 75/75 เพราะเป็นระดับความพอใจที่สุด จึงไม่ควรตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำกว่านี้ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2520 น.135) โดยการที่ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน ได้รับการตรวจสอบ แก้ไขจากการนำไปทดลองกับกลุ่มขนาดเล็ก กลุ่มขนาดกลาง และขนาดใหญ่ อีกทั้งได้มีการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อทำการประเมินและปรับปรุงจนสามารถนำไปทดลองสอนกับกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพในชั้นเรียน โดยสังเกตได้ว่าการทดสอบครั้งที่ 3 ที่ทดสอบใช้เสมือนจริง พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้แล้วคือ มีคะแนนประสิทธิภาพเท่ากับ 75.90/77.93 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 75/75 ในขณะที่เมื่อทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 พบว่า มีประสิทธิภาพ 76.50/78.60 ซึ่งมีค่าประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้การที่ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมมีค่าเป็นไปตามเกณฑ์สอดคล้องกับ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2561) ที่ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาว่า มีวิธีการและขั้นตอนที่ต้องใช้การตรวจสอบและประเมินหลายขั้นตอน ทั้งจากการตรวจสอบประเมินและปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและตรวจสอบเครื่องมือและการทดลองกับกลุ่มขนาดย่อยต่างๆ ที่ไม่ใช่กลุ่มทดลองจริง ก่อนที่จะนำนวัตกรรมทางการศึกษานั้นไปใช้กับกลุ่มทดลองกลุ่ม

ใหญ่หรือกลุ่มทดลองจริงที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ จะช่วยให้เห็นวัตรกรรมทางการศึกษานั้นมีประสิทธิภาพตรงตามที่ผู้วิจัยต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

นอกจากนี้การที่ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนี้เป็นไปตามเกณฑ์ เนื่องมาจากผู้วิจัยได้มีการจัดเตรียมความพร้อมของผู้เรียน เพื่อนำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยการแจ้งให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ประโยชน์ของการเรียนรู้จากชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียนก่อนลงมือเรียน ซึ่งเมื่อนักเรียนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีบรรยากาศการเรียนที่สนุกสนาน และนักเรียนมีความพร้อมที่จะรับและเรียนรู้ดนตรีที่ดี ส่งผลต่อคะแนนการทดสอบที่ดีขึ้น สอดคล้องกับธนุทธิ์ สุทธิจิตต์ (2541) ที่กล่าวว่า ในการเรียนการสอนดนตรีผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบการสอนที่คำนึงถึงความพร้อมและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างการสนใจและการให้ผู้เรียนรู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมการเรียน โดยมีผู้สอนคอยให้ข้อชี้แนะและกำลังใจ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานกับการมีส่วนร่วมนั้น ส่งผลต่อการเรียนการสอนดนตรีที่มีประสิทธิภาพ

2. การเรียนการสอนดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ จากผลการวิจัยพบว่าการสอนด้วยชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านกาจดจำได้ดียิ่งขึ้น ทำให้ผู้เรียนเข้าใจในดนตรี มีความเพลิดเพลินในการเรียนดนตรี ทำให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกาย ช่วยพัฒนาด้านความคิด การเจริญเติบโต พัฒนาด้านสุนทรีภาพ ทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ด้วยวิธีการร้องเพลง การฟัง และการเคลื่อนไหวตามจังหวะของเปียโนโดยไม่ได้เตรียมท่าทางเอาไว้ก่อน ซึ่งวิธีการสอนดังกล่าวเป็นวิธีการสอนดนตรีตามแนวทางของดาลโครซซึ่ง Pope (2005, p.6) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนดนตรีตามแนวทางของดาลโครซว่า จะทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรี พัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาการด้านร่างกายไปในทางที่ดีขึ้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นซึ่งหมายความว่านักเรียนมีพัฒนาการทางดนตรีมากขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนดนตรีเรื่องการใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ตั้งใจฟังดนตรีมากขึ้น ร้องเสียงต่ำ เสียงสูง เพี้ยนน้อยลง เคลื่อนไหวตามจังหวะดนตรีได้ดีขึ้น รู้จักใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการคิดทำทางเองโดยไม่มีการเตรียมตัวไว้ก่อน ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านดนตรี ความคิดสร้างสรรค์ และด้านร่างกายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงรัตน์ วุฒิปัญญารัตน์กุล (2555) ได้ศึกษาผลการใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กอนุบาล ด้านการจดจำและความจำเบื้องต้นของเด็กอนุบาลระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนดนตรี มีสมาธิจดจ่อ ตั้งใจเรียนมากขึ้น และทำให้เกิดการจดจำสิ่งต่างๆได้ดีขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนวรมงคล พบว่ามีประสิทธิภาพ 76.50/78.60 สรุปได้ว่าชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด 75/75

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวรมงคล พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคความรู้) จำนวน 30 ข้อเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือกคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{x}$ = 23.58) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x}$ =

16.90) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มโดยการทดสอบค่าที (t-test) แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาดนตรีตามแนวคิดของดาลโครซ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนวมมวณคล พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ภาคปฏิบัติ) จำนวน 4 ข้อ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ($\bar{x} = 14.93$) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 7.16$) เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มโดยการทดสอบค่าที (t-test) แล้วพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ดี ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมลมาศ พร้อมสุขกุล อาจารย์ ดร.ชาลินี สุริยนเปล่งแสง และอาจารย์ ดร.วรสรณ์ เนตรทิพย์ ที่ได้ให้คำแนะนำ คำปรึกษา มอบความรู้ด้านวิจัย ขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัวของผู้วิจัย ในการให้กำลังใจ และช่วยเหลือในด้านต่างๆ และขอขอบคุณวารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มอบพื้นที่ให้เผยแพร่บทความวิจัยออกสู่สาธารณะ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤษดา หุ่นเจริญ. (2560). *ชุดการสอนวิชาดนตรีเรื่องทักษะการฟังสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการประยุกต์แนวคิดของ ออร์ฟ โคดาย และดาลโครซ(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชยกฤต ขำเถื่อน. (2560). *การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาดนตรีสากล ตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาดนตรี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2520). *ระบบสื่อการสอน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์. (2541). *จิตวิทยาการสอนดนตรี*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). *ดนตรีศึกษา หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงรัตน์ วุฒิปญญารัตนกุล. (2555). *ผลของการใช้กิจกรรมดนตรีและเคลื่อนไหวตามแนวคิดดาลโครซที่มีต่อความสามารถทางสติปัญญาของเด็กอนุบาล(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). *การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา*. มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- อรรณพ บรรจงศิลป์. (2559). *การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สมาคมครูดนตรี (ประเทศไทย).
- Hensley, S. (1981). *A Study Of The Music Achievement Of Elementary Students Taught By The Memphis City Curriculum Guide Students Taught By The Traditional Approach*. America : The Louisiana State University And Agricultural And Mechanical College.
- Pope, J. (2005). *Dalcroze Eurhythmics Music Through Movement*. WA: The University of Western Australia Press.

ประวัติผู้เขียนบทความ

ชื่อ-นามสกุล นายณัฐพงศ์ กาญจนเรืองรัตน์
จบการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีตะวันตก (ดนตรีศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ครู
มีความเชี่ยวชาญ ดนตรีศึกษา

ชื่อ-นามสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมลมาศ พร้อมสุขกุล
จบการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาดนตรีตะวันตก
วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มีความเชี่ยวชาญ ดนตรีศึกษา

ชื่อ-นามสกุล ดร. ชาลิณี สุริยนเปล่งแสง
จบการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์
วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มีความเชี่ยวชาญ ดนตรีศึกษา

การพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการสื่อสารและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
Development of Mathematical Activities Based on Gamification to Enhance
Communication Skills and Learning Motivation for Mathayom 3 Students

มนิรา ชื่นชมพุด^{1*} พงศธร มหาวิจิตร² และวิภารัตน์ แสงจันทร์²
Montira Cheunchomputh^{1*} Pongsatorn Mahavijit² and Wiparat Sangchan²

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, fang0846376727@gmail.com
(Masterdegree student of program in curriculum and instruction, Kasetsart University)

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, feduptm@ku.ac.th
(Faculty of Education, Kasetsart University)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชันและศึกษาทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 47 คน หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชัน แบบวัดแรงจูงใจในการเรียน และแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและการทดสอบค่า t-test for one sample พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดเกมิฟิเคชันเป็นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเหมาะสมอย่างมากต่อการนำไปจัดการเรียนรู้ (Mean = 4.28, S.D. = 0.66) สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์และสร้างแรงจูงใจของนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ โดยยืนยันได้จากผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารที่มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและผลการศึกษาแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: เกมิฟิเคชัน ทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ แรงจูงใจในการเรียน

ABSTRACT

The purposes of this study were to develop teaching and learning activities of mathematics based on gamification technique and to investigate communication skills and motivation in mathematics learning. The target group was forty - seven students in grade 9. The research instruments included mathematics lesson plans on probability through the gamification technique, the learning motivation questionnaire, and the mathematical communication skill evaluation form. The data were analyzed using basic statistics and t-test for one sample. The findings revealed that mathematics lesson plans was very suitable for learning management (Mean = 4.28, S.D. = 0.66). It can develop mathematical communication skills and increase the motivation of target students. This study confirmed that the results of the comparison of communication skills are higher than the specified criteria and the study of student's motivation is at a high - level score.

KEYWORDS: Gamification, Mathematical communication skills, Learning Motivation

*Corresponding author, E-mail:fang0846376727@gmail.com โทร. 084 6376727

Received: 3 March 2020 / Revised: 7 April 2020 / Accepted: 19 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

การสื่อสารในชั้นเรียนคณิตศาสตร์เริ่มได้รับความสนใจอย่างมากจากนักการศึกษาทั่วโลกเมื่อทศวรรษที่แล้ว เมื่อสภาครุคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกาได้ตีพิมพ์เผยแพร่หนังสือที่เป็นที่รู้จักในวงการคณิตศาสตร์ศึกษา ซึ่งได้กล่าวถึงประเด็นและความสำคัญของการสื่อสารในชั้นเรียนคณิตศาสตร์ โดยมองว่าการสื่อสารเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญของการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทักษะการสื่อสารเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกคน การสื่อสารเป็นกระบวนการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร จากผู้ส่งสาร (Source) ไปยังผู้รับสาร (Receiver) ผ่านช่องทางการสื่อสาร (Channel) ต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การพูด โดยอาจใช้หรือไม่ใช้สื่อก็ได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) สำหรับนักเรียนไทยส่วนใหญ่นั้นยังขาดทักษะการสื่อสาร โดยเฉพาะเมื่อต้องรับบทบาทเป็นผู้ส่งสาร ไม่ว่าจะเป็นโดยการพูดหรือการเขียนมักจะเป็นเรื่องยากลำบาก ทำให้ไม่ได้ ไม่สามารถสื่อสารอย่างคล่องแคล่วและชัดเจน ปัญหาดังกล่าวนั้นเนื่องมาจากการขาดโอกาสในการปฏิบัติและฝึกฝนที่เหมาะสมเพียงพอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องช่วยกันแก้ปัญหาและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนคณิตศาสตร์มากขึ้น เนื่องจากการที่นักเรียนได้รับการส่งเสริมจะทำให้สามารถสื่อสารทางคณิตศาสตร์ได้จริงและได้ประโยชน์ในการเรียนรู้เป็นสองเท่า เพราะนักเรียนไม่เพียงสื่อสารเพื่อเรียนรู้ แต่ในขณะเดียวกันพวกเขาได้เรียนรู้ที่จะสื่อสารทางคณิตศาสตร์อีกด้วย โดยครูจะเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการช่วยให้นักเรียนสามารถสื่อสารทางคณิตศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น (ดวงหทัย กาศวิบูลย์, 2552)

ถึงแม้ว่าทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องเกิดแก่ผู้เรียน แต่ในขณะจัดการเรียนการสอนผู้เรียนก็ยังคงขาดความสนใจในการเรียน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาของบทเรียนไม่น่าสนใจ ไม่สำคัญและน่าเบื่อ รวมทั้งมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้ผู้เรียนอยู่ในท่ามกลางบรรยากาศที่มีเครื่องมืออำนวยความสะดวกสบายครบครัน ทำให้ผู้เรียนไม่มีสมาธิจดจ่อกับการเรียน ดังนั้นในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูจะต้องทราบว่าการจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น ซึ่งบทบาทของครูในการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน คือ การปรับปรุงวิธีการสอนของครูโดยตรง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559) ครูผู้สอนจึงต้องอาศัยทฤษฎีหรือแนวคิดหลายๆ แบบมาใช้เพื่อเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน วรณีย์ ลิ้มอักษร (2551) ได้เสนอวิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนด้วยการสร้างทัศนคติที่ดีและทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน ซึ่งอาจทำได้โดยสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีความสนุกสนาน ในบางบทเรียนครูผู้สอนอาจออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปของเกมทางการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และความสนุกสนานควบคู่กันไป

แนวคิดเกี่ยวกับเกมที่กำลังได้รับความสนใจและใช้กันอย่างแพร่หลายในวงการธุรกิจนั้น คือ แนวคิดเกมิฟิเคชัน (Gamification) ซึ่งเป็นแนวคิดที่จะถูกนำมาประยุกต์ให้เข้ากับวงการการศึกษาโดยใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เกมิฟิเคชันเป็นแนวคิดที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมมากขึ้น (Glover, 2013) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยแนวคิดเกมิฟิเคชันเป็นการประยุกต์นำเอาองค์ประกอบของเกมมาทำให้เกิดขึ้นกับสถานการณ์ที่ไม่ใช่เกม ซึ่งรวมไปถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนของครูผู้สอน โดยองค์ประกอบของแนวคิดเกมิฟิเคชัน ได้แก่ 1) คะแนนสะสม (Points) 2) เหรียญตราสัญลักษณ์ (Badges) 3) ระดับชั้น (Level) 4) ตารางอันดับ (Leaderboard) และ 5) ความท้าทาย (Challenges) จากองค์ประกอบตามแนวคิดเกมิฟิเคชันที่กล่าวมานั้นอยู่บนพื้นฐานของหลักพฤติกรรมศาสตร์และจิตวิทยาของมนุษย์ที่มุ่งเน้นให้เกิดกระบวนการสร้างแรงจูงใจในการเล่นเพื่อให้ผู้ที่ใช้งานสามารถใช้เวลากับเกมได้โดยไม่เกิดความรู้สึกเบื่อและมีความรู้สึกร่วมไปกับการทำกิจกรรม (วรวิสุทธิ์ ภิญญายาง, 2556) และ ยังสอดคล้องกับทฤษฎีการวิเคราะห์แบบแปดเหลี่ยม (Yu – Kai, 2013) คือ 1) ความหมาย (Meaning) 2) ความสำเร็จ

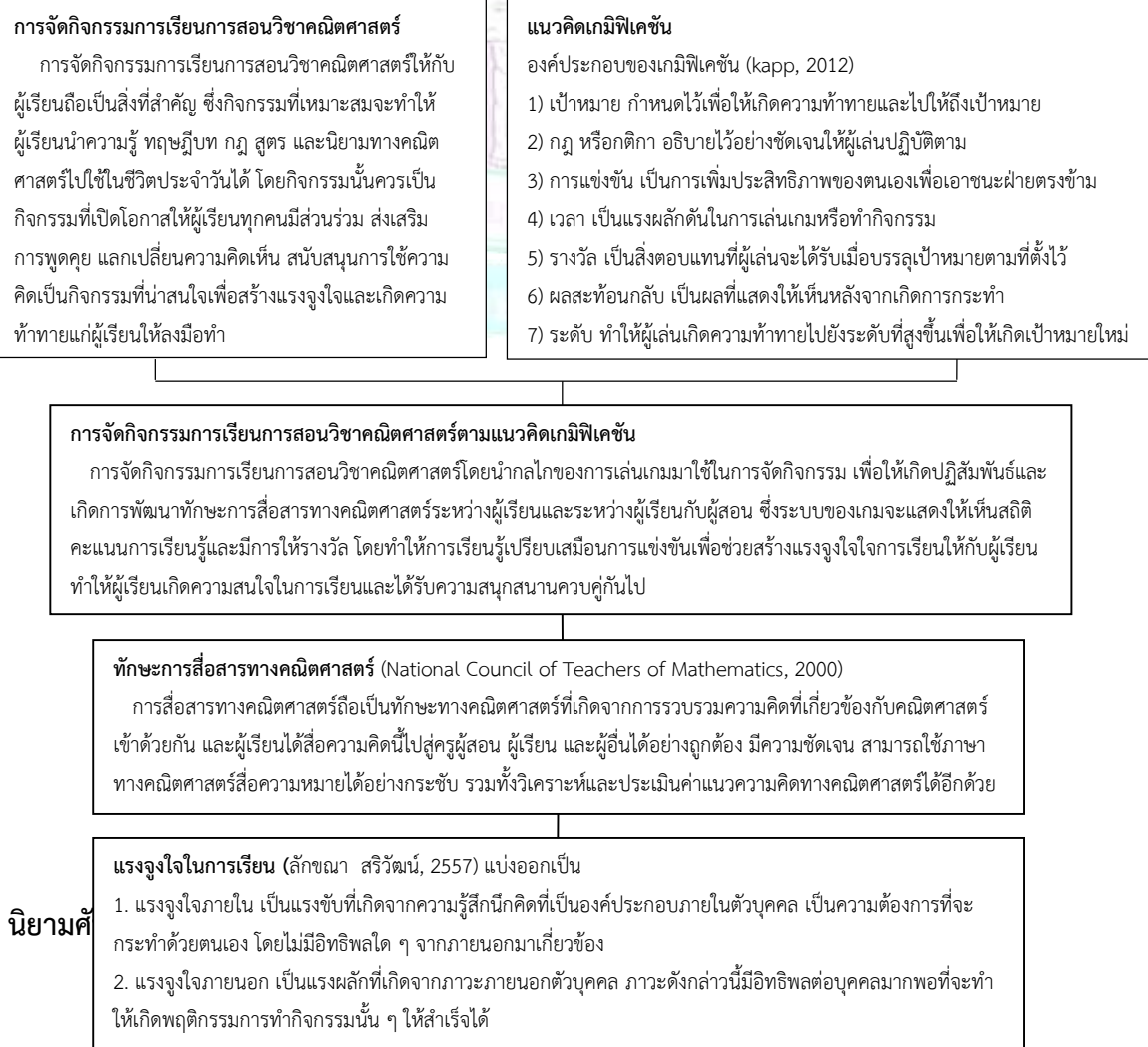
(Accomplishment) 3) การเพิ่มความสามารถ (Empowerment) 4) ความเป็นเจ้าของ (Ownership) 5) อิทธิพลของสังคม (Social Influence) 6) ความขาดแคลน (Scarcity) 7) ความไม่แน่นอน (Unpredictability) และ 8) การหลีกเลี่ยง (Avoidance) อีกด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการนำแนวคิดเกมพีเคชันมาพัฒนาผู้เรียนของ ศุภกร ธีรมงคลจิต (2558) อติศักดิ์ เมฆสมุทร (2559) และจิรัชพรรณ ขาญช่าง (2561) พบว่า การนำแนวคิดเกมพีเคชันมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ประกอบกับจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนในชั้นเรียนที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนพบว่า นักเรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น ขาดทักษะการสื่อสารที่จะใช้ในการร่วมตอบคำถามหรือทำกิจกรรมในระหว่างการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวคิดเกมพีเคชันมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการสื่อสาร และแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมพีเคชัน
2. เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมพีเคชัน
3. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมพีเคชัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. การพัฒนากิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมพีเคชั่น หมายถึง การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยนำกลไกของการเล่นเกมมาใช้ในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนภายในกลุ่ม ซึ่งระบบของเกมจะแสดงให้เห็นสถิติคะแนนการเรียนรู้และมีการให้รางวัล โดยครูผู้สอนทำให้การเรียนรู้เปรียบเสมือนการแข่งขัน โดยผู้วิจัยใช้เกมคุ่มชั้นเรียน คือ ผู้พิชิต Mission พร้อมทั้งได้กำหนดภารกิจหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติและฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และได้กำหนดตัวช่วยเสริม เช่น ดาวนางฟ้า , คะแนนโบนัส , รางวัล special เป็นต้น เพื่อเป็นตัวช่วยให้แก่นักเรียนในระหว่างการทำกิจกรรมและเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่แก่นักเรียน

2. เกมพีเคชั่น หมายถึง การใช้เทคนิคในรูปแบบของเกมโดยไม่ใช้ตัวเกม มาประยุกต์ใช้ทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ สนุกสนาน มีความกระตือรือร้น สร้างแรงจูงใจทำให้เกิดความผูกพันกับการทำกิจกรรม เป็นกลไกที่มีการดำเนินการอย่างไม่มีข้อจ้อ ซึ่งนักเรียนจะต้องเก็บสะสมความรู้ของตนเองผ่านการทำกิจกรรมหรือภาระกิจต่าง ๆ ที่ครูกำหนดเพื่อเก็บสะสมคะแนน ซึ่งองค์ประกอบของเกม คือ 1) เป้าหมาย 2) กติกา 3) การแข่งขัน 4) เวลา 5) รางวัล 6) ผลป้อนกลับ และ 7) ระดับการแข่งขัน

3. ทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ หมายถึง ทักษะทางคณิตศาสตร์ที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถสื่อสารแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ ดังนี้ 1) ทักษะด้านการสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ คือ ความสามารถในการอธิบายเพื่อสื่อความหมายแนวคิดในการหาคำตอบ บอกความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง 2) ทักษะด้านการแสดงความคิดเห็นทางคณิตศาสตร์ คือ ความสามารถในการอธิบายหรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาคณิตศาสตร์ของตนเองให้กับบุคคลอื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และ 3) ทักษะด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ คือ ความสามารถในการอธิบายความหมายศัพท์เฉพาะ ใช้ข้อความหรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามหลักคณิตศาสตร์ ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (rating scale) 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดีพอใช้ และควรปรับปรุง

4. แรงจูงใจในการเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียนด้วยความพยายาม มุ่งมั่น และตั้งใจต่อการทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ แบ่งออกเป็นแรงจูงใจภายในเป็นสิ่งที่ผลักดันจากภายในตัวของนักเรียน ได้แก่ ความสนใจ ความตั้งใจ ความพอใจ การมองเห็นคุณค่าในการเรียน และแรงจูงใจภายนอกเป็นสิ่งที่ผลักดันภายนอกตัวนักเรียนที่มากกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม ได้แก่ การได้รับรางวัล คำชม การได้รับการยกย่องจากครูผู้สอนโดยผู้วิจัยสร้างแบบวัดแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experiment Designs) ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมพีเคชั่น มีแบบแผนการวิจัยแบบ one – group posttest only design

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาวิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ความน่าจะเป็น ภาคเรียนที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” จังหวัดนครนายก จำนวน 10 ห้องเรียน ที่มีความสามารถด้านการเรียนแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” จังหวัดนครนายก จำนวน 47 คนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวจัดกระทำ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชัน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และ 2) แรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

เครื่องมือวิจัย

1) แผนการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชัน เรื่อง ความน่าจะเป็น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน (12 ชั่วโมง) ภายในแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) ชื่อหน่วยการเรียนรู้และชื่อหัวเรื่องย่อย 2) มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 3) จุดประสงค์การเรียนรู้ 4) สารการเรียนรู้ 5) กิจกรรมการเรียนรู้ 6) สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และ 8) บันทึกหลังการจัดการเรียนการสอน

2) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ (รูปแบบเกมิฟิเคชัน) วิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 20 ข้อคำถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ ดีเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ และปรับปรุง

3) แบบประเมินทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์มีลักษณะเป็นรายการประเมินพฤติกรรมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการสื่อความหมาย ด้านการแสดงความคิดเห็น และด้านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ลักษณะของแบบประเมินเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ได้แก่ ดีมาก ดี พอใช้ ควรปรับปรุง

4) แบบวัดแรงจูงใจในการเรียนเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียน จำนวน 12 ข้อคำถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดและมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1) ผู้วิจัยขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” จังหวัดนครนายก ที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง

2) ผู้วิจัยชี้แจงให้กลุ่มตัวอย่างทราบถึงการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชัน เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

3) ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชัน พร้อมทั้งทำการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ และผู้วิจัยบันทึกคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

4) ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดแรงจูงใจในการเรียนหลังจากดำเนินการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชันเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์และวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

5) นำข้อมูลคะแนนที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

1) วิเคราะห์คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ย ดังนี้ 4.51-5.00 คะแนน หมายถึง คุณภาพในระดับดีเยี่ยม 3.51-4.50 หมายถึง คุณภาพในระดับดี 2.51-3.50 หมายถึง คุณภาพในระดับปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง คุณภาพในระดับพอใช้ 1.00-1.50 หมายถึง คุณภาพในระดับปรับปรุง

2) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ t-test for one sample ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

3) วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบวัดแรงจูงใจในการเรียน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน (ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนค่าเฉลี่ย ดังนี้ 4.51-5.00 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด 3.51-4.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก 2.51-3.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง 1.51-2.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย 1.00-1.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1) ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมพีเคชั่น

ผู้วิจัยนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์มาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดหน่วยการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผู้วิจัยเลือกหน่วยการเรียนรู้ “เรื่อง ความเป็น” จากนั้นสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แนวคิดเกมพีเคชั่น จำนวน 12 แผน โดยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละคาบโดยใช้เกมคัมขั้นเรียน “ผู้พิชิต Mission” ซึ่งเกณฑ์ที่นักเรียนแต่ละคนจะพิชิต Mission ได้ คือ 1) นักเรียนมีความพร้อมและมีสมาธิจดจ่อในการเรียน 2) นักเรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถามและทำกิจกรรม 3) นักเรียนมีทักษะการทำงานกลุ่มที่ดี 4) นักเรียนมีทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ 5) นักเรียนทำแบบฝึกหัดได้ถูกต้องตั้งแต่ 60% และในแต่ละคาบถ้านักเรียนสามารถส่งงานได้เป็นลำดับที่ 1 – 3 จะได้สุมจับไอเท็มพิเศษเพื่อเป็นการเพิ่มคะแนนอีกด้วย ในหน่วยการเรียนรู้จะมีทั้งหมด 11 Mission ซึ่งในแต่ละ Mission ครูจะกำหนดกิจกรรมหรือภารกิจที่แตกต่างกันออกไป โดยนักเรียนที่จะสามารถผ่านแต่ละ Mission ได้สำเร็จนั้นจะต้องสะสมเหรียญรางวัล(สติ๊กเกอร์) ให้ครบ 3 เหรียญ ซึ่งจะได้รับจากครูเพื่อนำไปติดไว้ที่บัตรสะสม เมื่อจบหน่วยการเรียนรู้แล้ว นักเรียนที่สามารถผ่านได้ตั้งแต่ 9 Mission ขึ้นไปถือเป็นผู้พิชิต Mission ได้สำเร็จ แผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมพีเคชั่นมีดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การทดลองสุ่ม (Mission 1) นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการกระทำหรือการทดลองใด ๆ ที่เป็นการทดลองสุ่มจากการปฏิบัติกิจกรรม “รู้หรือไม่ ?” ได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยการออกมานำเสนอผลการทำกิจกรรมหน้าชั้นเรียนและการตอบคำถามถ้านักเรียนกลุ่มใดอธิบายได้ถูกต้องจะได้รับเหรียญรางวัล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เหตุการณ์ (Mission 2) นักเรียนเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดจากการทดลองสุ่มสามารถเขียนและอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดจากการทดลองสุ่มจากการปฏิบัติกิจกรรม “หมุนฉันท่อน้อย” ได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยการเป็นผู้ถามและผู้ตอบคำถามจากเพื่อนในชั้นเรียน โดยนักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องร่วมกันวิเคราะห์และตรวจสอบคำตอบจากกลุ่มที่ตอบคำถามว่าถูกต้องหรือไม่ ถ้าตอบถูกกลุ่มนั้นจะได้รับเหรียญรางวัล แต่ถ้าตอบผิดให้กลุ่มที่เหลือช่วยกันตอบโดยกลุ่มที่ช่วยตอบถ้าตอบถูกจะได้รับรางวัลเพิ่มเป็นคะแนนโบนัส ซึ่งสามารถเก็บสะสมไว้เพื่อช่วยในกรณีที่นักเรียนไม่สามารถผ่าน Mission ได้จากนั้นให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันตอบคำถามกระตุ้นความคิดเพื่อทดสอบความเข้าใจ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความเป็น (Mission 3) นักเรียนเข้าใจความเป็นของเหตุการณ์สามารถเขียนและอธิบายความเป็นของเหตุการณ์จากการปฏิบัติกิจกรรม “รถแรง แข่งทางโค้ง” ถ้านักเรียนกลุ่มใดสามารถวิเคราะห์คำตอบล่วงหน้าของกิจกรรมได้ถูกต้องและสมเหตุสมผลจะได้รับรางวัลเพิ่มเป็น ดาวนางฟ้า ซึ่งสามารถนำไปใช้เพิ่มคะแนนในใบงานได้พร้อมทั้งตอบคำถามหลังจากจบกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร โดยในระหว่างการตอบคำถามครูจะให้เหรียญรางวัล แก่แก่นักเรียนกลุ่มที่มีความตั้งใจในการฟัง สามารถตอบคำถามได้ดีและตรงประเด็น จากนั้นครูอธิบายและถามคำถามเพิ่มเติมเพื่อกระตุ้นความคิดให้กับนักเรียน ถ้านักเรียนคนใดสามารถยกมือตอบได้ก่อนและถูกต้องจะได้รับเหรียญรางวัล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์โดยการทดลองสุ่ม (Mission 4) นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการหาความน่าจะเป็นของเหตุการณ์โดยการทดลองสุ่มจากการปฏิบัติกิจกรรม “อันแน่ ชอบเสี่ยงทายไข่หรือเปล่า” และกิจกรรม “ป้ายนำโชค” ถ้านักเรียนกลุ่มใดทำกิจกรรมได้สำเร็จทุกกิจกรรมและสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องจะได้รับของพิเศษเป็นรางวัล ได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยการออกมาตอบคำถามและการนำเสนอผลการทดลองจากกิจกรรมหน้าชั้นเรียน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ตามทฤษฎี (Mission 5) นักเรียนเรียนรู้และสามารถคำนวณหาความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ตามทฤษฎีจากการปฏิบัติกิจกรรม “จะหัวใจ หรือ จะฮาร์ท (Heart)” นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยการตอบคำถามและการนำเสนอผลการทดลองจากกิจกรรมหน้าชั้นเรียน ซึ่งในกิจกรรมนี้ครูจะมีคำถามมากกว่าที่ผ่านมาเพื่อให้นักเรียนที่ยังไม่ผ่าน Mission ก่อนหน้านี้ได้เตรียมรางวัลนำไปสะสม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่สนใจ (Mission 6) นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการหาความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ที่สนใจจากการปฏิบัติกิจกรรม “Lucky Animal” ในกิจกรรมนี้นักเรียนกลุ่มใดคำนวณค่าความน่าจะเป็นและอธิบายวิธีการคำนวณได้ถูกต้องกลุ่มนั้นจะได้แคปซูลช่วยชีวิตเพื่อไว้ช่วยกรณีที่ไม่สามารถทำใบงานได้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยการตอบคำถาม การคำนวณ และการอธิบายคำตอบที่ได้ของตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง การใช้ความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ (Mission 7) นักเรียนเรียนรู้และสามารถวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้ความน่าจะเป็นในการคาดการณ์เพื่อคาดคะเนว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันหรือที่กำลังสนใจอยู่ในขณะนั้นมีโอกาสเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด จากการปฏิบัติกิจกรรม “เหตุผลของผู้ชนะ” ถ้ากลุ่มใดสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ในกิจกรรมและนำเสนอคำตอบที่ได้พร้อมทั้งอธิบายคำตอบได้อย่างสมเหตุสมผลจะได้รับเหรียญรางวัล จากนั้นครูให้นักเรียนที่สะสมเหรียญรางวัล ได้น้อยที่สุดในแต่ละกลุ่มออกมาหน้าชั้นเรียนแล้วให้วิเคราะห์สถานการณ์พร้อมทั้งตอบคำถามที่ครูกำหนด ถ้านักเรียนคนใดสามารถตอบได้ก่อนและอธิบายเหตุผลประกอบได้สมเหตุสมผลจะได้รับเหรียญรางวัล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การใช้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจ (Mission 8) นักเรียนเรียนรู้ มีความเข้าใจ และสามารถนำความน่าจะเป็นมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการตัดสินใจในเรื่องบางเรื่องเพื่อให้เกิดความเป็นเหตุเป็นผลและเกิดความเชื่อมั่นมากขึ้นจากการปฏิบัติกิจกรรม “ร้านค้าพารวย” ได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยการนำเสนอข้อมูลและการตอบคำถามเกี่ยวกับร้านค้าที่กลุ่มตนเองเลือก ถ้าร้านค้าที่ประสบความสำเร็จเป็นของนักเรียนกลุ่มใดให้ตัวแทนนักเรียนกลุ่มนั้นออกมาอธิบายว่าเพราะเหตุใดร้านค้าของตนเองถึงได้กำไรมากที่สุดและถ้านักเรียนสามารถอธิบายได้สมเหตุสมผลกลุ่มนั้นจะได้รับเหรียญรางวัล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง ค่าคาดหวัง (Mission 9) นักเรียนเรียนรู้และสามารถคำนวณหาค่าคาดหวังจากการปฏิบัติกิจกรรม “Candy มีดาว” ได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ด้วยการตอบคำถามเกี่ยวกับค่าคาดหวังที่ได้จากการทำกิจกรรมและจากตัวอย่างเพิ่มเติม ถ้านักเรียนคนใดสามารถคำนวณค่าคาดหวังพร้อมอธิบายความหมายของค่าที่ได้ได้ถูกต้องจะได้รับเหรียญรางวัล สำหรับกลุ่มที่ทำใบงานได้เสร็จทันเวลาพร้อมทั้งส่งพร้อมกันทั้งกลุ่มเป็นกลุ่มแรก และมีความถูกต้องเพียง 50% ขึ้นไปจะได้รับรางวัล special จากครู

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง ความน่าจะเป็นในชีวิตประจำวัน (Mission 10) นักเรียนเรียนรู้และเข้าใจในหลักการของการนำความน่าจะเป็นไปใช้ในชีวิตประจำวันจากการปฏิบัติกิจกรรม “ฉันต้องไปต่อ” ได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จากการอธิบายความรู้ที่ได้จากกิจกรรมและการตอบคำถาม ถ้ากลุ่มใดสามารถอธิบายได้ชัดเจนและสมเหตุสมผลกลุ่มนั้นจะได้รับเหรียญรางวัล

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง ผลลัพธ์จากการทดลองสุ่ม (Mission 11) นักเรียนเรียนรู้วิธีการเขียนผลลัพธ์ที่ได้จากการทดลองสุ่มโดยใช้แผนภาพต้นไม้หรือตารางจากการปฏิบัติกิจกรรม “แต่งสวย แต่งหล่อ” ซึ่งครูจะให้ของขวัญพิเศษแก่นักเรียนที่มีความเสียสละถือว่าเป็นผู้กล้าหรืออัศวินในการทำกิจกรรม โดยครูจะไม่บอกให้นักเรียนรู้ล่วงหน้าว่าช่วงไหนของ

กิจกรรมที่ต้องการนักเรียนที่จะมาเป็นอัครวินนักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์โดยการนำเสนอและอธิบายผลลัพธ์ที่ได้จากการทำกิจกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 เรื่อง สรุปความรู้ที่นักเรียนสรุปความรู้ที่ได้ทั้งหมดโดยการระดมความคิดภายในกลุ่มแล้วเขียนลงในกระดาษภายในเวลาที่กำหนดได้ฝึกทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์จากการนำเสนอเรื่องที่สรุปความรู้ โดยครูจะทำการสุ่มเรียกเป็นกลุ่มแล้วต้องนำเสนอในเรื่องที่ไม่ซ้ำกันกับกลุ่มอื่น จากนั้นครูประกาศผลผู้ที่สามารถเป็นผู้พิชิต Mission ได้สำเร็จพร้อมทั้งมอบของรางวัลให้

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมพีเคชั่นไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ประเมินคุณภาพของแผนของแผนการจัดการเรียนรู้พบว่า คะแนนคุณภาพมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.28 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 อยู่ในระดับคุณภาพมาก ดังตาราง 1

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมพีเคชั่น

รายการประเมิน	คะแนนคุณภาพของแผน		การแปลผล
	$\bar{x}$	<i>S. D.</i>	
1. แผนการจัดการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กับคำอธิบายรายวิชาโครงสร้างรายวิชา และสอดคล้องกับแนวคิดเกมพีเคชั่น	4.33	0.58	มาก
2. แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมเชิงเนื้อหา	4.33	0.58	มาก
3. แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนและสัมพันธ์กันกับองค์ประกอบของแนวคิดเกมพีเคชั่น	4.33	0.58	มาก
4. การเขียนสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้มีความถูกต้องชัดเจน	4.00	1.00	มาก
5. จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ	4.33	0.58	มาก
6. จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ	4.33	0.58	มาก
7. จุดประสงค์การเรียนรู้เรียงลำดับพฤติกรรมจากง่ายไปยาก	4.33	0.58	มาก
8. กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับเวลา	3.00	1.73	ปานกลาง
9. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ	4.33	0.58	มาก
10. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับระดับความสามารถของนักเรียน และสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้จริง	4.33	0.58	มาก
11. กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย ทำท่าย สร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียน	4.33	0.58	มาก
12. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์	4.33	0.58	มาก
13. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และไม่ก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน	4.33	0.58	มาก
14. กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	4.67	0.58	มากที่สุด
15. วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย	4.33	0.58	มาก
16. วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ	4.33	0.58	มาก
17. นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.33	0.58	มาก
18. นักเรียนทำชิ้นงานที่ได้ใช้ความรู้ ความคิดมากกว่าการทำตามที่ได้รับกำหนด	4.67	0.58	มากที่สุด
19. มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	4.33	0.58	มาก
20. มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน	4.33	0.58	มาก
เฉลี่ยรวม	4.28	0.66	มาก

2) ผลการศึกษาทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมพีเคชั่น

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมพีเคชั่นโดยใช้ t-test for one sample พบว่า นักเรียนมีทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 10.64 คะแนนจากคะแนนเต็ม 12 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังตารางที่ 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การทดสอบ	<i>n</i>	<i>k</i>	$\bar{x}$	<i>S</i>	$\mu_0(70\%)$	<i>t</i>
หลังการทดลอง	47	12	10.64	0.94	8.4	16.35**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{0.01,46} = 2.41$)

3) ผลการศึกษาแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมพีเคชั่น

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมพีเคชั่นพบว่านักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.04 , ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.90) ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ผลการวัดแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ข้อที่	คำถาม	$(\bar{x})$	$(S.D.)$	ระดับ
1	ฉันจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมทุกครั้งก่อนการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.26	0.94	มาก
2	ฉันอ่านหนังสือก่อนและหลังเรียน เพื่อให้เข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้น	3.23	1.18	ปานกลาง
3	ฉันอยากเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เพราะฉันคิดว่ามีประโยชน์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	3.98	0.90	มาก
4	ฉันตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพื่อฝึกให้ตนเองมีความรู้มากขึ้น	4.09	0.93	มาก
5	ฉันพยายามทำการบ้านวิชาคณิตศาสตร์ให้เสร็จด้วยตนเอง	3.49	1.02	ปานกลาง
6	ฉันต้องการทำงานวิชาคณิตศาสตร์ที่ครูมอบหมายให้เสร็จ	4.47	0.83	มาก
7	ฉันมีความตั้งใจที่จะทำกิจกรรมกลุ่มในชั้นเรียน เพราะรู้สึกสนุกและได้รับความรู้	4.57	0.71	มากที่สุด
8	ฉันตั้งใจฟังขณะครูอธิบาย เพราะกลัวตอบคำถามไม่ได้	4.28	0.74	มาก
9	ฉันเพลิดเพลินกับงานวิชาคณิตศาสตร์ที่ต้องใช้ความกล้าแสดงออก	4.11	1.01	มาก
10	ฉันมุ่งมั่นที่จะนำความรู้วิชาคณิตศาสตร์เพื่อไปศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	3.79	0.91	มาก
11	ฉันรู้สึกหมดกำลังใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เพราะคะแนนต่ำกว่าเพื่อน แต่ฉันก็จะพยายามในการเรียนให้มากขึ้นเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวเอง	3.53	1.10	มาก
12	ฉันอยากจะทำคะแนนสอบให้ได้ดี	4.70	0.51	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม		4.04	0.90	มาก

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดเกมิฟิเคชัน เรื่อง ความน่าจะเป็น พบว่าผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ในระดับคุณภาพดี ($\bar{X} = 4.28$ และ S.D. = 0.66) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบซึ่งในการออกแบบกิจกรรมนี้ผู้วิจัยได้ใช้เกมคุ่มชั้นเรียนและมีการกำหนดเกณฑ์ในการเรียนและการทำกิจกรรม ซึ่งจะให้เป็นเหรียญรางวัล (สติ๊กเกอร์) เพื่อให้ให้นักเรียนที่สามารถปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ใช้สะสมในบัตรสะสมคะแนนจนกระทั่งจบหน่วยการเรียนรู้นี้ถ้านักเรียนสามารถสะสมได้ตามที่กำหนดจะถือว่าเป็นผู้ชนะ และในแต่ละกิจกรรมนั้นมีการมอบหมายภาระงานที่ไม่ยากจนเกินไปให้กับนักเรียนเพื่อสร้างความสามัคคี และมีการทำงานเป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้งานสำเร็จไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับนักเรียนนอกจากนี้ในระหว่างการเรียนหรือการทำกิจกรรมผู้วิจัยได้มีการเสริมแรงเป็นระยะ ๆ คือ การกำหนดตัวช่วยเสริม เช่น ไอเท็มพิเศษ , คะแนนโบนัส , รางวัลพิเศษ , เหรียญรางวัลทวีคูณ เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่องให้นักเรียนที่จะเรียนและทำกิจกรรมต่อไปซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ ทัศนพงศ์ เลิศบำรุงชัย (2560) ได้กล่าวไว้ว่า เกมิฟิเคชันเป็นการใช้เทคนิคในรูปแบบของเกมโดยไม่ใช้ตัวเกมเพื่อเป็นสิ่งที่ช่วยในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่สนุกสนาน ใช้กลไกของเกมเป็นตัวดำเนินการอย่างไม่น่าเบื่อ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตรวจสอบ ปรับปรุง และหาวิธีการแก้ไขปัญหาจากนั้นในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งผู้วิจัยได้มีการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารทางคณิตศาสตร์อีกด้วย โดยให้ผู้เรียนได้มีการนำเสนอหน้าชั้นเรียนซึ่งต้องมีการผลัดกันออกมานำเสนอ มีการตอบคำถามจากครูหรือจากเพื่อนในชั้นเรียน มีการแสดงความคิดเห็นในระหว่างการเรียนการสอน มีการอธิบายเนื้อหาที่เรียนร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ที่ National Council of Teachers of Mathematics (2000) ได้กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมการสื่อสารทางคณิตศาสตร์นั้น ครูควรสร้างห้องเรียนที่มีการสื่อสารที่หลากหลาย ซึ่งนักเรียนจะได้รับการสนับสนุนให้มีการแบ่งปันความคิดในชั้นเรียนการสื่อสารถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ และใช้การสื่อสารเพื่อการประเมินความรู้ของนักเรียนด้วย ซึ่งภายในห้องเรียนครูและนักเรียนจะต้องพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาคณิตศาสตร์ร่วมกัน มีการอธิบาย การซักถามการได้ว่าที่และทำให้รู้สึกว่าการเรียนการสอนคณิตศาสตร์มีความเป็นธรรมชาติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียน อย่างไรก็ตามครูต้องคอยติดตามและตรวจสอบความถูกต้องในการสื่อความหมาย การใช้ภาษาและสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ รวมถึงครูต้องช่วยเหลือในการอธิบาย ยกตัวอย่างเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนและสามารถหาคำตอบได้ถูกต้อง เมื่อนักเรียนพบปัญหาหรือการติดขัดกิจกรรมหรือระหว่างการเรียนรู้ และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการ และทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ให้ดียิ่งขึ้นต่อไปดังที่สมเกียรติ อินทสิงห์ พงศธร มหาวิทยาลัยและอุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ (2558) เสนอแนะว่า ในการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกฝนทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อันจะส่งผลให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์และประสบความสำเร็จในการเรียนคณิตศาสตร์ได้

2. ผลการศึกษาทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมิฟิเคชัน พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายมีการเน้นให้นักเรียนได้ใช้ทักษะด้านการสื่อสารโดยครูและนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจเนื้อหาคณิตศาสตร์ที่เรียนในแต่ละชั่วโมงร่วมกันก่อนทุกครั้งเพื่อที่จะทำให้นักเรียนสามารถนำมาใช้ในการตอบคำถามได้ซึ่งการตอบคำถามนั้นจะมีการตอบในเรื่องที่ทบทวนความรู้เดิม และเรื่องที่กำลังเรียนอยู่ในขณะนั้น โดยคำถามที่ใช้ถามนักเรียนจะมีทั้งคำถามที่มีคำตอบที่แน่นอนและคำถามปลายเปิด เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ทักษะเรื่องภาษาในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์มาตอบคำถาม มีการสื่อความหมาย มีการใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ และพัฒนาทักษะการสื่อสารให้ดีขึ้นไปพร้อม ๆ กัน รวมทั้งเกิดทักษะการคิดร่วมด้วย ทั้งนี้ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนครูจะเปิด

โอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปราย ชักถาม แสดงความคิดเห็น และมีการออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยการนำเสนอแต่ละครั้งนั้นจะต้องไม่เป็นนักเรียนคนเดิมเพื่อครูจะได้ทราบว่านักเรียนแต่ละคนมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารหรือไม่นอกจากนี้การสื่อสารหรือการโต้แย้งระหว่างครูและนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันยังสามารถทำให้ตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้อีกด้วย และผู้วิจัยยังพบอีกว่าจากการจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้มีการสื่อสารร่วมกันทำให้นักเรียนหลายคนที่ไม่ค่อยได้ตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นได้มีโอกาสในการตอบคำถาม อธิบาย หรือนำเสนอความเข้าใจของตนเองมากขึ้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามในขณะที่นักเรียนได้อธิบายคำตอบ หรือแสดงความคิดเห็น ครูต้องคอยตรวจสอบความถูกต้อง แนะนำ และอธิบายเพิ่มเติมในส่วนที่นักเรียนยังมีการสื่อสาร สื่อความหมายไม่ถูกต้อง รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความเข้าใจและสามารถสื่อสารได้ดีเป็นผู้ช่วยคอยแนะนำเพื่อนร่วมชั้นเรียนอีกด้วยซึ่งสอดคล้องกับหลักการส่งเสริมการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555) ได้กล่าวไว้ว่า เพื่อให้การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์และการนำเสนอมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ครูควรให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้รับสารมีโอกาสได้ซักถามหลังจากฟังคำอธิบาย มีโอกาสนำเสนอแนวคิดหรือเหตุผลที่ต่างออกไปหรือได้ลองลงมือปฏิบัติ ทั้งยังให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้ส่งสารได้รับคำติชมวิพากษ์วิจารณ์ทั้งในโอกาสแรกที่เป็นไปได้เพื่อจะได้ทราบว่าผู้รับสารสามารถรับสารได้ดีเพียงใดมีการท้าทายให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้รับสารได้คิดหรือได้ทำเพราะเมื่อทำได้สำเร็จก็จะเกิดความภาคภูมิใจ และให้นักเรียนซึ่งเป็นผู้รับสารได้ใคร่ครวญตามทีละน้อยจากง่ายไปยากจนเข้าใจในเนื้อหาของสารที่จะได้รับ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชานนท์ ศรีผ่องงาม (2549) ที่ศึกษาการส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จากการเรียนแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์พบว่า การที่นักเรียนต้องใช้ทักษะการสื่อสารทั้งการพูดและการเขียนจะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาทางคณิตศาสตร์มากขึ้น โดยมีการแสดงแนวความคิด การอภิปราย และการฟังความคิดเห็นของนักเรียนคนอื่น ๆ

3. ผลการศึกษาแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน หลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมพีเคเซ็น พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$ และ $S.D. = 0.90$) ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างแรงจูงใจในการเรียนให้เกิดเป็นแรงจูงใจภายในของนักเรียนก่อนเพื่อให้นักเรียนได้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่อยากจะทำ และเมื่อทัศนคติที่ดีต่อเรื่องที่กำลังเรียนโดยการอธิบายและให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์ของการเรียนเรื่อง ความน่าจะเป็น ว่านักเรียนจะสามารถนำความรู้มาช่วยในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรและผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคเกมพีเคเซ็นในการสร้างแรงจูงใจภายนอกให้กับนักเรียนโดยการให้รางวัลตอบแทนนั่นคือให้เหรียญรางวัล (สติ๊กเกอร์) แก่นักเรียนที่สามารถปฏิบัติภารกิจในแต่ละกิจกรรมได้สำเร็จ ซึ่งนักเรียนจะต้องทำกิจกรรมต่อเนื่องตั้งแต่ชั่วโมงแรกจนถึงชั่วโมงสุดท้ายซึ่งมีเป้าหมายคือเป็นผู้ชนะในเกมนี้ และในการทำกิจกรรมแต่ละครั้งผู้วิจัยยังมีตัวช่วยเสริมเพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนและเพิ่มแรงจูงใจที่จะทำกิจกรรมให้สำเร็จมากยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชนัตถ์ พูนเดช (2559) ได้กล่าวไว้ว่า เกมพีเคเซ็น คือการนำเอาหลักการพื้นฐานในการออกแบบกลไกการเล่นโดยจำลองสภาพแวดล้อมให้เหมือนการเล่นเกม เช่น ผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับแต้มหรือรางวัลเมื่อปฏิบัติภารกิจที่กำหนดสำเร็จ โดยทุกคนสามารถตรวจสอบแต้มสะสมของตนได้ มีการเลื่อนระดับขึ้นเมื่อผู้เล่นทำแต้มถึงระดับที่กำหนด หรือ จัดให้มีการแข่งขันระหว่างกัน รวมทั้งอาจมีการเชิญชวนให้ผู้อื่นมาเล่นแบบเป็นต้น นอกจากนี้ในการทำกิจกรรมหรือมอบหมายภาระงานแก่นักเรียนผู้วิจัยจะเริ่มจากภาระงานที่ง่ายไปสู่ภาระงานที่มีความยากและซับซ้อนมากขึ้น แต่จะไม่เกินความสามารถที่นักเรียนจะทำได้เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จเบื้องต้นก่อน และจะไม่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายหรือไม่อยากทำงานอื่นต่อไปซึ่งสอดคล้องกับหลักการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอนของ วรณีย์ ลิ้มอักษร (2551) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับผู้เรียนในความสามารถที่เขามี เพื่อให้เขานำความสามารถที่มีไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำได้โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือให้นักเรียนได้ทำงานที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเอง เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในขั้นต้นก่อน ทั้งนี้จะเป็นการสร้างเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้น จากนั้นจึงค่อยเพิ่มระดับความยากหรือความซับซ้อนของงาน

และเนื้อหาในการเรียนขึ้นไปอย่างไรก็ตามการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์นี้ผู้วิจัยต้องคอยสร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนยังคงมีความรู้สึกรู้สึกว่าอยากเรียนต่อและต้องเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมากกว่ารางวัลที่ตนเองจะได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมิฟิเคชันที่ได้นำกลไกของเกมมาช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้สึกสนุกสนานในการเรียน มีความกระตือรือร้นและอยากจะมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่ครูผู้สอนจัดขึ้นครูผู้สอนจึงต้องจัดเตรียมกิจกรรมที่มีความหลากหลาย ทำท่าย เพื่อให้นักเรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายและมีแรงกระตุ้นในการเรียนครั้งต่อไป
2. การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารของนักเรียนในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีการตอบคำถาม การอธิบาย การแสดงความคิดเห็น หรือการนำเสนอหน้าชั้นเรียนในแต่ละชั่วโมง อาจมีนักเรียนบางส่วนที่ยังมีโอกาสสื่อสารได้ไม่มากเท่าที่ควร เนื่องจากไม่สามารถสื่อสารได้ตามเวลาที่ครูกำหนด หรือสื่อสารไม่ทันเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่นๆ ซึ่งครูควรบันทึกข้อมูลจำนวนครั้งที่สื่อสาร และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีโอกาสนในการแสดงออกเท่าๆ กัน
3. ครูผู้สอนอาจใช้สื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีช่วยทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักเรียนมีความสะดวกและเกิดการเรียนรู้ สามารถเห็นภาพประกอบในเรื่องที่ครูอธิบายหรือยกตัวอย่างเพิ่มเติมได้ชัดเจนมากขึ้น และการใช้สื่อที่เป็นอุปกรณ์เทคโนโลยีในการแสดงผลการเลื่อนลำดับชั้นของนักเรียนแทนการสะสมเหรียญรางวัล (สติ๊กเกอร์) ที่เป็นบัตรกระดาษ จะช่วยให้นักเรียนสามารถทราบผลได้อย่างรวดเร็วและเกิดแรงจูงใจในการเรียนและการทำกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมิฟิเคชันที่พัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านอื่น ๆ
2. ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมิฟิเคชันเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน
3. ควรศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวคิดเกมิฟิเคชันที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านอื่น ๆ ของผู้เรียน เช่น ความคงทนในการเรียนจิตนิสัยทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. (2560). *เกมมิฟิเคชัน (Gamification) โลกแห่งการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม*.
เข้าถึงจาก <http://touchpoint.in.th/gamification/>.
- จิระพรรณ ชาญช่าง. (2561). การใช้ชุดการเรียนรู้ผ่านแท็บเล็ตร่วมกับแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์และความ
คงทนในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน.
วารสารครุศาสตร์, 47(2), 18-30.
- ชนันต์ พุนเดช. (2559). แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยแนวคิดเกมมิฟิเคชัน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 18(3),
331-339.
- ชานนท์ ศรีผ่องงาม. (2549). *การพัฒนาชุดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ (Student Teams Achievement Division :
STAD) เพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เรื่อง จำนวนจริง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ.
- ดวงหทัย กาวิบูลย์. (2552). กลยุทธ์การส่งเสริมทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนคณิตศาสตร์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏ
ยะลา*, 4(1), 38-51.
- วรวิสุทธิ์ ภิญโญยาง. (2556). *Marketing Ideas ไอเดียการตลาดพลิกโลก* กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯธุรกิจ มีเดีย.
- วรรณิ ลิ้มอักษร. (2551). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท นำศิลป์โฆษณา จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2555). *การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
วี.พรีนท์ (1991) จำกัด.
- สมเกียรติ อินทสิงห์, พงศร มหาจิตร และอุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์. (2558). การพัฒนาชุดฝึกสมรรถนะทางคณิตศาสตร์ระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยใช้เทคนิคสแกฟโฟลด์. *วารสาร Veridian E-Journal*,
Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 8(1), 550-564.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2557). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์ สำนักพิมพ์โอเดียน สโตร์.
- ศุภกร ถิรมงคลจิต. (2558). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อเสริมสร้าง
แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต).
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาการศึกษาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อดิศักดิ์ เมฆสมุทร. (2559). การพัฒนาความสามารถอ่านคำควบกล้ำ โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับเทคโนโลยี
ผสานความจริง ที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้เทคนิคเกมมิฟิเคชันสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. *วารสาร
Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1),
1132-1147.
- Glover, I. (2013). *Play as you learn: gamification as a technique for motivating learners*. United Kingdom:
Sheffield Hallam University.
- Kapp. (2012). *The gamification of learning and instruction*. San Francisco: Pfeiffer An Imprint of Wiley.
- National Council of Teachers of Mathematics. (2000). *Principles and Standards for School Mathematics*.
United States of America: National Council of Teachers of Mathematics.
- Yu-Kai Chou. (2013). *Actionable GAMIFICATION Beyond Points, Badges, and Leaderboards*. California:
CreateSpace Independent Publishing Platform.

ความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา Challenges of Education Management in the Disruptive Change Era of School Administrators.

ชัชชญา พิระธรณิศร์^{1*}
Chatchaya Perathoranich

วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต, chatchaya_na@hotmail.com
(Suryadhep Teachers College, Rangsit University)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะอภิปรายถึงความสำคัญและความเข้าใจถึงความท้าทายการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉมของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสู่การจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้โดยผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดังกล่าวมี 4 ลักษณะคือ 1) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ 2) บทบาทหน้าที่ 3) ทักษะยุคใหม่ 4) คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีทัศนคติที่ดี ต่อเทคโนโลยีดิจิทัล การปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน บุคลากร หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ การวัดและประเมินผล นวัตกรรม การจัดการการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีบทบาทเป็นโค้ช เรียกว่า รูปแบบโค้ช “3Es” ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้การโค้ชของครูประสบความสำเร็จได้ คือ 1) การสร้างความยึดมั่นผูกพัน (Engage) 2) การเสริมพลังการเรียนรู้ (Empower) 3) การสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (Enliven) เทคโนโลยีดิจิทัลจึงมีบทบาทสำคัญในการศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อการจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้นไปพร้อมกับคุณธรรม จริยธรรม

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This paper aims to discuss the significance and understanding of educational management challenges in disruptive change era faced by school administrators. There are four main school administrators' attributes: 1) characteristics of school administrators in the new era, 2) role and duty, 3) modern technology, 4) moral and ethics. School administrators should have positive attitudes towards digital technology, change of working styles, manpower, curriculum, learning process, materials development, measurement and evaluation, innovation, learning management, encouragement for teachers to become a coach entitled '3Es'. Factors that strive to success are 1) engagement, 2) empower, 3) moral and ethics. Digital technology has played a vital role in education; therefore, school administrators

should be more aware of its effects on education and learning management, along with having morality and ethics.

KEYWORDS: Education Management, School Administrators, Disruptive Change

**Corresponding author, E-mail: chatchaya_na@hotmail.com โทร. 092-2641099*

Received: 8 March 2020 / Revised: 19 June 2020 / Accepted: 22 June 2020 / Published online: 28 August 2020

บทนำ

ในอดีตเชื่อกันว่ามีเพียงความเชื่อ ความศรัทธา ค่านิยมและศาสนาเท่านั้นที่จะทำให้ชีวิตคนเปลี่ยนแปลงได้ 200 กว่าปีที่ผ่านมา มนุษย์ตระหนักว่า เทคโนโลยีคือตัวการสำคัญ ที่ทำให้ชีวิตไม่เหมือนเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน 40 กว่าปีหลังนี้ ที่เทคโนโลยีทำให้โลกเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ ชนิดสังคมใดที่ตามการเปลี่ยนแปลง ไม่ทัน ก็มีโอกาสดูถูกทิ้งไปไม่เห็นฝุ่น (วราภรณ์ สามโกเศศ, 2559) ในขณะที่โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและ เกิด Digital Disruption ขึ้นนั้น ส่งผลให้วิธีการทำงานของผู้บริหารต้องเปลี่ยนไป และเมื่อโลกถูก Disrupt สถานศึกษาที่ต้องมองไปข้างหน้า ทุกชีวิตได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงแห่งยุคสมัย ไม่เว้นแม้แต่สถานศึกษา เพราะการจัดการศึกษาที่มีมาแต่เดิมอาจจะตอบโจทย์โลกแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันไม่ได้อีกต่อไป เพราะหลักสูตรการศึกษาที่สถาบันการศึกษามีอยู่แต่เดิมมานาน ก็อาจจะก้าวตามความเปลี่ยนแปลงไม่ทัน ประกอบกับความรู้ความสามารถของอาชีพบางสาขานั้นกลับไม่เป็นที่ต้องการอีกต่อไปความท้าทายเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งต้องตื่นตัวในเชิงรุก(พรวิทย์ พชรินทร์ตะนกุล, 2562) ความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีการสื่อสาร ช่วยให้ผู้ใช้เรียนรับสารครั้งละเป็นจำนวนมาก อย่างก้าวกระโดด อีกทั้งไม่จำกัดเวลาและสถานที่ มีผลทำให้เกิดการจัดการเรียนรู้ รูปแบบใหม่ๆ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ทักษะที่สำคัญที่สุดในการเรียนรู้ยุคใหม่ นอกจากทักษะด้าน การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และทักษะในการที่จะเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีความจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในปัจจุบัน สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล (2562) ที่กล่าวว่า “การศึกษาทุกวันนี้ไม่ได้แข่งกันที่ความสำเร็จหรือความสามารถในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังแข่งขันกันด้วยการคาดการณ์อนาคตและการเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น” ซึ่งความสำเร็จหรือความสามารถที่กล่าวนั้น ในด้านการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2561) ได้กล่าวเช่นกันว่า “การบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง จำเป็นในการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา กำลังเผชิญโลกที่มาถึงยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉม (Disruptive Change) คือ การเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง”

ในบทความนี้มุ่งที่จะให้ผู้บริหารสถานศึกษา ทำความเข้าใจ เกี่ยวกับ Disruptive Change เพื่อตั้งรับมือกับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลง แบบพลิกโฉมของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ในการตั้งรับกับการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งที่จะสร้างแรงจูงใจ ให้มีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยีดิจิทัลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และความรุนแรงของสถานการณ์โลกในหัวข้อ ความท้าทายของการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษา

Disruptive Change คืออะไร

Disruptive Change คือ การเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง เช่น การเกิดนวัตกรรมแบบพลิกฟ้าพลิกแผ่นดิน (Disruptive Innovation) ซึ่งเป็นแนวคิดของ Clayton Christensen (2017) ศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัย Harvard ที่กล่าวว่า Disruption เป็นกระบวนการที่บริษัทขนาดเล็กหรือบริษัทใหม่ที่มีทรัพยากรน้อย แล้วสามารถสร้างความสั่นสะเทือนให้กับบริษัทขนาดใหญ่และบริษัทเดิมที่อยู่ในอุตสาหกรรมได้ Disruptive หากดูแนวโน้มการพัฒนาประเทศก็พบว่า ใน พ.ศ. 2548-2556 ประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยนวัตกรรม (Innovation Driven Economy) มีอัตราส่วนการยื่นจดสิทธิบัตรและการประดิษฐ์ตามระบบ PCT (Patent Cooperation Treaty) ในอัตราส่วนที่สูงมาก (พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์, 2561)

อริญญา เถลิงศรี (2561) กล่าวว่า Disruptive เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบหนึ่ง แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิธีใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงที่ทำให้สิ่งเดิมๆ ที่มีอยู่บางสิ่งบางอย่างต้องหายไป Disruptive ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันประกอบด้วย 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ความเร็ว การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปในอดีต แต่ในวันนี้ การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในอัตราที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ด้วยเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก
2. ความวิตกกังวล คือ วิธีการมองจากคนรุ่นใหม่ ที่มาจากการศึกษาใหม่ๆ มาจากการมองโลกใหม่ คนกลุ่มนี้ไม่เชื่อในการมองแบบเดิม คนกลุ่มนี้ใช้เลนส์ในการมองแบบใหม่
3. การเติบโตทางธุรกิจที่เรียกว่า Startup โดยกลุ่มคนที่ไม่ต้องการเดินตามแนวทางเดิมที่สังคมกำหนดมา ความคิดแบบ Startup ไม่ได้เกิดขึ้นกับองค์กรขนาดเล็กที่เพิ่งเกิดใหม่นั้น แต่สามารถเกิดขึ้นได้กับองค์กรใหญ่ระดับโลกที่มีการใช้เลนส์แบบใหม่ในการทำงาน เช่น Alibaba, Zara หรือ Adidas คนที่มีความคิดแบบ Startup คือคนที่ไม่เชื่อในสิ่งที่สังคมกำหนดและมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าเพราะ Startup “รื้อ” สิ่งเดิมและการทำแบบเดิมๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของคนที่เปลี่ยนไป
4. ข่าวสาร ข้อมูลมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และสะดวกสบายมากขึ้น จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสาร สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องอะไรก็ได้ที่อยากรู้ เพียงแค่ผ่านการใช้โทรศัพท์มือถือหรือแท็บเล็ต (Tablet) ความต้องการของคนที่เปลี่ยนไป และด้วยข้อมูลข่าวสารจำนวนมากที่ส่งผ่านกันอย่างเสรี

เห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง เช่น เกิดนวัตกรรมแบบพลิกฟ้าพลิกแผ่นดิน (Disruptive Innovation) เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิธีใหม่ เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงที่ทำให้สิ่งเดิมๆ ที่มีอยู่บางสิ่งบางอย่างต้องหายไป ซึ่งประกอบด้วยความเร็ว ความวิตกกังวล รวมทั้งการที่คนได้รับข่าวสารข้อมูลมากขึ้นอย่างรวดเร็วและสะดวกสบายมากขึ้น จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม (Innovation) นับว่า มีความสำคัญมากต่อการบริหารและการจัดการเรียนรู้ (Learning Management) ในสถานศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นและมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาผู้บริหารเป็นอย่างมาก

ผู้บริหารสถานศึกษาในบทบาทของการจัดการศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา ซึ่งนักวิชาการหลายท่านมีความเห็นตรงกันว่า ส่วนหนึ่งของความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Disruptive Change จึงต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก มีนักวิชาการที่ได้กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

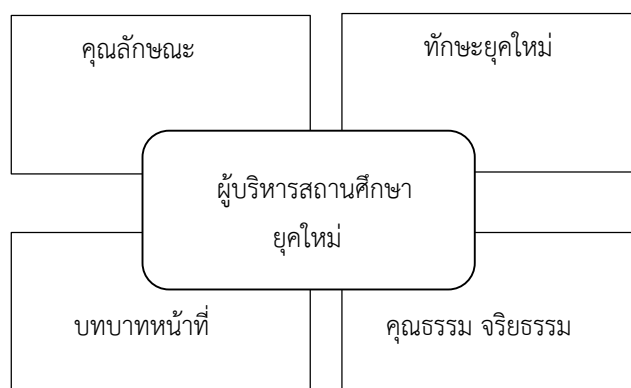
จรัล เลิศจำเริญ (2554, 11) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการทำงาน วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จของงานในสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

Bradford, & Cohen (1984, 27) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเคารพยำเกรงจากคนที่อยู่แวดล้อม เปรียบเสมือนเป็นแบบอย่างที่ดีเลิศสำหรับการดำรงชีวิตซึ่งสามารถให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำต่างๆ แก่บุคคลเหล่านั้นได้

Greene, J.C. (1992, 16-18) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้มีบทบาทที่ต่างกันออกไปไม่ว่าจะอยู่ในสำนัก หน่วยงาน หรือในโรงเรียนจะเปลี่ยนบทบาทไปตามสถานการณ์ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนต้องทำหน้าที่เป็นทั้งผู้ต้องคอยควบคุมดูแลและบริหารงานภายในโรงเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยใช้ความสามารถส่วนบุคคลบริหารงานที่จะสร้างบรรยากาศในการทำงานให้ทุกคนยอมรับศรัทธาและส่งผลให้ผู้ร่วมงานมีความมุ่งมั่นทำงานอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำว่า “ผู้บริหารสถานศึกษา” ไม่ว่าจะเป็นระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาเรียกว่า Principal หรือเรียกว่า Head of School เป็นคำที่ใช้เรียกผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนของรัฐ แต่ถ้าเป็นโรงเรียนเอกชน อาจใช้คำอื่นๆ เช่น Head Teacher, Head Master หรือ Head Mistress สำหรับประเทศไทย ผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันเรียกว่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาแต่เดิมเรียกว่า “ครูใหญ่” หรือ “อาจารย์ใหญ่” (ประกอบ คุปรัตน์, 2552)

ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษาที่เป็นสถานศึกษามีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางการทำงาน วางแผน กำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จของงานในสถานศึกษาควบคุมดูแลและบริหารงานภายในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมทุกด้าน ให้บรรลุตามเป้าหมายตามสถานการณ์ และสร้างบรรยากาศในการทำงานให้ทุกคนยอมรับศรัทธา และส่งผลให้ผู้ร่วมงานมีความมุ่งมั่นทำงานอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้าสู่สถานการณ์ Disruptive Change ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับพฤติกรรมและบทบาทการบริหารให้ทันยุคทันสมัยต่อไป โดยธีรศักดิ์ อุปไมยอิชัย (2560) ได้กล่าวถึงบทบาทหลักของผู้บริหารสถานศึกษาว่า ต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิบัติการเรียนรู้ นำโรงเรียนไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้และสังคมปัญญา ดังนี้ 1) ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ 2) กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนไว้ในรูปธรรมนูญโรงเรียน 3) จัดให้แผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษา ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ที่ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษา ปรับปรุงการบริหารจัดการ ให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอน มีเสรีในการคิดพัฒนา รูปแบบการเรียนรู้ การทำวิจัยในชั้นเรียน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีมผืนกระหว่างกลุ่มวิชา พัฒนาการเรียนรู้ให้มีมาตรฐานหลักสูตร 4) พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด สามารถ “ใช้โลก” เป็นห้องเรียน 5) จัดให้มีระบบนิเทศภายในช่วยเหลือครู ในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ จะต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารควบคู่ไปกับการพัฒนาวิชาการ รวมถึงการประสานความร่วมมือกับชุมชน การทำงานเป็นทีม การส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กร มีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน การจัดหางบประมาณ ทรัพยากรทางการศึกษาต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยยนต์ เพาพาน (2559) จากการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและเป็นตัวแปรสำคัญใน ด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่เกิดจากการบริหารมีคุณลักษณะโดดเด่นเหมาะสม เพื่อนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ สามารถสนองตอบต่อการแข่งขัน และ ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศ สามารถกำหนดประเด็นศึกษาที่เป็นหลักสำคัญ 4 ด้านได้แก่ 1) คุณลักษณะความเป็นผู้นำยุคใหม่ 2) ทักษะยุคใหม่ 3) บทบาทหน้าที่ และ 4) คุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังแสดงภาพที่ 1

ภาพ 1 คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่
 ที่มา: ชัยยงค์ เพาพาน, 2559

จากภาพที่1 คุณลักษณะความเป็นผู้นำยุคใหม่ สามารถอธิบายขยายความได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ Maxine, A. B. (2015) Gerald Augus (2012) และ George Couros (2010) ได้เขียนบทความเรื่อง Top 10 Characteristics of Successful 21st Century School Leaders: 21st Century Administrators: New Roles, New Responsibilities และ The 21st Century Principal ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) นักสร้างสรรค์ (Creative) 2) นักการสื่อสาร (Communicator) 3) นักคิดวิเคราะห์ (Critical Thinker) 4) สร้างชุมชน (Builds Community) หมายถึง การประสานเชื่อมโยงต่อกลุ่มคนที่จะสร้างโอกาสให้กับบุคลากรเพื่อเชื่อมโยงต่อกับคนอื่น ๆ 5) การมีวิสัยทัศน์ (Visionary) 6) การสร้างความร่วมมือ และการติดต่อ (Collaboration and Connection) 7) สร้างพลังเชิงบวก (Positive Energy) 8) ความเชื่อมั่น (Confidence) ผู้บริหารต้องมีลักษณะความมั่นใจ (Confidence) เข้าถึงได้ง่าย 9) ความมุ่งมั่นและความพากเพียร (Commitment and Persistence) ผู้บริหารต้องแสดงความมุ่งมั่นและความทุ่มเท (Dedication) อย่างจริงจัง 10) ความเต็มใจที่จะเรียนรู้ (Willingness to Learn) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต (Be a Lifelong Learner) 11) ต้องเป็นนักประกอบการ คิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Entrepreneurial, Creative and Innovative) ความสามารถในการคิดนอกกรอบเป็นพลังที่มีอำนาจของผู้บริหาร 12) นกกริเริ่มงาน (Intuitive) ผู้บริหารต้องเรียนรู้ถึงความเชื่อมั่นในสัญชาตญาณ (Instincts) ของตนเอง ความสามารถในการเป็นนักคิด นกกริเริ่มสร้างสรรค์ผู้บริหารสามารถการแก้ปัญหาให้สำเร็จ 13) ความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ (Ability to Inspire) 14) การเจียมเนื้อเจียมตัว (Be Humble) ผู้บริหารต้องมีสัมมาคารวะ การรู้จักบุคคลในชุมชน การเปิดโอกาสกับครู และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม 15) ตัวแบบที่ดี (Good Model)

2. บทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่สำคัญมี 9 บทบาทได้แก่ 1) บทบาทในฐานะผู้นำ (Role as School Leader) จะต้องการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Being an Effective Leader) 2) บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัยของผู้เรียน (Role in Student Discipline) 3) บทบาทในฐานะผู้ประเมิน (Role as a Teacher Evaluator) ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องมีความรับผิดชอบในการประเมินผลงานของครูด้วยความเป็นธรรม 4) บทบาทในการพัฒนา การดำเนินงาน และการประเมินโครงการ (Role in Developing, Implementing, and Evaluating Programs) 5) บทบาทในการทบทวนนโยบายและกระบวนการภายใน (Role in Reviewing Policies and Procedures) 6) บทบาทในการกำหนดตาราง (Role in Schedule Setting) การปฏิบัติงานต่างๆ 7) บทบาทในการจ้างครูใหม่ (Role in Hiring New Teachers) เป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ต้องจ้างหรือรับครูและเจ้าหน้าที่เข้ามาใหม่ในการทำงานได้อย่างถูกต้อง 8) บทบาทในการปกครอง

และชุมชนสัมพันธ์(Role in Domination and Community) 9) บทบาทในการมอบหมายงาน (Delegating) (Derick Meado, 2016)

นอกจากนี้ แนวทางที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบในบทบาทของตนเองก็คือการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์ การใช้หลักสูตร ในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ การออกแบบหลักสูตร การวัดผล และการประเมินผล การบริหารสารสนเทศ การรวบรวมข้อมูล และกลยุทธ์การวิเคราะห์ข้อมูล และการสร้างแรงบันดาลใจที่ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ในระดับสูงขึ้น

3. ทักษะยุคใหม่ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของการเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อตนเอง และการบริหารจัดการสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ จากแนวคิดของ Weigel (2012) ในบทความเรื่อง Management Skills for the 21st Century : Avis Gaze (2016) เขียนงานเรื่อง Preparing School Leaders: 21st Century Skills และ National Association of Secondary School Principals (NASSP) (2013) เขียนหนังสือเรื่อง 10 Skills for Successful School Leaders สามารถสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับทักษะยุคใหม่ได้ อาทิ ทักษะการคิดวิเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์(Critical Andcreative Thinking Skill)ทักษะการแก้ปัญหา (Problem Solving Skills) ทักษะการสื่อสาร (Communication Skill)ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (Technological Anddigital Literacy Skills)ทักษะด้านการบริหารองค์การ (Organizational Management Skills)ทักษะการบริหารงานบุคคล (Personal management Skills) ทักษะทำงานเป็นทีม (Teamwork Skills) ทักษะด้านนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้(Learning innovation Skill)ทักษะการกำหนดทิศทางองค์กร (Setting instructional direction skill)ทักษะการรับรู้ไว (Sensitivity Skill)ทักษะการตัดสินใจ (Adjustment Skill) ทักษะมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Orientation skill)ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Skill) และทักษะคุณธรรม จริยธรรม (Ethical-Moral Skills)

4. คุณธรรม จริยธรรม นิรภัย จันทร์สวัสดิ์ (2551, 39) กล่าวว่า หลักคุณธรรมที่แสดงถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารเช่น การมีวินัย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความศรัทธาในวิชาชีพ โดยเฉพาะผู้บริหารที่เป็นผู้นำในยุคโลกาภิวัตน์ เพราะคุณธรรมของนักบริหารเป็นต้นแบบของการประพฤติปฏิบัติตนของคนในองค์กร หากนักบริหารมีคุณธรรม องค์กรก็จะมิมีวัฒนธรรมการทำงานที่มีคุณธรรม คนในองค์กรก็จะถูกหล่อหลอมให้มีคุณธรรมไปด้วยและเมื่อองค์กรเป็น องค์กรที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ผู้เกี่ยวข้องกับองค์กร (Stakeholders) ก็จะมีแต่ความศรัทธา เชื่อมั่น และความจงรักภักดี ต่อองค์กร ให้การสนับสนุนต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ผลลัพธ์ที่ตามมา คือ ความยั่งยืนขององค์กรนั่นเอง เข้าทำนองที่ว่า “ชื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน” ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถเลือกปฏิบัติคุณธรรม จริยธรรมให้เหมาะสมกับบริบทการบริหารจัดการ

กล่าวได้ว่า คุณลักษณะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ลักษณะได้แก่ 1) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ 2) บทบาทหน้าที่ 3) ทักษะยุคใหม่ 4) คุณธรรม จริยธรรม จะต้องมีความสัมพันธ์กัน โดยเฉพาะคุณธรรม จริยธรรม เป็นเรื่องที่ขาดไม่ได้ การบริหารสถานศึกษาจะดำเนินไปอย่างราบรื่น ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี ประกอบกับจันใด ก็จะมีประสพผลสำเร็จและพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในยุค Disruptive Change

ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารจัดการการศึกษาอย่างไรในยุค Disruptive Change

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีภาวะผู้นำ ที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพในการใช้กระบวนการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ท้นต่อสถานการณ์ในโลกยุค Disruptive Change โดยสามารถปฏิบัติได้ดังนี้

1. มีทัศนคติ ต่อเทคโนโลยีดิจิทัล เนื่องจากมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆ และต้องทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี ในการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันของผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกต้องย่อมมีผลทำให้การลงทุนและ การใช้เทคโนโลยีต่างๆมีผลกระทบต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การ

จัดการเรียนการสอนการบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารกิจการนักเรียนและการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะ Social Network ในยุคที่สื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลต่อทัศนคติ พฤติกรรมและความเชื่อของคนในสังคมเป็นอย่างมากไม่ว่าจะเป็น LINE, Facebook, Twitter, WeChat หรือ Instagram ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถที่จะเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์เหล่านั้นอย่างถูกต้องเหมาะสมกับลักษณะงานการบริหารของสถานศึกษา เช่น ใช้กลุ่ม LINE เพื่อการสื่อสารที่รวดเร็วทั่วถึงเฉพาะกลุ่มในการสื่อสารข้อมูล ความรู้ความเข้าใจในการทำงานที่ไม่เป็นทางการ แต่ไม่ควรใช้ในการสั่งงานหรือการบริหารที่เป็นทางการ เป็นต้น (เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2559)

2. ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัลให้รู้ทันความเปลี่ยนแปลง
3. กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และทิศทางขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ แต่ในยุคที่โลกมีความพลิกผันอย่างมาก อันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้นำต้องผันตัวเองเป็น Disruptive Leadership
4. การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่างๆของสถานศึกษาให้ครูอาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้ เข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็ว
5. การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างแพร่หลาย
6. การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ
7. ส่งเสริม สนับสนุนสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัล รวมถึงเทคโนโลยีอื่นๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ในการจัดการเรียนรู้หรือการปฏิบัติงาน
8. จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษาทั้งครู-อาจารย์ บุคลากรทุกคนและนักเรียนว่า สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
9. ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะทางด้านการจัดการ อาทิ การมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในศาสตร์ด้านการบริหารจัดการต่างๆ (Knowledge in Management) ด้านการจัดการทุกด้าน ทักษะในการบริหารทรัพยากรทุน วัตถุดิบ สินค้า รวมถึงเทคนิคการแก้ไขปัญหาและขึ้นเชิงด้านกลยุทธ์ ทักษะทางด้านการคิดเชิงระบบ (Conceptual Thinking) ด้านการคิดเชิงวิเคราะห์, เชิงวิพากษ์และเชิงสังเคราะห์ (Analytical, Critical and Synthetic Thinking) คือการขยายมุมมองให้กว้างเข้าใจแก่นแท้ของปัญหาหรืออุปสรรคแล้วค้นหาวิธีแก้อย่างเป็นระบบและให้ตรงจุดของปัญหา เพื่อป้องกันการแก้ปัญหาที่ไม่เกิดผลพร้อมทั้งสูญเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์ (พัชรภรณ์ ดวงชื่น, 2561)

กล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาในยุค Disruptive Change จะต้องมีความรู้ ทักษะ การปฏิบัติตนให้เป็นอย่างที่ตนจะต้องเรียนรู้ เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีดิจิทัลให้รู้ทันความเปลี่ยนแปลง อีกทั้งยังผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์ บุคลากรทุกคนของสถานศึกษา มีกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาให้กำลังใจรวมถึงการป้องกัน ปัญหา เทคนิคการแก้ไขปัญหา อันเกิดจากทักษะทางด้านการจัดการ

ความสำเร็จสู่ในการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change

วิจารณ์ พานิช (2560 : 1-8) ได้กล่าวถึง การศึกษาในยุคดิจิทัล เพื่อสร้างนวัตกรรมในทุกงาน ทุกระดับสังคม คนทุกคน ทุกอายุเป็น“ผู้ทำงานด้วยความรู้”(Knowledge Worker) มีการเรียนรู้ ณ ทุกจุดของชีวิตทุกคน มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) แต่ละคนเป็นเจ้าของ รัฐจัดอำนวยความสะดวก โดยจัด E-Learning Tools ให้เป็นการเรียนรู้แบบ“ประชาธิปไตย”และใช้ความรู้เริ่มสร้างสรรค์สู่นวัตกรรมเพื่อ Creative Economy & Creative Society รัฐต้องเปลี่ยนบทบาทจาก Command & Control เป็น Empowerment เพื่อเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมแบบ Disruptive Change

กัลยา ติงศกัทธิ (2557 : 2-4) กล่าวถึง ผู้บริหารว่า จะต้องรับผิดชอบการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น การปฏิรูปการศึกษาในอนาคตจะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนที่ต้องอาศัยการเรียนรู้ฐานข้อมูล สื่อ แหล่งเรียนรู้ ขนาดใหญ่แสวงหาความรู้เพื่อสร้างสิ่งใหม่ๆ เป็นนวัตกรรมที่นำมาสู่การพัฒนาประเทศ

นอกจากนี้ระบบการสนับสนุนการจัดการศึกษา เพื่อยกระดับความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพ การเร่งสร้างระบบให้เขตพื้นที่การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เร่งรัดปรับปรุงสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง สร้างระบบการควบคุมเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานให้มีประสิทธิภาพเร่งปรับระบบการบริหารงานบุคคล มุ่งสร้างพลเมืองดี นำการศึกษาไปแก้ไขปัญหาสังคม และทุ่มเทมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษา การจัดการศึกษาจึงไม่ใช่หน่วยงานที่แยกส่วนอีกต่อไป แต่สังคมทุกส่วนต้องร่วมกันตระหนัก มีบทบาทและพัฒนาาร่วมกัน สอดคล้องกับหลักแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เครื่องมือที่นำไปสู่ความสมดุลมั่นคง มั่งคั่ง (จรรยาพร ธรณินทร์, 2550) ประกอบด้วยหลักการ 3 ประการ คือ 1) หลักพอประมาณ 5 ประการ คือ พอมีจิตใจ พอมีด้านสังคม พอมีด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พอมีด้านเทคโนโลยี พอมีด้านเศรษฐกิจ 2) หลักความมีเหตุผล 5 ประการ คือ ยึดความประหยัด ยึดถือการประกอบอาชีพ ด้วยความถูกต้องสุจริต ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์ ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี 3) หลักของการมีภูมิคุ้มกัน 2 ประการ คือ ภูมิปัญญา หมายถึง มีความรู้ รอบคอบระมัดระวัง และภูมิธรรม หมายถึง ซื่อสัตย์ สุจริต ขยันอดทนและแบ่งปัน การดำเนินการในสถานศึกษา ได้แก่วางระบบบริหารจัดการในโรงเรียนให้เป็นไปตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ยีน ูวรวรรณ (2557: 6-8) กล่าวถึง ในอนาคตคนเราจะอยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อม สื่อใหม่ๆ แสวงหาความรู้ เทคโนโลยีปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต วิธีการ และโครงสร้างองค์กร ทำให้ทุกคนเป็น Global Citizen การศึกษาต้องปรับตัวเอง ซึ่งต้องใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ Behaviorism Cognitivism Constructivism Connectivism ซึ่งแนวทางการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลตามแนวทาง ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร เนื้อหาสาระองค์ความรู้ไม่แยกส่วนจากกัน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะมีความยืดหยุ่น ตามบริบท เชื่อมโยงและสอดคล้องกับสภาพสภาวะที่เหมาะสมในยุค Disruptive Change 2) ด้านกระบวนการเรียนรู้เน้นวิธีการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่บูรณาการเทคโนโลยีสืบค้น และใช้เนื้อหาเป็นฐานสอนในบริบทที่เป็นจริง สร้างทักษะการคิดในขั้นที่สูง และซับซ้อนขึ้น 3) ด้านการวัดผลประเมินผลปฏิรูปแนวการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นการประเมินในรูปแบบใหม่ที่เน้นทักษะของคนเหมาะสมในยุค Disruptive Change วิธีการวัดผลประเมินผลที่หลากหลายเน้นการสะท้อนผลการปฏิบัติของผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้ประจำวัน 4) ด้านการพัฒนาสื่อ สร้างความรู้ในการใช้สื่อ สารสนเทศและเทคโนโลยีหลากหลาย สื่อ จาก ICT ระบบ Internet ในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ “โลกคือห้องเรียน” 5) ด้านบุคลากร มุ่งสู่เป้าหมาย และมีลักษณะได้แก่ 1) มีวิสัยทัศน์ด้าน ICT 2) จัดโครงสร้าง พื้นฐาน Hardware, Software, Network 3) พัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน 4) พัฒนาสื่อ และกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน 5) เน้นให้ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเอง 6) จัดหาสื่อเทคโนโลยี ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 7) พัฒนาทักษะพื้นฐานและคุณลักษณะของผู้เรียน 8) วิจัยพัฒนาต่อยอดความรู้สามารถปรับตัว (Adapting) มีวิสัยทัศน์ (Being Visionary) ถึงความต้องการของนักเรียน ครูเป็นผู้เรียนรู้ (Learner) ในชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community, PLC) (เพ็ญจันทร์ สินธุเขต, 2560)

จะเห็นได้ว่าความสำเร็จในการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลที่ยุ่ยากซับซ้อนมากขึ้น อีกทั้งยังต้องแสวงหาความรู้ เทคโนโลยี และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต วิธีการทำงาน การปรับโครงสร้างองค์กร สร้างวัฒนธรรมในการทำงานใหม่ให้มีประสิทธิภาพ ให้ทุกคนเป็น Global Citizen โดยให้ความสำคัญในด้านหลักสูตรด้านกระบวนการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมที่พัฒนาและบูรณาการเทคโนโลยีสืบค้น และใช้เนื้อหาเป็นฐานการสอนในบริบทที่เป็นจริง และที่สำคัญ ด้านการวัดผลประเมินผลในรูปแบบใหม่ หลากหลายที่เน้นทักษะ เน้นให้ผู้เรียนให้สามารถประเมินความก้าวหน้าและสมรรถนะของตนเองได้

การสร้างสรรค่นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change

การเปลี่ยนแปลงในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถกล่าวอีกทางหนึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆเรียกว่า Disruptive Innovation นั้น วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา (2562) กล่าวว่า “ผู้เรียนมีความยึดมั่นผูกพันกับการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่สังคมอนาคต มีมากมายในปัจจุบันที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน สถาบันการศึกษาที่เป็นผู้ Disruptive Innovation และจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ได้มากกว่าสถานศึกษาที่ไม่มี Disruptive Innovation การจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ผู้สอนถ่ายทอดความรู้ไปยังผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การพูดบรรยาย การมอบหมายงาน เป็นต้น ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อีกต่อไป ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จะยึดรูปแบบเดิมไว้โดยไม่ได้ เพราะการสร้างสรรค่นวัตกรรม คือ หัวใจของ Disruptive Innovation ซึ่ง Disruptive Innovation ไม่ได้หมายถึง การทำลายหรือแข่งขันกับผู้สอน หากแต่หมายถึง การแข่งขันกับสิ่งยั่วยุอื่นๆ ที่ไม่เป็นประโยชน์กับผู้เรียนที่แฝงตัวอยู่ทั้งในโลกจริงและโลกออนไลน์ที่เข้ามา Disrupt การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน ”

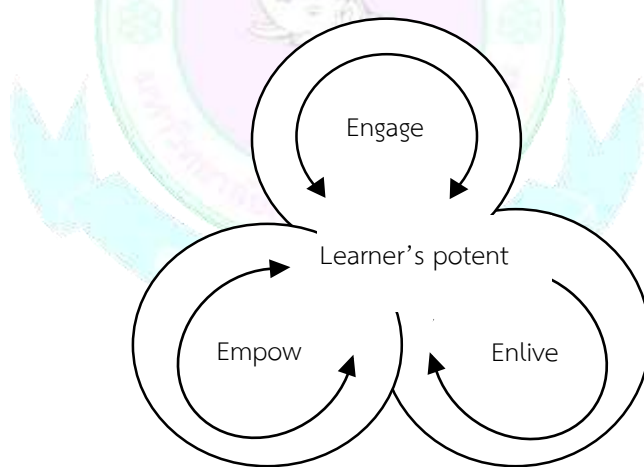
นอกจากนี้ การจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change สามารถแยกมุมมองในการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆได้ตามบริบทของสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นผู้ใช้บริการนวัตกรรม (Customer Oriented Innovation) จะเป็นนวัตกรรมที่คิดขึ้นมาเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการใหม่ๆเปลี่ยนมุมมองการบริหารองค์กรการศึกษาในโลก Disruptive ผลิตภัณฑ์นวัตกรรม (Product Innovation) จะเป็นการพัฒนาและนำเสนอสิ่งที่สร้างสรรค์ใหม่ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาด้านเทคโนโลยีหรือวิธีการใช้ รวมไปถึงการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ในด้านกระบวนการนวัตกรรม (Process Innovation) การสร้างสรรค์พัฒนาหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในกระบวนการทำงาน หน้าที่รับผิดชอบ ลักษณะงาน การสร้างสรรค์และพัฒนากระบวนการ จะต้องเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และสิ่งที่สำคัญคือกลยุทธ์ของนวัตกรรม (Strategic Innovation) จะเป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนยุทธศาสตร์หรือวิธีการบริหารจัดการแบบใหม่ๆทั้งระบบ (บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน), 2560)

นวัตกรรมที่นำมาใช้ในสถานศึกษา คือการกระทำใหม่ การสร้างสิ่งใหม่ รวมทั้งการพัฒนาดัดแปลงจากสิ่งใดๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอนแบ่งเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) ด้านสื่อการสอน 2) ด้านวิธีการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านหลักสูตร 4) นวัตกรรมด้านการวัดและการประเมินผล 5) นวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ ซึ่งนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศสามารถนำมาช่วยในการบริหารจัดการ เพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรวดเร็วทันเหตุการณ์ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกกับระบบการจัดการฐานข้อมูลในหน่วยงานสถานศึกษา เช่นฐานข้อมูล นักเรียน นักศึกษา ฐานข้อมูล คณะอาจารย์และบุคลากร ในสถานศึกษา ด้านการเงิน บัญชี พัสดุ และครุภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับการสารสนเทศภายนอกหน่วยงาน เช่น ระเบียบปฏิบัติ กฎหมาย พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา จำเป็นต้องมีการอบรม เก็บรักษาและออกแบบระบบการสืบค้นที่ดีพอ ซึ่งผู้บริหารสามารถสืบค้นข้อมูลใช้งานได้ทันทีตลอดเวลา

นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เป็น Disruptive Innovation

นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็น Disruptive Innovation มีลักษณะเด่นคือ เป็นนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดี ผู้เรียนมีสมาธิจดจ่อกับกิจกรรมการเรียนรู้ ไม่ว่ากิจกรรมการรู้นั้นจะมีความซับซ้อน(Complexity) เพียงใด โดยผู้เรียนจะต้องมีเป้าหมาย และกำกับตัวเอง ในด้านการมีวินัยในตนเอง (Self-discipline) การใช้กระบวนการเรียนรู้(Learning process)โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการเรียนรู้แบบออนไลน์มากขึ้น

สำหรับแนวทางการสร้างสรรค์นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ คือผู้สอนสามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์อย่างลงตัวภายใต้แนวคิดหลักการ การเรียนรู้จากการปฏิบัติแบบ Hands-On และ Minds-On อาทิ 1)การถอดบทเรียนประสบการณ์ 2)การสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalize Learning) 3)กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning (ผู้สอนเป็น Coach และกระตุ้นผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยตัวเอง) ทั้งนี้ความสำคัญมากกว่าผลผลิตของการเรียนรู้ก็คือ กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)คุณภาพของกระบวนการเรียนรู้จะมีความสำคัญมากกว่าผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากการท่องจำคือผู้เรียนลงมือปฏิบัติอย่างกระตือรือร้นและเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรสนับสนุน ส่งเสริม และสร้างแรงจูงใจให้ผู้สอนมีรูปแบบการโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนประกอบด้วยบทบาท 3 ด้านเรียกว่า รูปแบบการโค้ช “3Es” ซึ่งจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเลือกใช้วิธีการโค้ชหรือผสมผสานให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในบริบท เป็นปัจจัยที่จะทำให้การโค้ชของผู้สอนประสบความสำเร็จได้ คือ 1) การสร้างความยึดมั่นผูกพัน (Engage) 2) การเสริมพลังการเรียนรู้ (Empower) 3) การสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (Enliven) ดังแสดงภาพที่ 2

ภาพ 2 รูปแบบการโค้ช “ 3Es ”

ที่มา: วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนาผล, 2562

จากแผนภาพการโค้ช(ผู้สอน)สามารถสร้างศักยภาพผู้เรียนในแต่ละบทบาทได้ดังนี้

1. ด้าน Engage ประกอบด้วย 1) การสร้างความไว้วางใจ (Trust) ให้เกิดกับผู้เรียนสร้างสัมพันธ์ภาพที่ติดบนพื้นฐานของการยอมรับนับถือ 2) สร้างสัมพันธ์ภาพที่ติดบนพื้นฐานของการยอมรับนับถือ 3) ปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 4) ตรีงความสนใจ เอาใจใส่ ติดตาม และประคับประคองผู้เรียน 5) ฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ไม่ด่วนสรุป ไม่ด่วนตัดสิน ไม่ด่วนสวนกลับ

2. ด้าน Empower ประกอบด้วย1) กระตุ้นผู้เรียนให้มี Growth Mindset 2) กระตุ้นให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของตนเอง 3) กระตุ้นให้ผู้เรียนมีวินัยในการเรียนรู้และนำตนเองได้ 4) กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย 5) กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดอย่างหลากหลาย 6) ใช้พลังคำถามกระตุ้นการคิดขั้นสูงด้านต่างๆ ของผู้เรียน 7) ให้ผู้เรียนเลือกและตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง 8) ให้กำลังใจและเสริมพลังความเชื่อมั่นในความสามารถของตน 9) ให้ผู้เรียนประเมินตนเองและสะท้อนคิดสู่การปรับปรุงและพัฒนา 10) ประเมินและให้ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. ด้าน Enliven ประกอบด้วย1) กระตุ้นแรงบันดาลใจและแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ 2) กระตุ้นแรงจูงใจภายในและความต้องการเรียนรู้สิ่งที่ท้าทาย 3) สื่อสารและสร้างบรรยากาศที่กระตือรือร้นและเอื้อต่อการเรียนรู้ 4) กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและพยายามในการเรียนรู้ 5) แสดงออกถึงความกระตือรือร้นและการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

กล่าวได้ว่า นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็น Disruptive Innovation เป็นนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดี กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อน (Complexity) ผู้เรียนจะต้องมีเป้าหมายและกำกับตัวเองในการมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) การใช้กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)

บทสรุป

Disruptive Change การเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง เช่น เกิดนวัตกรรมที่รวดเร็วที่เรียกว่า Disruptive Innovation คือนวัตกรรมทางธุรกิจที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) สร้างนวัตกรรมที่แตกต่างไปจากการดำเนินการทางธุรกิจแบบเดิมๆ ซึ่งปัจจุบัน ในการศึกษาที่จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของนวัตกรรม (Disruptive Innovation) เช่นเดียวกัน สถานการณ์ดังกล่าวผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องตระหนักการบริหารจัดการในเชิงรุก ตามคุณลักษณะที่เหมาะสม 4 ด้าน อาทิ 1) คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ 2) บทบาทหน้าที่ 3) ทักษะยุคใหม่ 4) คุณธรรม จริยธรรม เพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน กับการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ (Vision) สามารถที่จะกำหนดกลยุทธ์ในการบริหาร (Strategic Management) วิเคราะห์สถานการณ์ (Analyze Situation) เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์และ แผนปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และนโยบายได้อย่างเหมาะสมไวต่อการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งสังคมภายนอกและภายในองค์กร ทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษา ความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล (Human Resources Management) ต้องสามารถวางแผนบุคคลสรรหา คัดเลือก กำหนดระบบงบประมาณ ความก้าวหน้าในอาชีพ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และที่สำคัญคือการมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารองค์การการศึกษา สามารถที่จะเป็นแบบอย่างที่ดี ในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้เป็น แบบอย่าง ไม่ใช้ตำแหน่ง หน้าที่การงาน แสวงหาผลประโยชน์ ให้ตนเองไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

นอกจากนี้ ความท้าทายที่จะส่งเสริมการจัดการศึกษาในยุค Disruptive Change การจัดการเรียนรู้จะถูกพัฒนาขึ้นมาแทนที่การจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ด้วยการเรียนรู้แบบออนไลน์ (Online Learning) สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ดี กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อน (Complexity) ผู้เรียนจะต้องมีเป้าหมายและกำกับตัวเองในการมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) การใช้กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุน สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์อย่างลงตัว ภายใต้แนวคิดหลักการจัดการเรียนรู้จากการปฏิบัติแบบ Hands-On และ Minds-On อาทิ 1) การถอดบทเรียนประสบการณ์ 2) การสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ในลักษณะการเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalize Learning) 3) กิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning ในด้านกระบวนการเรียนรู้สิ่งสำคัญ คือกระบวนการพัฒนาจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การมองเห็นปัญหา (Insight) ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์และออกแบบการแก้ปัญหา (Problem) ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้นวัตกรรมจัดการการเรียนรู้เพื่อ

การแก้ปัญหา (Solution) ขั้นตอนที่ 4 คือการใช้วัตรกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองใช้จนประสบความสำเร็จมาแล้ว (Business Model) ทั้งนี้ต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนมีบทบาทเป็นโค้ช (Coach) ให้กับผู้เรียนด้วยการตั้งใจ และชี้แนะให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้ของตนเอง ให้กำลังใจผู้เรียน กระตุ้นความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง และบทบาทการโค้ช (Coach) เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนนั้นเรียกว่า รูปแบบโค้ช “3Es” ถือเป็นปัจจัยที่จะทำให้การโค้ชของผู้สอนประสบความสำเร็จได้ คือการสร้างความยึดมั่นผูกพัน (Engage) การเสริมพลังการเรียนรู้ (Empower) และการสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ (Enliven) สำหรับกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) จะมีความสำคัญมากกว่า ผลผลิตของการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ส่วนการประเมินผลนั้น เน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้แฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) และการประเมินทักษะปฏิบัติ (Performance) สำหรับคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาก็ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจะเป็นตัวขับเคลื่อน (Driver) ศักยภาพของผู้นำให้สามารถบริหารจัดการบรรลุผลสำเร็จได้ (วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา, 2562)

อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบท (Context) ที่รุนแรงนั้น การบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่ท้าทายในยุค Disruptive change ซึ่งสอดคล้องกับธงชัย เจนโกศล (2557) จากการศึกษาพบว่า ลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ด้านการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา ด้านการมีผลงานที่แสดงถึงความชำนาญการในการบริหารสถานศึกษา ด้านการมีจิตวิญญาณนักบริหาร ด้านการเป็นผู้นำทางการศึกษาด้านการมีความรู้ความสามารถในการบริหาร ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถพัฒนาตามสภาพบริบทต่างๆ โดยเฉพาะกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) นั้นมีความสำคัญมาก และจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการโค้ช เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสบายใจ ไว้วางใจ มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียน กระตุ้นผู้เรียนให้มี Growth mindset มีความมุ่งมั่นและพยายามในการเรียนรู้การศึกษาที่เตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น สอดคล้องกับดวงหทัย โฮมไชยะวงศ์ (2557) จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำนั้นมีประสิทธิภาพมาก โดยเฉพาะกับวิธีการเรียนรู้ สอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา (2557) กล่าวว่า การโค้ชเพื่อการรู้คิด (Cognitive Coaching) เป็นบทบาทของการเรียนรู้ยุคใหม่ ที่พัฒนามาจากบทบาทการสอน (Teaching) และการเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ที่สำคัญโค้ชที่ดีต้องได้ใจเด็ก นั่งอยู่ในหัวใจเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ทุกเรื่องได้อย่างมหัศจรรย์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการโค้ชแล้วนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีการคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะการศึกษาเพื่อนำไปใช้

1. ควรจัดทำระบบการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อดึงศักยภาพและประสิทธิภาพการเรียนการสอนของผู้สอนและผู้เรียน

2. ควรส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ช

3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการนำรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและพัฒนากระบวนการโค้ช

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา ดิงศภัทัย. (2557). ความท้าทาย ณ ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้: การศึกษาระบบ 4.0. ใน *สัมมนาทางวิชาการ. จัดสมมนาโดย ศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร.*
- จรัส เลิศจามิกร. (2554). *กิจกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ในการปฏิบัติของผู้บริหาร ครูและ คณะกรรมการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต). สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*
- จรรยาพร ธรณินทร์. (2550). *การนำเศรษฐกิจพอเพียงสู่การศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.*
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นสู่ประชาคมอาเซียน : ทิศทางใหม่ในศตวรรษที่ 21. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1. การประชุมจัดโดย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์, มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์ อาคารเรียนรวมและปฏิบัติการเทคโนโลยีสารสนเทศ.*
- ดวงหทัย โสมไชยวงศ์. (2557). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการใช้และการดูแลให้คำปรึกษา แนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพรู (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- ธีรศักดิ์ อุบลมัยอติชัย. (2560). *พื้นฐานการจัดการการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ธงชัย เจนโกศล. (2557). *คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีวศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาญจนบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรครุศาสตร มหาบัณฑิต). สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.*
- นิรภัย จันทรสวัสดิ์. (2551). *การบริหารความเสี่ยง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- บริษัท ปตท.จำกัด(มหาชน). (2560). *Design+Innovation: Disrupting the Present to Create the Future.* เข้าถึงจาก <http://www.tcdc.or.th/articles/others/28231/#นวัตกรรม—สร้างสรรค์อย่างไรในองค์กร>.
- ประกอบ คุปรัตน์. (2552). *ผู้บริหารสถานศึกษาชื่อและความหมาย. เข้าถึงจาก* http://pracob.blogspot.com/2009/11/blog-post_1389.html.
- พัชรภรณ์ ดวงชื่น. (2561). *เปลี่ยนมุมมองการบริหารองค์กรการศึกษาในโลก Disruptive. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8, 248–256.*
- เพ็ญจันทร์ สินธุเขต. (2560). *การศึกษายุคนี้(ยุคดิจิทัล): Thailand 4.0. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 3. การประชุม จัดโดย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.*
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2561). *กระบวนทัศน์ใหม่ของการบริหารการศึกษา. เข้าถึงจาก* <https://www.sammajivasil.net/news11.htm>.
- พรวิทย์ พชรินทร์ตะนกุล. (2562). *Disrupt สถานศึกษาต้องมองไปข้างหน้า. เข้าถึงจาก* <https://thestandard.co/panyapiwat-institute-of-management/>.
- ยีน ฌูวรวรรณ. (2557). *ความท้าทาย ณ ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้: การศึกษาระบบ 4.0 (Challenges of New Frontier In Learning: Education 4.0). ใน การสัมมนาทางวิชาการ ความท้าทาย ณ ขอบแดนใหม่แห่งการเรียนรู้: การศึกษาระบบ 4.0 (Challenges of New Frontier In Learning: Education 4.0). การสัมมนาจัดโดย ศูนย์ นวัตกรรมการเรียนรู้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, โรงแรมดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร.*
- วรากรณ์ สามโกเศศ. (2559). *รู้จัก Disruptive Technologies. เข้าถึงจาก* <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/639505>.

- วิจารณ์ พานิช. (2560). เส้นทางสู่คุณภาพการศึกษายุคประเทศไทย 4.0 . ใน *การประชุมเชิงวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 4*. การประชุมจัดโดยมหาวิทยาลัยวงษ์เขาวงกต, ศูนย์ประชุมสตาเวลล์ จังหวัดนครราชสีมา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา. (2557). *การโค้ชเพื่อการรู้คิด*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.
- _____. (2562). *การจัดการเรียนรู้ในยุค Disruptive Innovation*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตร และการเรียนรู้.
- อริญญา เกลิงศรี. (2561). *Disruption: ทำลายล้างหรือสร้างโอกาส*. เข้าถึงจาก <https://thaipublica.org/2018/06/seac-disruption/>.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล*. เข้าถึงจาก <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir-->.
- Avis Gaze. (2016). *Preparing School Leaders: 21st Century Skills*. Retrieved from <http://www.principals.ca/documents/International Symposium White Paper - OPC>.
- Bradford, D., & Cohen, A. (1984). *A Managing for Excellence: The Guide to Developing High Performance in Contemporary Organization*. New York: John Wiley & Sons.
- Christensen, Clayton M. et al. (2017). *Disrupting Class: How Disruptive Innovation will Change the Way the World Learns*. New York: McGraw-Hill, c2017.
- Derick Meado. (2016). *The Role of the Principal in Schools*. Retrieved from <http://teaching.about.com/od/admin/tp/Role-Of-The-Principal.htm>.
- Gerald Augus. (2012). *21st Century Administrators: New Roles, New Responsibilities*. Retrieved from <http://www.geraldaungst.com/blog/2012/03/21st-century->.
- George Couros. (2010). *The 21st Century Principal*. Retrieved from <http://connectedprincipals.com/archives/1663>.
- Greene, J.C. (1992). A Study of Principals' Perception of their Involvement in Decision Making Processes: It' s on their Joy Performance. *Dissertation Abstracts International*, 79, 16 -18.
- Maxine, A. B. (2015). *Success for the New Global Manager: How to Work Across Distances, Countries, and Cultures*. San Francisco: Jossey-Bass.
- National Association of Secondary School Principals (NASSP). (2013). *Breaking Ranks: 10 Skills for Successful School Leaders*. Retrieved from https://www.nassp.org/Content/158/BR_tenskills_ExSum.pdf.
- Weigel. (2012). *Management Skills for the 21st Century: Avis Gaze /Preparing School Leaders: 21st Century Skills*. Retrieved from <http://www.principals.ca/documents/International Symposium White Paper - OPC>.

